

Selvitys yrityksille aiheutuvista hallinnollisista kustannuksista

Taloushallinnon raportointi

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu
Kilpailukyky
8/2010

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

Selvitys yrityksille aiheutuvista hallinnollisista kustannuksista

Taloushallinnon raportointi

Tekijät Författare Authors Ramboll Management Consulting, Deloitte Oy, Capgemini Finland Oy	Julkaisuaika Publiceringstid Date Helmikuu 2010 Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment
Julkaisun nimi Titel Title Selvitys yrityksille aiheutuvista hallinnollisista kustannuksista – Taloushallinnon raportointi	
Tiivistelmä Referat Abstract <p>Selvityn tavoitteena oli kartoittaa taloushallinnon raportointia sääntelevän lainsäädännön tiedonantovelvoitteet ja arvioida niistä yrityksille aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia ja hallinnollista taakkaa.</p> <p>Hallinnolliset kustannukset ovat kustannuksia, joita yrityksille aiheutuu, kun ne lainsäädännön velvoittamina keräävät, muokkaavat ja toimittavat erilaista tietoa viranomaisille tai kolmansille osapuolille, kuten esimerkiksi työntekijöille tai kuluttajille. Hallinnollista taakkaa muodostuu niiden tietojen keräämisestä, joita yritys ei tarvitse oman liiketoimintansa tarpeisiin ja joita kerätään siten pelkästään lainsäädännön vaatimusten vuoksi.</p> <p>Tutkimus toteutettiin yrityshaastatteluihin perustuvalla kansainvälisellä Standard Cost Model -menetelmällä (SCM). Menetelmän tarkoituksena ei ole tuottaa tarkkoja ja tilastollisesti päteviä mittaustuloksia, vaan antaa suuntaa-antavia arvioita siitä, kuinka paljon tietyn lainsäädännön tiedonantovelvoitteiden noudattaminen maksaa yrityksille vuodessa.</p> <p>Selvityksessä tunnistettiin hallinnollisilta kustannuksiltaan raskaimmat taloushallinnon raportointia koskevat tiedonantovelvoitteet ja kerättiin yrityksiltä laadullista palautetta siitä, miksi velvoitteet ovat raskaita. Raportissa esitetään myös yritysten esiin kehitysehdotuksia lainsäädännön aiheuttaman hallinnollien taakan keventämiseksi.</p> <p>Selvityksen mukaan mitattavana olleiden taloushallinnon raportoinnin velvoitteiden hallinnolliset kokonaiskustannukset yrityksille ovat noin 2 miljardia euroa. Hallinnollisen taakan osuus tästä on 256 miljoonaa euroa, mikä vastaa noin 13 prosenttia hallinnollisista kokonaiskustannuksista.</p> <p>Raportin mukaan taloushallinnon raportointi nähdään yrityksissä pääosin tärkeänä yrityksen liiketoiminnan kannalta. Taloushallinnon raportointissa tunnistettiin myös hallinnollista taakkaa synnyttäviä tietojen toimittamiseen liittyviä velvoitteita, joita yritykset eivät tekisi omaehtoisesti (esim. tilinpäätösasiakirjojen rekisteriointi). Kehitysehdotuksina esiin tuotiin viranomaisten välisen yhteistyön edistäminen tietojen yhteiskäytössä ja välittämisessä, sähköisen asioinnin kehittäminen sekä selkeämmän ja tiiviimpien ohjeistuksien laadinta.</p> <p>TEM:n yhdyshenkilö: Työelämä- ja markkinaosasto/Niina Hannonen, p. 010 604 7007</p>	
Asiasanat Nyckelord Key words yritysten hallinnollinen taakka, taloushallinnon raportointi, lainsäädäntö, SCM-menetelmä	
ISSN 1797-3562	ISBN 978-952-227-344-4
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages 90	Kieli Språk Language Suomi, finska, finnish
Julkaisija Utgivare Published by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	Vain sähköinen julkaisu Endast som elektronisk publikation Published in electronic format only

Esipuhe

Hallinnollisella taakalla tarkoitetaan byrokratiaa, joka aiheutuu yrityksille, kun ne lainsäädännön velvoittamina joutuvat eri yhteyksissä toimittamaan tietoja eri tahoille. Hallitus hyväksyi maaliskuussa 2009 periaatepäätöksen toimintaohjelmaksi yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi vuosina 2009–2012. Tavoitteena on, että lainsäädännön tiedonantovelvoitteista yrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa vähennetään 25 prosenttia vuoden 2012 loppuun mennessä voimassa olevaa lainsäädäntöä yksinkertaistamalla sekä kehittämällä tietojen toimitamiseen ja viranomaisasiointiin liittyviä menettelyjä. Vastaava vähennystavoite on asetettu myös EU-tasolla.

Yritysten hallinnollisen taakkaa ja hallinnollisia kustannuksia mittaavilla selvityksillä on hallinnollisen taakan vähentämisessä tärkeä rooli. Jotta hallituksen asettaman vähentämistavoitteen saavuttamista voidaan seurata, on ensin tiedettävä, mistä tasosta lähdetään liikkeelle. Mahdollisten keventämistoimien hyötyjä on vaikeaa arvioida, jollei tiedetä, kuinka paljon nykyiset tiedonantovelvoitteet yrityksille maksavat.

Hallinnollisen taakan lähtötason arvioimiseksi työ- ja elinkeinoministeriö tilasi toukokuussa 2009 selvityksen taloushallinnon raportointiin liittyvistä hallinnollisista kustannuksista. Selvityksen tavoitteena oli tunnistaa taloushallinnon raportoinnin raskaimmat tiedonantovelvoitteet ja arvioida, kuinka paljon hallinnollisia kustannuksia ja hallinnollista taakkaa säädösalueen tiedonantovelvoitteista aiheutuu Suomessa yrityksille vuosittain. Selvityksen toteuttajiksi valittiin Ramboll Management Consulting, Deloitte ja Capgemini Finland.

Taloushallinnon raportointia koskevat tiedonantovelvoitteet perustuvat kirjanpito- ja tilintarkastuslainsäädäntöön.

Tämän raportin tehtävä ei ole antaa valmiita vastauksia siihen, mistä ja miten yritysten taakkaa tulee karsia. Selvitys tarjoaa kuitenkin erinomaisen pohjan tarvittavien jatkotoimien pohdinnalle sekä hallinnollisten velvoitteiden keventämistarpeiden ja -mahdollisuuksia arvioinnille vastuuministeriöiden ja keskeisten sidosryhmien yhteistyönä.

Työ- ja elinkeinoministeriö esittää kiitokset selvityksen tekijöille ja ohjausryhmälle.

Helsingissä helmikuussa 2010

NIINA HANNONEN

Eritysisiantuntija

Sisälllys

Esipuhe.....	5
Sisälllys.....	7
Tiivistelmä.....	11
1 Johdanto.....	18
2 Tutkimuksen menetelmä ja lähestymistapa.....	19
2.1 Tutkimusmenetelmä ja keskeiset käsitteet.....	19
2.2 Tutkimustulosten laskentatapa.....	21
2.3 Laadullisen palautteen kerääminen.....	22
3 Tutkimuksen toteutus.....	23
3.1 Tarhasteltava lainsäädäntö ja tiedonantovelvoitteet.....	23
3.2 Segmentointi.....	25
3.3 Tutkimuksen populaatiotiedot.....	26
3.4 Tariffi ja työaika.....	27
3.5 Haastattelut.....	28
4 Tilinpäätös.....	30
4.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.....	31
4.1.1 Mikroyritykset.....	33
4.1.2 Pienet yritykset.....	33
4.1.3 Keskisuuret yritykset.....	34
4.1.4 Suuret yritykset.....	35
4.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta.....	36
4.2.1 Mikroyritykset.....	36
4.2.2 Pienet yritykset.....	36
4.2.3 Keskisuuret yritykset.....	36
4.2.4 Suuret yritykset.....	37
5 Konsernitilinpäätös.....	39
5.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.....	39
5.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta.....	41
6 IFRS konsernitilinpäätös.....	42
6.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.....	42
6.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta.....	44
7 Toimintakertomus.....	46
7.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.....	46
7.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta.....	47
8 Tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt.....	48
8.1 Tase-erittely.....	48
8.1.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.....	48
8.1.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta.....	49

8.2	Liitetietojen erittelyt.....	49
8.2.1	Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.....	49
8.2.2	Yhteenveto laadullisesta palautteesta	50
9	Tilinpäätösasiakirjojen toimittaminen Patentti- ja rekisterihallitukselle ja Verohallinnolle.....	51
9.1	Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.....	51
9.2	Yhteenveto laadullisesta palautteesta.....	54
10	Kirjanpito.....	56
10.1	Liiketapahtumien kirjaaminen.....	58
10.1.1	Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.....	58
10.1.2	Yhteenveto laadullisesta palautteesta	59
10.2	Kirjauksen varmentaminen.....	61
10.2.1	Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.....	61
10.2.2	Yhteenveto laadullisesta palautteesta.....	61
10.3	Käteisen rahan kassakirja.....	63
10.3.1	Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.....	63
10.3.2	Yhteenveto laadullisesta palautteesta.....	64
10.4	Täsmäyttäminen.....	65
10.4.1	Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.....	65
10.4.2	Yhteenveto laadullisesta palautteesta.....	65
10.5	Arkistointi.....	66
10.5.1	Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.....	66
10.5.2	Yhteenveto laadullisesta palautteesta	67
10.6	Perehtyminen ja kouluttautuminen.....	68
10.7	Verotuksen aiheuttama lisätyö yritysten taloushallinnolle.....	68
11	Tilintarkastus.....	70
11.1	Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.....	70
11.2	Yhteenveto laadullisesta palautteesta.....	72
12	Yhteenveto tutkimuksen keskeisistä tuloksista	73
Liite 1	Yksityiskohtaiset taulukot hallinnollisten kustannusten kohdistumisesta tietovaatimuksille.....	80
Liite 2	Tutkimuksen piiriin kuuluvat lainkohdat.....	85
Liite 3	Tutkimuksen tiedonantovelvoitteiden alkuperä	87
Liite 4	Haastattelurunko	88

Raportissa esitetyt taulukot

Taulukko 1	Taloushallinnon raportoinnista yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset	13
Taulukko 2	Taloushallinnon raportoinnin osa-alueet ja niiden hallinnolliset kustannukset yrityksille kokoluokittain.....	15
Taulukko 3	Taloushallinnon hallinnolliset kustannukset eri kokoisille yrityksille.....	17
Taulukko 4	Tutkimuksessa hyödynnetyt populaatiotiedot.....	26
Taulukko 5	Yksityisen sektorin kuukausipalkkaisten palkansaajien säännöllisen työajan ansiot vuonna 2008 ammattiluokituksen mukaan.....	27
Taulukko 6	Haastattelujen jakautuminen kampanjoihin ja segmentteihin.....	29
Taulukko 7	Tilinpäätöksen laatimisen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset.....	31
Taulukko 8	Konsernitilinpäätöksen laatimisen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset	40
Taulukko 9	IFRS konsernitilinpäätöksen laatimisen pörssiyrityksille aiheuttamat hallinnolliset kustannukset.....	43
Taulukko 10	Toimintakertomuksen laatimisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset	46
Taulukko 11	Tase-erittelyjen laatimisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.....	48
Taulukko 12	Liitetietojen erittelyjen laatimisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset	50
Taulukko 13	Tilinpäätösasiakirjojen rekisteröimisen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset	52
Taulukko 14	Kirjanpidon yrityksille aiheuttamat hallinnolliset kustannukset.....	57
Taulukko 15	Liiketapahtumien kirjaamisen hallinnolliset kustannukset yrityksille.....	58
Taulukko 16	Kirjausten varmentamisen hallinnolliset kustannukset yrityksille.....	61
Taulukko 17	Käteisen rahan kassakirjan yrityksille aiheuttamat hallinnolliset kustannukset	63
Taulukko 18	Täsmäyttämisestä aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.....	65
Taulukko 19	Arkistoinnin yrityksille aiheuttamat hallinnolliset kustannukset.....	66
Taulukko 20	Kirjanpitoon perehtymisen ja kouluttautumisen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset.....	68

Taulukko 21	Tilintarkastuksen yrityksille aiheuttamat hallinnolliset kustannukset	70
Taulukko 22	Taloushallinnon raportoinnin osa-alueet ja niiden hallinnolliset kustannukset yrityksille kokoluokittain	74
Taulukko 23	Taloushallinnon raportoinnista yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset	76
Taulukko 24	Taloushallinnon kustannukset erikokoisille yrityksille	77
Taulukko 25	Tilinpäätöksen laatimisen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset (yksityiskohtainen taulukko)	80
Taulukko 26	Konsernitilinpäätöksen laatimisen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset (yksityiskohtainen taulukko)	83
Taulukko 27	IFRS konsernitilinpäätöksen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset (yksityiskohtainen taulukko)	84
Taulukko 28	Tutkimuksen piiriin kuuluneet lainkohdat: tilinpäätös, konsernitilinpäätös, IFRS konsernitilinpäätös sekä tilintarkastus	85
Taulukko 29	Tutkimuksen piiriin kuuluneet lainkohdat: kirjanpito	86
Taulukko 30	Tutkimuksen tiedontantovelvoitteiden alkuperä	87

Tiivistelmä

Taloushallinnon raportoinnin *hallinnolliset kokonaiskustannukset* yrityksille ovat Suomessa noin 2 miljardia euroa. Kustannuksista suurin osa muodostuu sellaisista kustannuksista, joita yritykset tekisivät omaehtoisesti ilman lainsäädännön velvoitteita osana oman liiketoimintansa tarpeita (ns. business as usual -kustannus). Taloushallinnon raportointi aiheuttaa yrityksille noin 256 miljoonan euron *hallinnollisen taakan*.

Tutkimuksen keskeisenä tuloksena voidaan todeta, että valitun lainsäädännön viisi raskainta eli yrityksille eniten *hallinnollisia kustannuksia* aiheuttavaa veloitetta olivat:

- 1) liiketapahtumien kirjaaminen kirjanpitoon
- 2) tilintarkastus ja velvollisuus avustaa tilintarkastajaa
- 3) tilinpäätöksen laatiminen
- 4) kirjausten varmentaminen
- 5) kirjanpidon velvoitteisiin perehtyminen (ks. taulukko 1.)

Näiden viiden raskaimman veloitteen *hallinnolliset kustannukset* olivat yhteensä 1,89 miljardia euroa ja ne muodostavat noin 96 prosenttia koko tutkimusalueen hallinnollisista kustannuksista.

Eniten hallinnollista taakkaa aiheuttivat seuraavat veloitteet:

- 1) tilintarkastus ja velvollisuus avustaa tilintarkastajaa
- 2) kirjanpidon kirjausten varmentaminen
- 3) tilinpäätöksen laatiminen
- 4) kirjanpidon velvoitteisiin perehtyminen
- 5) konsernitilinpäätöksen laatiminen

Näiden viiden *hallinnolliselta taakaltaan* raskaimman veloitteen yhteiskustannus oli 239 miljoonaa euroa ja ne muodostavat noin 93 prosenttia koko tutkimusalueen hallinnollisesta taakasta.

Euromääräisesti eniten hallinnollista taakkaa aiheutti tilintarkastus, keskimäärin vuositasolla 96 miljoonaa euroa. Hallinnollisen taakan prosenttiosuudeksi jäi kuitenkin alle kolmasosa, mikä viittaa siihen, että yritys suorittaisi tilintarkastuksen mukaisen toimen ilman lainsäädännön velvoitteita. Mikroyritysten osalta tilintarkastuksen populaatitiedoissa ei ole huomioitu sitä osaa yrityksiä, joilla ei ole tilintarkastusvelvollisuutta¹. Tässä tutkimuksessa siis tilintarkastuksen kustannukset on laskettu koko mikroyritysten populaatiolle eli noin 129 110 yritykselle.

1 Tilintarkastuslain 2 luvun 4 §:”Jollei muualla laissa toisin säädetä, tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta yhteisössä, jossa sekä päättäneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on täyttynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä:
• taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa;
• liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa; tai
• palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä.”

Tästä syystä esitetyt tilintarkastuksen hallinnolliset kokonaiskustannukset ovat todellisuutta suuremmat.

Kirjanpidon perustehtäviin kuuluvan kirjausten varmentamisen suhteen hallinnollisen taakan kustannus oli suhteellisen korkea – liki 61 miljoonaa – ja lisäksi hallinnollisen taakan prosenttiosuus nousi 70 prosenttiin. Tämä viittaisi siihen, että kirjausten varmentaminen aiheuttaa yrityksille kokonaisvaikutuksiltaan merkittävää rasitetta.

Tilinpäätösasiakirjojen rekisteröintiä Verohallinnolle ja Patentti- ja rekisterihallitukselle pidettiin hallinnolliselta taakaltaan kuormittavimpina velvoitteina (100 %), vaikka hallinnollinen kustannus ei euromääräisesti ollut merkittävän suuri (toimitaminen molemmille viranomaisille yhteensä 228 000 euroa).

Tutkimuksen hallinnollisten kustannusten ja taakan laskemiseen on käytetty pääsääntöisesti populaatiotietona osakeyhtiöiden, avoimien yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden lukumäärää kokoluokittain. Tietyissä erityisissä osa-alueissa (konsernitilinpäätös ja IFRS konsernitilinpäätös) yrityspopulaationa on käytetty kyseisen sääntelyn kohdejoukkoa eli konserneja ja pörssiyrityksiä.

Hallinnollisella kustannuksella tarkoitetaan yritykselle lainsäädännön sisältämien tiedonantovelvoitteiden toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia. Hallinnolliset kustannukset voivat sisältää *hallinnollista taakkaa*, eli työtä, jota aiheutuu lainsäädännön velvoitteista, jota yritys ei tekisi ilman lainsäädännön velvoittavuutta. Hallinnollisen taakan osuutta selvitetään tutkimuksessa yritysten arvioiden avulla kysymällä, kuinka suuri osa lainsäädännön velvoitteen aiheuttamasta työmäärästä on sellaista, jonka yritys tekisi ilman lainsäädännön velvoittavuutta. Yritys arvioi hallinnollisen taakan osuutta prosentuaalisesti neliportaisella mallilla². Tässä tutkimuksessa kunkin velvoitteen kohdalla on mitattu velvoitteen noudattamisen aiheuttama hallinnollinen kokonaiskustannus sekä arvioitu hallinnollisen taakan osuus. Tämä tarkoittaa sitä, että jokaisen velvoitteen kohdalla on yksityiskohtaisesti selvitetty ne työvaiheet, jotka yrityksissä suoritetaan velvoitteen noudattamiseksi. Kaikki yrityksessä velvoitteen noudattamiseksi tehty työ on laskettu hallinnolliseksi kustannukseksi.

Tutkimuksessa on tarkoituksena mitata yrityshaastattelujen perusteella lainsäädäntöön sisältyvien tiedonantovelvoitteiden yrityksille aiheuttamia kustannuksia. Tutkimuksessa ei oteta kantaa säännösten sisältöön tai tarkoituksenmukaisuuteen. Tarvittavia jatkotoimia sekä hallinnollisten velvoitteiden keventämistarpeita ja mahdollisuuksia arvioidaan tutkimustulosten perusteella vastuuministeriöiden ja keskeisten intressiryhmien yhteistyönä.

Hallinnollisen taakan tutkimustulosten osalta voidaan huomata, että korkeimmat kokonaiskustannukset aiheuttavat velvoitteet sisältävät suurimmaksi osaksi sellaista työtä, jota yritykset tekisivät ilman lainsäädännön velvoitteitakin. Esimerkiksi

2 Lainsäädännön velvoitteen aiheuttama työmäärä on sellaista, jonka yritys tekisi ilman lainsäädännön velvoittavuutta (0 %) – 25 % – 50 % – 75 % – lainsäädännön velvoitteen aiheuttamasta työmäärä on sellaista, jota yritys ei tekisi ilman lainsäädännön velvoittavuutta (100 %).

liiketapahtumien kirjaaminen kirjanpitoon on tyypillisesti tällainen velvoite. Myös tilintarkastuksessa yrityksillä on haastattelujen mukaan oma intressi tarkastuttaa tilejä.

Taulukko 1. Taloushallinnon raportoinnista yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Tiedonantovelvoite	Kokonaiskustannus (€)	Hallinnollinen taakka (€)	Hallinnollinen taakka (%)
Tilinpäätös	207 106 000	53 374 000	26 %
Konsernitilinpäätös	32 805 000	10 800 000	33 %
IFRS konsernitilinpäätös	7 360 000	1 820 000	25 %
Toimintakertomus	2 374 000	922 000	39 %
Tase-erittelyt	2 415 000	1 330 000	55 %
Liitetietojen erittely	3 650 000	2 853 000	78 %
Rekisteröinti PRH	114 000	114 000	100 %
Rekisteröinti Verohallinnolle	114 000	114 000	100 %
Liiketapahtumien kirjaaminen	1 194 262 000	0	0 %
Kirjausten varmentaminen	86 628 000	60 981 000	70 %
Käteisen rahan kassakirja	1 671 000	648 000	39 %
Täsmäyttäminen	16 101 000	690 000	4 %
Arkistointi	16 489 000	8 244 000	50 %
Kirjanpidon velvoitteisiin perehtyminen	71 196 000	17 799 000	25 %
Tilintarkastus	335 417 000	96 464 000	29 %
Yhteensä	1 977 702 000	256 153 000	13 %

Tutkimuksen tulokset eli yrityksille lainsäädännön velvoitteista aiheutuvat hallinnolliset kustannukset saattavat olla suurempia kuin joissakin muissa maissa suoritetuissa mittauksissa. Useissa tutkimuksissa on mitattu ainoastaan yrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa, ei siis velvoitteen noudattamisesta aiheutuvia kokonaiskustannuksia.

Tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen osalta suuret kustannuksia kuvaavat luvut johtuvat lisäksi siitä, että haastatteluissa yrityksiltä kysyttiin työvaiheita ja niihin käytettyä aikaa jokaisen tietovaatimuksen (tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma, kaikki liitetiedot erikseen) kohdalla erikseen. Lisäksi tässä tutkimuksessa tilinpäätöksen laatimisen kokonaiskustannuksiin sisältyy laatimiseen liittyvä perehtyminen ja kouluttautuminen, tilinpäätösasiakirjojen hyväksyminen sekä tasekirjan laatiminen. Pienet, keski- ja suuret yritykset sekä konsernit kokivat erityisesti vakuuksia ja vastuusitoumuksia käsittelevän liitetiedon ja niihin liittyvät erittelyt (liitetietojen erittelyt) turhana ja työläänä tehdä.

Useissa muissa EU-maissa SCM-menetelmällä toteutetuissa tutkimuksissa tilinpäätöksen laatimiseen käytettyä työaikaa on kysytty huomattavasti yleisemmällä tasolla, jolloin vastaajilla voi olla hankalampi hahmottaa eri toimintoihin tosiasiallisesti kuuluvaa työmäärää.

Haastatteluissa yrityksiltä tiedusteltiin mahdollisia kehittämisehdotuksia tutkimuksessa mitattuihin velvoitteisiin liittyen. Taloushallinnon raportointi on yrityksissä hyvin pitkälle rutiininomaista työtä, joka nähdään pääosin tärkeänä yrityksen liiketoiminnan kannalta. Osittain tähän liittyen yritykset eivät juuri esittäneet konkreettisia kehittämisehdotuksia velvoitteiden helpottamiseksi. Selvimmin haastatteluissa nousi kehitysehdotuksena esiin tilinpäätösasiakirjojen rekisteröiminen vain yhteen paikkaan ja sähköisen toimittamisen mahdollisuuksien parantaminen. Keskeisiksi käytännön kehitysehdotuksiksi nousivat viranomaisten välisen yhteistyön edistäminen tietojen yhteiskäytön ja välittämisen osalta (esimerkiksi tilinpäätös pankki-tietokannan perustaminen). Lisäksi yritykset ehdottivat tilinpäätösasiakirjojen sähköisen toimittamisen edistämistä niin, että ne voitaisiin toimittaa viranomaisille esimerkiksi pdf-tiedostoina. Yritykset eivät toivoneet tilinpäätösasiakirjojen rekisteröimiseen erillistä sähköistä lomaketta täytettäväksi.

Lisäksi tilinpäätöksen osalta ehdotettiin joidenkin liitetietojen ja liitetietojen erittelyjen poisjättämistä. Suurimmassa osassa haastatteluista nousi esiin vakuuksia ja vastuusitoumuksia käsittelevän liitetiedon työläisyys. Tämä liitetieto erittelyineen nähtiin useassa yrityksessä sellaisena, joka laaditaan vain lainsäädännön velvoittamana. Kyseinen liitetieto aiheutti yrityksissä eniten ns. ärsytystä. On huomattava, että vakuuksia ja vastuusitoumuksia käsittelevän liitetiedon sisältämällä tiedoilla on kuitenkin suuri merkitys silloin kun arvioidaan yrityksen taloudellista asemaa.

Kansallisesti säännellyn kirjanpidon kohdalla erityisesti mikroyritykset ja pienet yritykset kokivat käteisen rahan kirjaamisen päiväkohtaisesti (käteisen rahan kassakirja) turhana byrokratiana. Suurissa yrityksissä käteistapahtumien seuranta koettiin sen sijaan tärkeäksi. Mikroyrityksissä ja pienissä yrityksissä käteiskassa oli yrityksen oman arvion mukaan niin pieni, että käteisen rahan kassakirjaa eikä mitään sen korvaavaa menettelyä tarvittaisi käteistapahtumien seurantaan. Lisäksi arkistoinnin aikoja ehdotettiin lyhennettäväksi erityisesti tositteiden osalta.

Tässä tutkimuksessa selvitettyjen velvoitteiden ohella myös verotus aiheuttaa taloushallinnolle ylimääräistä työtä noin 3–24 tuntia vuodessa yrityksen koosta riippuen. Verohallinnolle tilitettävät ja ilmoitettavat kuukausittaiset alv- ja työnantajasuoritukset aiheuttavat yrityksille lisätyötä esimerkiksi tilien kuukausittaisessa täsmäyttämisessä.

Haastattelujen perusteella mikroyritykset kokivat kirjanpidon tehtävien aiheuttavan eniten hallinnollista taakkaa liiketoiminnalleen. Liiketapahtumien kirjaamiseen liittyen haastatteluissa esitettiin kehittämisehdotus frekvenssin vähentämisestä. Ilman verolainsäädännön vaatimuksia kirjanpitoa seurattaisiin harvemmin kuin kerran kuukaudessa. Käytännössä yritykset seuraisivat talouttaan esimerkiksi kvartaaleittain kuukausittaisen seuraamisen sijasta. Mikroyrityksissä ja pienissä yrityksissä kirjausten varmentaminen ja käteisen rahan kassakirja nähtiin turhaa kuormittavina velvoitteina. Keskisuurissa ja suurissa yrityksissä kirjanpito

nähtiin normaaliin liiketoimintaan kuuluvana asiana eikä tehtäviin liittyen esitetty kehitysehdotuksia.

Taulukossa 2 on esitetty yhteenveto tutkimuksessa tarkastelluista taloushallinnon osa-alueista ja niiden aiheuttamista hallinnollisista kustannuksista erikokoisille yrityksille.

Taulukko 2. Taloushallinnon raportoinnin osa-alueet ja niiden hallinnolliset kustannukset yrityksille kokoluokittain

Tiedonantovelvoite	Segmentti	Populaatio	Aika/yritys (h)	Kustannus/yritys (€)	Kokonaiskustannus/segmentti (€)	Kokonaiskustannus/kaikki yritykset (€)
Tilinpäätös	Mikro	129 110	7,5	1 401	180 899 000	207 106 000 ¹
	Pieni	6 910	27,2	1 092	7 406 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	11,1	1 700	11 748 000	
	Keskisuuri	2 325	52,0	2 119	4 904 000	
	Suuri	598	86,0	3 610	2 149 000	
Konsernitilinpäätös	Konserni	5 679	145,8	5 797	32 805 000	32 805 000 ²
IFRS konsernitilinpäätös	Pörssiyhtiö	137	1397,0	53 842	7 360 000	7 360 000 ³
	Keskisuuri	2 325	6	120	279 000	2 374 000 ⁴
Toimintakertomus	Suuri	598	18,8	904	541 000	
	Konserni	5 679	138,8	5 804	795 000	
	Pörssiyhtiö	137	3	134	759 000	
Tase-erittelyt	Mikro	129 110			0	2 415 000 ⁵
	Pieni	6 910	2,8	110	759 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910		100	691 000	
	Keskisuuri	2 325	7,5	299	696 000	
	Suuri	598	11,3	449	269 000	
Liitetietojen erittely	Mikro	129 110			0	3 650 000 ⁶
	Pieni	6 910	2	80	552 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910			0	
	Keskisuuri	2 325	8,0	318	740 000	
	Suuri	598	3,8	150	90 000	
	Konserni	5 679	10,0	399	2 268 000	
Rekisteröinti PRH	Mikro	129 110			0	114 000 ⁷
	Pieni	6 910	10	7	49 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910			0	
	Keskisuuri	2 325	10	7	17 000	
	Suuri	598	15	8	5 000	
	Konserni	5 679	15	7	39 000	
	Pörssiyhtiö	137	60	26	4 000	
Rekisteröinti Verohallinnolle	Mikro	129 110			0	114 000 ⁸
	Pieni	6 910	10	7	49 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910			0	
	Keskisuuri	2 325	10	7	17 000	
	Suuri	598	15	8	5 000	
	Konserni	5 679	15	7	39 000	
	Pörssiyhtiö	137	60	26	4 000	
Liiketa- pahtumien kirjaaminen	Mikro	129 110	2,5	534	827 807 000	1 194 262 000 ⁹
	Pieni	6 910	37,5	1 171	97 072 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	15	1 006	83 388 000	
	Keskisuuri	2 325	184	4 669	130 272 000	
	Suuri	598	306	7 765	55 723 000	

Kirjausten varmentaminen	Mikro	129 110	0,02	51	78 853 000	86 628 000 ¹⁰
	Pieni	6 910	0,7	21	1 726 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	0,2	55	4 577 000	
	Keskisuuri	2 325	1,5	38	1 062 000	
	Suuri	598	2,3	57	410 000	
Käteisen rahan kassakirja	Mikro	129 110	0		0	1 671 000 ¹¹
	Pieni	6 910	0,2	5	431 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	0,2	5	431 000	
	Keskisuuri	2 325	0,5	13	354 000	
	Suuri	598	2,5	63	455 000	
Täsmäyttämien	Mikro	129 110	0	100	12 911 000	16 101 000 ¹²
	Pieni	6 910	7,5	299	2 069 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	0	100	691 000	
	Keskisuuri	2 325	4	125	290 000	
	Suuri	598	7,5	234	140 000	
Arkistointi	Mikro	129 110	2	107	13 872 000	16 489 000 ¹³
	Pieni	6 910	7,5	234	1 618 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	0	50	346 000	
	Keskisuuri	2 325	7,5	190	443 000	
	Suuri	598	11,3	351	210 000	
Kirjanpidon velvoitteisiin perehtyminen	Mikro	129 110	7,5	403	52 020 000	71 196 000 ¹⁴
	Pieni	6 910	60	1 873	12 943 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	7,5	190	1 315 000	
	Keskisuuri	2 325	52,5	1 573	3 658 000	
	Suuri	598	67,5	2 107	1 260 000	
Tilintarkastus	Mikro	129 110	3,8	1 201	155 120 000	335 417 000 ¹⁵
	Pieni	6 910	7,5	7 299	50 439 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	7,5	7 503	51 845 000	
	Keskisuuri	2 325	13,3	20 506	47 677 000	
	Suuri	598	20,0	50 730	30 336 000	
	Konserni	5 679	19,0	50 759		
	Pörssiyhtiö	137	127,5	345 271		
Yhteensä						1 977 702 000

1 Populaatio: 145 853
2 Populaatio: 5 679
3 Populaatio: 137
4 Populaatio: 8 739
5 Populaatio: 145 853
6 Populaatio: 151 532
7 Populaatio: 151 669
8 Populaatio: 151 669
9 Populaatio: 145 853

10 Populaatio: 145 853
11 Populaatio: 145 853
12 Populaatio: 145 853
13 Populaatio: 145 853
14 Populaatio: 145 853
15 Populaatio: 145 853

Taulukossa 3 on tarkasteltu taloushallinnon hallinnollisia kustannuksia yrityksille kokoluokittain. Taloushallinnon hallinnollinen kokonaiskustannus mikroyrityksille oli noin 1,3 miljardia euroa. Mikroyrityksille aiheutuu siis noin 67 % taloushallinnon raportoinnin hallinnollisista kokonaiskustannuksista (2 miljardia).

Taulukko 3. Taloushallinnon hallinnolliset kustannukset eri kokoisille yrityksille

Segmentti	Populaatio	Kustannus/ yritys (€)	Kokonaiskustannus (€)	Hallinnollinen taakka (€)	Hallinnollinen taakka (%)
Mikroyritykset	129 110	10 235	1 321 482 000	163 086 000	12 %
Pienet yritykset	6910	25 342	175 113 000	34 591 000	20 %
Pienet (ulkoistaneet)	6910	22 436	155 032 000	18 527 000	12 %
Keskisuuret yritykset	2325	81 896	190 409 000	16 167 000	8 %
Suuret yritykset	598	153 166	91 593 000	8 798 000	10 %
Konsernit	5679	57088	35 946 000 ¹	12 804 000	36 %
Pörssiyhtiöt	137	404592	8 127 000 ²	2 227 000	27 %

1 Kokonaiskustannuksissa ei ole huomioitu tilintarkastuksen kustannuksia

2 Kokonaiskustannuksissa ei ole huomioitu tilintarkastuksen kustannuksia

1 Johdanto

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää taloushallinnon raportointiin liittyvän lainsäädännön tiedonantovelvoitteista yrityksille aiheutuvia *hallinnollisia kustannuksia* ja *hallinnollista taakkaa*.

Tutkimus toteutettiin kansainvälisellä SCM-menetelmällä (Standard Cost Model), joka pohjautuu yrityshaastattelujen tekemiseen. Menetelmän tarkoituksena ei ole tuottaa tarkkoja ja tilastollisesti päteviä mittaustuloksia, vaan sen avulla pyritään esittämään suuntaa-antavia arvioita siitä, kuinka paljon tietyn lainsäädännön tiedonantovelvoitteiden noudattaminen maksaa yrityksille vuodessa.

Tutkimuksessa pyrittiin tunnistamaan kustannuksiltaan raskaimmat tiedonantovelvoitteet, selvittämään niiden vähentämisen mahdollisuuksia sekä keräämään yrityksiltä näkemyksiä siitä, miten lainsäädännön aiheuttamaa hallinnollista taakkaa voitaisiin keventää. Lisäksi tutkimuksessa kerättiin yrityksiltä laadullista tietoa taloushallinnon raportointiin liittyvien tehtävien kuormittavuudesta ja siitä, missä määrin yksittäisiin tietovaatimuksiin mahdollisesti liittyy ns. ärsytystäakkaa.

On huomattava, että tutkimuksen tarkoituksena on ollut pelkästään lainsäädännöstä yrityksille aiheutuvien hallinnollisten kustannusten mittaaminen. Tutkimuksessa ei siten oteta kantaa esimerkiksi säännösten sisältöön tai tarkoituksenmukaisuuteen. Mahdollisten jatkotoimien sekä keventämistarpeiden ja -mahdollisuuksien pohtiminen jää vastuuministeriöiden ja keskeisten intressiryhmien tehtäväksi.

Raportti on jaettu 12 lukuun. Johdantoluvun jälkeen luvuissa 2 ja 3 on kuvattu tutkimuksessa käytetty menetelmä sekä tutkimuksen lähestymistapa ja tutkimuksessa käytettävät keskeiset käsitteet. Luvuissa 4–11 on esitetty tutkimuksen yksityiskohdalliset tulokset. Luku 12 kokoaa yhteen tutkimuksen keskeisiä tuloksia ja päätelmiä.

Tutkimuksen toteutti kolmesta konsulttiyrityksestä (Deloitte Oy, Capgemini Finland, Ramboll Management Consulting) muodostuva konsortio. Tutkimuksen ohjaukseen osallistui tutkimukselle nimetty ohjausryhmä, jossa olivat edustettuina työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Elinkeinoelämän keskusliitto (edusti myös Keskuskauppakamaria), Taloushallintoliitto, Suomen Yrittäjät ja SAK (edusti palkansaajakeskusjärjestöjä). Raportissa esitetyt tutkimustulokset ovat konsulttikonsortion laatimia eivätkä ne siten edusta ohjausryhmän tai sen jäsenten kantaa.

2 Tutkimuksen menetelmä ja lähestymistapa

2.1 Tutkimusmenetelmä ja keskeiset käsitteet

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää SCM (Standard Cost Model) -menetelmällä taloushallinnon raportoinnin velvoitteisiin liittyvän lainsäädännön *hallinnollisia kustannuksia* sekä arvioida lainsäädännön aiheuttamaa *hallinnollista taakkaa*. Lisäksi yrityksiltä kerättiin tutkimuksessa hallinnollisen taakan keventämisehdotuksia eli näkemyksiä siitä, kuinka asiat voitaisiin tehdä helpommin tai yksinkertaisemmin.

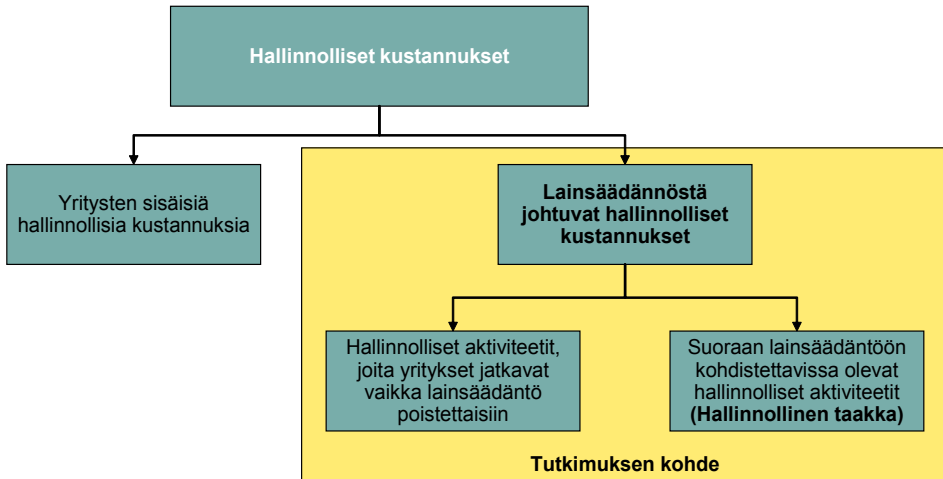
Yrityksille aiheutuu lainsäädännön noudattamisesta erilaisia kustannuksia. Näitä ovat suorat kustannukset (esim. verot, maksut), lainsäädännön velvoitteiden toteuttamisesta aiheutuvat aineelliset kustannukset (esim. henkilöstön riittävä koulutus, IT-järjestelmiin investointi) sekä lainsäädännöstä aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.

Hallinnolliset kustannukset ovat kustannuksia, joita yrityksille aiheutuu, kun ne lainsäädännön määrääminä toimittavat viranomaisille tai kolmansille osapuolille tietoa toiminnastaan tai tuotantotavoistaan. Tällaisia tietojen toimittamiseen liittyviä velvoitteita kutsutaan tässä tutkimuksessa tiedonantovelvoitteiksi.

Hallinnollinen taakka on se osa hallinnollisia kustannuksia, joka syntyy toimenpiteistä, joita yritykset tekevät ainoastaan lainsäädännön niin edellyttäessä, eivätkä omaehtoisesti oman liiketoiminnan tarpeista (ks. kuva 1). Hallinnollinen taakka syntyy siis yksinomaan lainsäädännön velvoitteiden olemassaolon seurauksena. Jos kyseinen tiedonantovelvoite poistettaisiin, yritykset eivät tuottaisi, analysoisi tai säilyttäisi kyseistä tietoa.

Tutkimuksen kohteena ovat sekä lainsäädännön tiedonantovelvoitteiden aiheuttamat hallinnolliset kustannukset että hallinnollinen taakka. Alla olevassa kuviossa on hahmotettu tutkimuksen kohteena olevat käsitteet.

Kuva 1. Tutkimuksen kohde

Tiedonantovelvoitteet ovat vaatimuksia tuottaa, arkistoida, lähettää ja säilyttää tietoa. Tiedonantovelvoitteisiin liittyy *tietovaatimuksia*, joilla tarkoitetaan tietoja, joita yritysten on tiedonantovelvoitteen nojalla toimitettava. Tietovaatimus siis yksilöi tiedonantovelvoitteen sisällön. Tiedonantovelvoitteisiin liittyvän tiedon tuottamiseksi yritykset joutuvat toteuttamaan erilaisia *hallinnollisia aktiviteetteja*. Näitä ovat esimerkiksi tiedonantovelvoitteisiin perehdyttäminen, tarpeellisen tiedon hakeminen, uuden tiedon tuottaminen, tiedon luominen, kaavakkeiden ja lomakkeiden täyttämisen jne. Hallinnollisten aktiviteettien määrittelyt vaihtelevat eri SCM-tutkimuksissa jonkin verran. Tässä tutkimuksessa käytettävä luokittelu on nähtävissä liitteenä olevassa haastattelurungossa (ks. liite 4).

Tiedonantovelvoitteet vaihtelevat luonteeltaan suuresti. Lainsäädännön velvoittamana yritykset voivat esimerkiksi joutua toimittamaan tietoja viranomaisille useita kertoja vuodessa. Toisaalta tiedonantovelvoitteeksi katsotaan myös vaatimus, jonka mukaan joidenkin tietojen tai asiakirjojen tulee olla yrityksissä saatavilla tarkastuksia varten tai erikseen pyydettyinä.

Kaikki *hallinnolliset kustannukset* eivät ole *hallinnollista taakkaa*, sillä yritys kerää ja säilyttää tietoja myös oman liiketoimintansa tarpeisiin. Sitä osaa hallinnollisista kustannuksista, jotka yrityksillä olisi ilman lainsäädäntöäkin, kutsutaan tavanomaisiksi liiketoiminnan kustannuksiksi (ns. business-as-usual -kustannukset, BAU).

Tässä tutkimuksessa edellä mainittua hallinnollista taakkaa on kartoitettu kysymällä haastatteluissa, kuinka suuren osan tiedonantovelvoitteeseen liittyvistä asioista yritykset tekevät oman liiketoimintansa tarpeista, eikä ainoastaan lain velvoittamina. Haastatteluissa yritykset ovat muodostaneet tästä arvion prosentteina neliportaisella asteikolla (0 %, 25 %, 50 %, 75 % ja 100 %).

SCM-tutkimuksissa puhutaan usein myös ns. *ärsytystaakasta* (irritation burden, irritation factor), jolla tarkoitetaan sitä, että vaikka laskennallinen hallinnollinen taakka olisi jonkin tiedonantovelvoitteen kohdalla euromääräisesti varsin pieni, voi taakka yritysten oman näkemyksen mukaan olla merkittävä.

2.2 Tutkimustulosten laskentatapa

Tutkimus on tehty käyttäen Standard Cost Model (SCM) -menetelmää. Menetelmä perustuu yrityshaastatteluihin. Hallinnollisten kustannusten ja taakan laskenta tapahtuu arvioimalla yritysten lainsäädännön velvoitteiden täyttämiseen käyttämää aikaa ja sen aiheuttamia kustannuksia (tai ulkoisten palveluiden käytön kustannuksia). Lisäksi haastatteluissa kerätään keventämisehdotuksia hallinnollisen taakan vähentämiseksi. SCM-menetelmää käytetään laajasti hallinnollisten kustannusten mittauksissa eri EU:n jäsenmaissa sekä EU:n toimintaohjelmassa hallinnollisen rasituksen keventämiseksi.

On korostettava, että SCM-menetelmän tarkoituksena ei ole tuottaa tilastollisesti päteviä mittaustuloksia, vaan pieniin näytteisiin perustuvia *arvioita* yrityksille syntyvistä kustannuksista. Menetelmässä asiantuntijat arvioivat haastatteluaineistojen perusteella sitä, millainen aika ns. normaalitehokkaalla yrityksellä kuluu tiedonantovelvoitteen vaatimien hallinnollisten aktiviteettien toteuttamiseen. Tämä perustuu usein haastattelujen pohjalta tehtävään asiantuntija-arvioon. Mikäli haastattelujen tuloksissa on suurta hajontaa (esimerkiksi yhdellä yrityksellä kuluu tunti, muilla kaksi päivää), suoritetaan tällöin lisähaastatteluja, jotta saadaan vähintään kolme samantyyppistä tapausa kutakin tiedonantovelvoitetta ja segmenttiä³ kohti, ja voidaan arvioida velvoitteeseen yrityksessä käytettävän aika.

Laajaan yritysotokseen perustuvien kyselytutkimusten tekeminen ei olisi kustannustehokasta, sillä parametrien määrä on suuri ja tutkittavat tiedonantovelvoitteet hyvinkin yksityiskohtaisia. SCM-menetelmä kuvaa riittävällä tasolla eri hallinnollisten kustannusten ja taakan osuutta tutkittavalla lainsäädäntöalueella.

Yksinkertaistaen keskeiset SCM-menetelmän tutkimusvaiheet ovat:

- Valmisteleva analyysi: Lainsäädännön valinta ja tiedonantovelvoitteiden tunnistaminen
- Tiedon kerääminen ja standardointi: Tiedonantovelvoitteisiin kuluvan ajan ja kustannustietojen kerääminen haastattelemalla yrityksiä
- Tulosten laskeminen ja raportointi

Hallinnollinen kustannus määritetään jokaiselle tiedonantovelvoitteelle seuraavan kaavan avulla:

- Kustannukset (K) x Esiintymistäajuus (F) x Populaatio (P)

Kustannukset muodostuvat tässä tapauksessa seuraavasta laskukaavasta:

- Aika (Q) x Palkkatariffi + Ulkoiset kustannukset (x muut valitut tariffit)

³ Segmentillä tarkoitetaan erilaista tapaa ryhmitellä sitä yrityspopulaatiota, johon tietty tiedonantovelvoite kuuluu. Esimerkiksi tietyn tiedonantovelvoitteen vaatimukset voivat olla erilaisia pienille ja isoille yrityksille.

Haastatteluissa kerätään tieto kuhunkin tiedonantovelvoitteeseen kuluva ajasta (Q) ja ulkoisista kustannuksista. Tämä aika standardoidaan haastatteluhavaintoihin ja asiantuntija-arvioihin perustuen. Standardointi tarkoittaa työvaihetta, jossa haastatteluaineistosta tunnistetaan asiantuntija-arvoina kolme ns. normaalitehokasta yritystä ja muodostetaan näiden perusteella arvio siitä, mikä on kyseiseen tiedonantovelvoitteeseen kuuluva aika. Standardointi ei siis tarkoita keskiarvojen tai hajonnan laskemista. Voimakas hajonta SCM-menetelmän mukaisissa tutkimuksissa edellyttää lisähaastatteluja. Raportissa on esitetty aikaan liittyviä hajontalukuja niiltä osin kun hajonta on ollut merkityksellistä.

Palkkatariffi sekä mahdolliset muut mittauksessa käytettävä tariffit ovat usein tutkimuskohtaisia. Näitä tariffeja on kuvattu tämän raportin luvussa 3.

Esiintymistaajuus (F) viittaa siihen, kuinka usein tiedonantovelvoite toistuu (esim. kuinka usein jokin tieto tulee toimittaa). Esiintymistaajuus kerätään joko lainsäädäntöä analysoimalla, haastatteluilla tai asiantuntija-arvioilla.

Populaatioilla (P) tarkoitetaan sitä yritysjoukkoa jota lainsäädäntö koskee. Populaatiot kerätään joko haastattelujen, tilastojen ja tutkimusten tai asiantuntija-arvioiden perusteella. Populaatioiden muodostamisessa käytetään usein estimointia tai erillisselvityksiä, koska populaatioihin liittyvä tilastotieto on vain harvoin saatavissa.

2.3 Laadullisen palautteen kerääminen

Tässä tutkimuksessa yrityksiltä on kerätty myös laadullista palautetta siitä, miten hallinnollista taakkaa voitaisiin keventää. Palautetta kerättiin kysymällä miten tiedonantovelvoite koetaan ja miten tiedonantovelvoitetta voitaisiin keventää. Nämä kysymykset käyvät ilmi tutkimuksen liitteenä olevasta haastattelurungosta (liite 4).

SCM-tutkimusten yhteydessä viitataan usein ns. viiteen tapaan keventää hallinnollista taakkaa. Nämä tavat kuvaavat sitä, millaisin konkreettisin toimenpitein yritysten hallinnollista taakkaa voidaan keventää. Tässä tutkimuksessa tiedonantovelvoitteisiin liittyviä kehittämissideoita käytiin haastatteluissa läpi seuraavien kategorioiden mukaisesti:

- 1 Lainsäädännön kehittäminen (esim. terminologian selkeyttäminen, säädösten keskinäinen harmonisointi, tietyn kohderyhmän vapauttaminen tiedonantovelvoitteesta)
- 2 Menettelyjen ja prosessien yksinkertaistaminen/muuttaminen (esim. tietovaahtimusten yksinkertaistaminen, frekvenssin vähentäminen)
- 3 Pällekkäisten raportointivelvollisuuksien vähentäminen
- 4 Sähköisen asioinnin kehittäminen
- 5 Selkeämpi ja parempi ohjeistus (ohjeistuksen tarjoaminen, selkeyttäminen ja saatavuuden parantaminen)

Laadullista palautetta SCM-tutkimuksissa saadaan usein varsin niukasti. Tämä johtuu osin siitä, että yritysten voi olla vaikea mieltää, miten lainsäädännön edellyttämä tiedonantovelvoite voitaisiin toteuttaa toisin.

3 Tutkimuksen toteutus

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää ja analysoida taloushallinnon raportointia koskevasta lainsäädännöstä yrityksille aiheutuvaa hallinnollisia kustannuksia ja hallinnollista taakkaa. Tutkimuksessa kerättiin laadullista tietoa taloushallinnon raportointiin liittyvien tehtävien kuormittavuudesta ja niihin mahdollisesti liittyvästä ns. ärsytystäakasta sekä kehittämisehdotuksia menettelyjen yksinkertaistamiseksi ja hallinnollisen taakan keventämiseksi.

3.1 Tarkasteltava lainsäädäntö ja tiedonantovelvoitteet

Taloushallinnon raportointiin liittyviä lakeja ja potentiaalisia tiedonantovelvoitteita sisältäneitä säännöksiä rajattiin tutkimuksen alussa siten, että tutkimukseen valittiin sellaiset säädökset, joissa arvioitiin olevan useita tiedonantovelvoitteita. Tutkimukseen sisältyneet yksittäiset säännökset ovat raportin liitteenä (liite 3).

Taloushallinnon raportoinnin osalta tutkimuksen piiriin valittiin seuraavat säännökset:

- Kirjanpitolaki (1336/1997)
- Kirjanpitoasetus (1339/1997)
- Tilintarkastuslaki (459/2007)

Kirjanpitolain ja -asetuksen keskeiset tiedonantovelvoitteet koskevat tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen ja IFRS tilinpäätöksen laadintaa sekä juoksevaa kirjanpitoa. Kirjanpidon avulla voidaan seurata yrityksen taloudellista menestystä sekä saada oikeat ja riittävät tiedot yritystoiminnan tuloksista, joita tarvitaan niin yrityksen omassa seurannassa kuin esimerkiksi tilastoinnissa ja verotuksessa. Tilintarkastuksen avulla voidaan muodostaa perusteltu käsitys säännösten mukaisen tilinpäätöksen laadinnasta ja saada varmistus tilinpäätösinformaation oikeellisuudesta. Tilintarkastuslainsäädännön tiedonantovelvoitteiden osalta tutkimuksessa keskiytettiin tilintarkastajan avustamisvelvollisuuteen sekä lakisääteisen tilintarkastuksen yrityksille aiheuttamiin kustannuksiin.

Tutkittavaksi valikoitu kaikkiaan 9 tiedonantovelvoitetta ja 5 kirjanpidon perustehtävää. Tutkimuksen tiedonantovelvoitteiden määrä on suhteellisen pieni, mutta riittävän edustava kuvaamaan taloushallinnon raportoinnin tiedonantovelvoitteiden kuormittavuutta, koska tutkittavat tiedonantovelvoitteet sisältävät useita eri työvaiheita ja tietovaatimuksia. Esimerkiksi tilinpäätöksen laatimisvelvollisuus on tiedonantovelvoite, joka sisältää useita työvaiheita ja tietovaatimuksia. Käytännössä tutkimuksessa haettiin vähintään kolmen yrityksen käyttämä aika ja mahdolliset muut kustannukset kullekin tiedonantovelvoitteelle.

Tutkimuksessa tarkasteltiin seuraavia tiedonantovelvoitteita:

- Tilinpäätöksen laatiminen
- Konsernitilinpäätöksen laatiminen
- IFRS konsernitilinpäätöksen laatiminen
- Toimintakertomuksen laatiminen
- Tase-erittelyjen laatiminen
- Liitetietojen erittelyjen laatiminen
- Tilinpäätösasiakirjojen rekisteröiminen Patentti- ja rekisterihallitukseen
- Tilinpäätösasiakirjojen toimittaminen veroilmoituksen yhteydessä Verohallinnolle
- Tilintarkastus ja tilintarkastajan avustaminen

Kirjanpidon kohdalla lainsäädännöstä tunnistettiin ns. kirjanpidon perustehtäviä, joiden osalta haastattelut ja mittaus suoritettiin samalla tavalla kuin edellä lueteltujen tiedonantovelvoitteiden kohdalla. Kirjanpidon perustehtäviksi tunnistettiin

- Liiketahtumien kirjaaminen
- Kirjausten varmistaminen
- Käteisen rahan kassakirja
- Täsmäyttäminen
- Arkistointi

Tiedonkeruun systematisoimiseksi tiedonantovelvoitteet jaettiin neljään haastattelukampanjaan seuraavasti:

- 1 Tilinpäätöksen laatiminen:
 - Mikroyritykset
 - Pienet yritykset
 - Keskisuuret yritykset
 - Suuret yritykset
- 2 Konsernitilinpäätöksen laatiminen: konsernit
- 3 IFRS konsernitilinpäätöksen laatiminen: pörssiyhtiöt
- 4 Kirjanpito:
 - Mikroyritykset
 - Pienet yritykset
 - Keskisuuret yritykset
 - Suuret yritykset

Tutkimuksessa käytettyä segmentointia on selostettu luvussa 4.2.

Osa tämän tutkimuksen aihepiiriin kuuluvasta lainsäädännöstä aiheutuu EU-lainsäädännöstä tai muista kansainvälisistä säädöksistä. SCM-menetelmässä hyödynnetään usein tiedonantovelvoitteiden jaottelua kolmeen kategoriaan:

- A. Tiedonantovelvoitteen tietovaatimukset ovat kokonaan seurausta EU-säädöksistä ja/tai muista kansainvälisistä säädöksistä ja näissä säädöksissä yksilöidään ne tiedot, joita yrityksen tulee tuottaa

- B. Tietovaatimukset ovat seurausta EU-säädöksistä ja/tai muista kansainvälisistä säädöksistä, mutta tarkempi toimitettavien tai arkistoitavien tietojen yksilöinti toteutetaan kansallisesti
- C. Tietovaatimukset johtuvat puhtaasti kansallisen tason säädöksistä

Taloushallinnon raportoinnin kuormittavuuden kokonaiskuvan saamisen osalta oli tarkoituksenmukaista mitata niin ylikansallinen kuin kansallinen lainsäädäntö samanlaisella tarkkuustasolla. EU-lainsäädännön suhde on otettu huomioon tutkimuksen loppuvaiheessa arvioitaessa sitä, mihin velvoitteisiin pystytään kansallisilla toimenpiteillä vaikuttamaan.

Suurin osa tutkituista tiedonantovelvoitteista pohjautuu kokonaan tai osittain EU-lainsäädäntöön tai muuhun ylikansalliseen sääntelyyn (A ja B), kun kansallista sääntelyä (C) oli vain kirjanpito. (Tarkemmin liitteessä 3.)

3.2 Segmentointi

Lainsäädännön aiheuttamat velvoitteet saattavat vaihdella merkittävästi yritysten välillä. Yritysten koko (henkilöstön lukumäärä ja liikevaihto) tai toimiala voivat vaikuttaa siihen työmäärään, jonka yritys joutuu tekemään vastatakseen lainsäädännön velvoitteisiin.

Tutkimuksen ulkopuolelle rajattiin ammatinharjoittajat, joiden osalta kirjanpitolain 7 luvussa on säädetty poikkeuksia (esimerkiksi ammatinharjoittaja ei ole velvollinen pitämään kahdenkertaista kirjanpitoa).⁴

Taloushallinnon raportointia käsittelevässä tutkimuksessa sovellettiin seuraavaa segmentointia:

- Osake-, kommandiitti- ja avoimet yhtiöt kokoluokittain (henkilöstö ja liikevaihto)
 - Mikroyritys: alle 10 henkilöä,
 - Pieni yritys: 10-49 henkilöä,
 - Keskiuuri yritys: 50-249 henkilöä,
 - Suuri yritys: +250 henkilöä
 - Kirjanpitolain 3 luvun 9 § huomioitiin siten, että pienten yritysten segmenttiin kuuluu rajat alittava yritys, joka saa helpotuksia tilinpäätöksen laatimiseen liittyen (mm. liikevaihto alle 7 300 000 euroa)
- Konsernit
- Pörssiyritykset

⁴ Ammatinharjoittajat voivat halutessaan käyttää kahdenkertaista kirjanpitoa, mutta koska tämän yleisyydestä ei ole luotettavaa arviota, yrityspopulaation määrittelyssä on päädytty jättämään yritystoimintaa luonnollisena henkilönä harjoittavat pois.

3.3 Tutkimuksen populaatitiedot

Tutkimuksen luotettavuuden kannalta yksi oleellinen työvaihe oli populaatitietojen estimointi. Suurin osa tutkimuksen populaatitiedoista saatiin suoraan Tilastokeskuksen tilastoista. Muutamia populaatitietoja ei kuitenkaan ollut saatavilla tilastoista. Tällainen tieto oli esimerkiksi taloushallintonsa ulkoistaneiden yritysten lukumäärä. Epäselvien populaatitietojen osalta tässä tutkimuksessa on sovellettu SCM-menetelmän mukaista, EU-tutkimuksessa sovellettua estimointitapaa, joka perustuu asiantuntija-arvioon.

Merkittävimmät populaatiota koskevat oletukset perustuvat tutkimuksen kohteena olevan lainsäädännön peruspopulaatioon. Tämä tarkoittaa taloushallinnon raportoinnin lainsäädäntöalueen normeja noudattavien yritysten määrää.

Tutkimuksen populaatit vastavat pitkälti edellä esitettyä segmentointia. Taulukossa 4 on esitetty tutkimuksen populaatitiedot. Esitetyt populaatitiedot sisältävät osake-, kommandiitti- ja avoimet yhtiöt kokoluokittain sekä konsernit ja pörssi-yhtiöt. Muita kuin edellä mainittuja yhtiömuotoja ei populaatitiedoissa ole otettu huomioon. Esimerkiksi toiminimet ja ammatinharjoittajat on rajattu tämän tutkimuksen ulkopuolelle.⁵

Taulukko 4. Tutkimuksessa hyödynnetyt populaatitiedot

Populaatio (Oy, Ky, Ay)	Lähde	Lukumäärä
Mikroyritys (alle 10 hlöä) (taloushallinto ulkoistettu)	Tilastokeskus	129 110
Pieni yritys (10–49 hlöä)	Tilastokeskus/Asiantuntija-arvio	6910
Pieni, taloushallinnon ulkoistanut yritys (10–49 hlöä)	Tilastokeskus/Asiantuntija-arvio	6910
Keskisuuri yritys (50–249 hlöä)	Tilastokeskus	2325
Suuri yritys (+ 250 hlöä)	Tilastokeskus	598
Konserni	Tilastokeskus	5679
Pörssi-yhtiö	Tilastokeskus	137
Yhteensä		151 699

Yritysten lukumäärät kokoluokittain (mikro, pieni, keskisuuri, suuri) perustuvat Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteriin vuodelta 2007 samoin kuin konsernien lukumäärä. Vastaavasti pörssi-yhtiöiden lukumäärä perustuu Tilastokeskuksen vuoden 2007 arvioon.

Haastattelujen ja asiantuntija-arvioiden perusteella tutkimuksessa käytettiin oletuksena sitä, että mikroyritykset ovat ulkoistaneet taloushallintonsa tilitoimistoille. Pienten yritysten osalta haastattelujen ja asiantuntija-arvioiden kohdalla päädyttiin siihen, että noin puolet pienistä yrityksistä hoitaa taloushallintonsa

5 Tutkimuksen yrityspopulaatio kattaa Suomessa yhtiömuotoisesti (avoin yhtiö, kommandiittiyhtiö ja osakeyhtiö) toimintaa harjoittavat yritykset, joita tutkimuksen pääasiallisena kohteena olevat velvoitteet koskevat. Pääasiallinen yrityspopulaatio tutkimuksessa on 151 699. Osuuskuntia, luonnollisia henkilöitä tai muita toimintamuotoja ei ole huomioitu, koska niiden osalta lainsäädännön tiedonantovelvoitteissa on tiettyjä poikkeuksia. Tiettyissä tutkimuksen osissa (konsernitilinpäätös ja IFRS konsernitilinpäätös) yrityspopulaationa on käytetty poikkeavasti konsernien lukumäärää (5679) ja pörssi-yhtiöiden lukumäärää (137), koska velvoitteet koskevat vain kyseisiä toiminnanmuotoja.

itse. Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan pieniä yrityksiä oli vuonna 2007 yhteensä 13 820. Taulukossa tuo kyseinen luku on siis jaettu kahteen; taloushallinnon ulkoistaneisiin yrityksiin ja yrityksiin, jotka hoitavat itse oman taloushallintonsa.

Edellä esitettyjä populaatiotietoja on käytetty kaikessa tutkimukseen liittyvässä laskennassa. Seuraavissa luvuissa esitetyt tutkimustulokset perustuvat näihin populaatiotietoihin. Joissakin tapauksissa (esim. käteisen rahan kassakirja) hallinnollinen kustannus on laskettu koko populaatioille, vaikka kaikilla yrityksillä ei ole käteiskassaa. Tällaiset populaatiotietoihin liittyvät huomiot on mainittu tekstissä myöhemmissä luvuissa esitettyjen tulosten yhteydessä.

3.4 Tariffi ja työaika

SCM-menetelmän mukaisesti haastatteluissa selvitetään yrityksissä tiedonantovelvoitteen noudattamiseen käytetty aika. Ajan kustannus määritellään käyttämällä tariffia. Tariffiin lasketaan työntekijän palkka, tietty yleiskuluprosentti (overhead) sekä ns. palkan sivukulut.

Työntekijän palkan määrittämisessä tässä tutkimuksessa on käytetty Tilastokeskuksen palkkatilastoa vuodelta 2008, jossa arvioidaan säännöllisen työajan ansion keskiarvoa kuukaudessa. Tilastokeskuksen tehtäväluokitus perustuu ISCO-88 -mukaiseen luokitukseen ja on tällöin sama kuin esim. EU-tasolla tehtävissä mittauksissa.

Taulukko 5. Yksityisen sektorin kuukausipalkkaisten palkansaajien säännöllisen työajan ansiot vuonna 2008 ammattiluokituksen mukaan

Ammattiluokitus	Säännöllisen työajan ansion keskiarvo, euroa/kk
1 Johtajat ja ylimmät virkamiehet	5 301
2 Erityisasiantuntijat	3 942
3 Asiantuntijat	3 077
4 Toimisto- ja asiakaspalvelutyöntekijät	2 508
5 Palvelu-, myynti- ja hoitotyöntekijät	2 100

Lähde: Tilastokeskus

Tämän lisäksi tutkimuksessa on käytetty 25 %:n yleiskuluerrointa (ns. overhead-kerroin). Kerroin perustuu SCM-verkoston suositukseen sekä yleisesti SCM-mittauksissa (erityisesti EU-mittauksissa) käytettyyn kertoimeen. Yleiskuluerroin on karkea arvio kustannuksista, jotka liittyvät yleisesti työn tekemiseen ja yrityksen yleishallinnon kuluihin. Tällaisia ovat esimerkiksi yrityksen toimitiloista, työvälineistä, siivouksesta, tietoliikenteestä ja työn johtamisesta aiheutuvat kustannukset.

Yleiskulukertoimen ohella tutkimuksessa on käytetty kansallisella tasolla määriteltävää 34,6 %:n palkan sivukuluja kuvaavaa kerrointa kuvaamaan loma-ajan palkan, työ- ja sosiaaliturvamaksujen sekä muiden palkasta aiheutuvien ylimääräisten

maksujen osuutta. Sivukulukertomuksessa ei ole huomioitu lomarahoja eikä erikseen maksettavia tulospalkkioita, koska kyseiset erityiset peruspalkan lisät on rajattu niiden vaikean yleistettävyyden vuoksi sivukulun ulkopuolelle. EU-tasolla suorite-
tuissa tutkimuksissa ei ole myöskään huomioitu näitä erityisistä peruspalkan lisänä.

Kokonaiskerroin on tällöin ollut 1,596. Tämän kulukertoimen käyttö muuttaa sisäisesti kaikkia kustannuksia lineaarisesti suuremmiksi, mutta eri tiedonantovelvoitteiden väliset suhteelliset erot pysyvät ennallaan prosentista riippumatta.

Tariffin määrittely on kansallinen, eikä tariffi ole täysin vertailtavissa EU-tason tutkimuksiin.

3.5 Haastattelut

Tutkimuksessa haastateltiin yhteensä 28 yritystä ja 2 tilitoimistoa. Kaikki haastatellut yritykset olivat osakeyhtiömuotoisia. Osaa yrityksistä haastateltiin sekä tilinpäätöksen laatimiseen että kirjanpitoon liittyen. Haastateltavia tapauksia oli tutkimuksessa yhteensä 44. Haastatteluja toteutettiin yhteensä 4–6 kappaletta jokaista segmenttiä kohden. Haastateltavia valittaessa kiinnitettiin erityistä huomiota siihen, että haastateltavat ovat sellaisia henkilöitä, jotka käytännössä tekevät tutkimuksessa selvittävät taloushallinnon tehtävät yrityksessä. Tilinpäätöksen osalta haastateltiin pääosin talouspääällikköjä tai vastaavissa tehtävissä toimivia henkilöitä. Kirjanpidon kohdalla haastateltavat olivat tyypillisesti pääkirjanpitäjiä tai kirjanpitäjiä. Mikroyritysten kohdalla haastateltavana oli tavallisesti yrityksen toimitusjohtaja, joka vastasi taloushallinnon asioista yrityksessä. Haastattelujen tuloksia täydennettiin asiantuntijahaastatteluilla.

Kahden haastatellun *mikroyrityksen* henkilömäärä oli 2–4 henkilöä. Loput kolme haastateltua mikroyritystä olivat henkilömäärältään 5–9 henkilöä. Mikroyritysten osalta haastattelut painoutuivat keskisuuriin ja suuriin mikroyrityksiin henkilöstömäärällä kuvattuina. Tämä tarkoittaa sitä, että myös tutkimuksen tulokset kuvaavat paremmin henkilöstöltään keskisuuria ja suuria mikroyrityksiä. Tilintarkastuksen ulkoisen kustannuksen asiantuntija-arvioissa on kuitenkin pyritty huomioimaan se tosiasia, että suurin osa mikroyrityksistä on muutaman hengen yrityksiä.

Vastaavasti *pienten yritysten* osalta haastatellut yritykset (6kpl) jakautuivat tasaisesti 10–49 henkilön yrityksiin (10 henkilöä: 1 yritys; 10–20 henkilöä: 2 yritystä, 20–40 henkilöä: 2 yritystä; 40–50 henkilöä: 1 yritys).

Haastateltujen *keskisuurten yritysten* henkilöstömäärä vaihteli 50–160 henkilön välillä eli yritykset edustivat pieniä ja keskisuuria yrityksiä tässä segmentissä (50 henkilöä: 1 yritys; 50–100 henkilöä: 2 yritystä; 160 henkilöä: 1 yritys). Haastatellut *suuret yritykset* jakautuivat henkilöstömääriltään seuraavasti: Noin 250 henkilöä: 1 yritys, 250–500 henkilöä: 2 yritystä; 500–900 henkilöä: 1 yritys; 900–1000 henkilöä: 1 yritys.

Tutkimuksessa haastatellut *konsernien* koko vaihteli tytäryritysten määrällä mitattuna tasaisesti 5–20 tytäryhtiön välillä. Haastatellut pörssiyritykset jakautuivat

tytäryhtiöiden määrillä seuraaviin luokkiin: 5–15 tytäryhtiötä: 2 yritystä; 30–50 tytäryhtiötä: 2 yritystä.

Asiantuntijoina haastateltiin tilitoimistojen edustajia sekä Deloitte & Touche Oy:n taloushallinnon ja tilintarkastuksen asiantuntijoita. Tilitoimistojen osalta selvitetiin erityisesti mikroyrityksille ja pienille yrityksille aiheutuvia kustannuksia tilitoimiston palveluista. Tilintarkastuksen asiantuntijoita käytettiin apuna tilintarkastuksen keskimääräisen kustannuksen täsmentämiseksi haastatteluiden perusteella. Taloushallinnon asiantuntijoita käytettiin apuna haastatteluiden tulosten standardoimisessa. Haastatelluilla henkilöillä oli itsellään kokemusta taloushallinnon tehävissä toimimisesta eri yrityksissä.

Haastattelut toteutettiin sekä ryhmähaastatteluina että yksilöhaastatteluina. Haastateltavat henkilöt olivat taloushallinnon ammattilaisia. Taulukossa 6 on esitetty haastattelujen jakautuminen eri kampanjoille ja segmenteille.

Taulukko 6. Haastattelujen jakautuminen kampanjoihin ja segmentteihin

#	Segmentti	Haastattelut		
		Yhteensä	Ryhmä	Yksilö
1	Tilinpäätös/mikro	5 yritystä	2	3
2	Tilinpäätös/pieni	4 yritystä	0	4
3	Tilinpäätös/keskisuuri	4 yritystä	2	2
4	Tilinpäätös/suuri	4 yritystä	4	0
5	Konsernitilinpäätös	4 yritystä	3	1
6	IFRS konsernitilinpäätös	5 yritystä	4	1
7	Kirjanpito/mikro	4 yritystä	0	4
8	Kirjanpito/pieni	6 yritystä	2	4
9	Kirjanpito/keskisuuri	4 yritystä	2	2
10	Kirjanpito/suuri	4 yritystä	0	4

4 Tilinpäätös

Tutkimuksessa tilinpäätöksen laatimisen hallinnollisia kustannuksia selvitettiin erikokoisissa yrityksissä. Tilinpäätöksen sisältö vaihtelee yrityksen kokoluokan mukaan. Tässä tutkimuksessa mikroyritykset ja pienet yritykset sijoittuvat kirjanpitolain 3 luvun 9 § rajojen⁶ alapuolelle, mikä tarkoittaa sitä, että nämä yritykset saavat helpotuksia liitetietoihin liittyen. Lisäksi mikroyrityksillä ja pienillä yrityksillä ei ole velvoitetta laatia rahoituslaskelmaa tai toimintakertomusta.

Tilinpäätöksen laatimisen yrityksille aiheuttamia kustannuksia selvitettiin tutkimuksessa seuraavien työvaiheiden avulla:

- 1 Tilinpäätöksen laatimiseen liittyvä omaehtoinen perehtyminen ja koulutautuminen
- 2 Tilinpäätöksen sisällön laatiminen
 - o Taseen laatiminen
 - o Tuloslaskelman laatiminen
 - o Rahoituslaskelman laatiminen
 - o Liitetietojen laatiminen
 - Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot
 - Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot
 - Taseen vastaavia koskevat liitetiedot
 - Taseen vastattavia koskevat liitetiedot
 - Tuloveroja koskevat liitetiedot
 - Vakuudet, vastuusitoumukset ja taseen ulkopuoliset järjestelyt
 - Omistukset muissa yrityksissä
 - Konserniin kuuluvaa kirjanpitovelvollista koskevat liitetiedot
 - Liitetiedot tilintarkastajan palkkioista
 - Lähipiiriliiketoimet
 - Liitetiedot henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä
- 3 Tasekirjan laatiminen
- 4 Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksyminen ja allekirjoitus

Raportin liitteessä 2 on esitetty tilinpäätöksen laadintaa koskevat säännökset.

Haastatteluissa vastaajia pyydettiin arvioimaan ajankäyttöään edellä mainittujen tehtävien osalta.

Tilinpäätöksen laatimiseen liittyvä omaehtoinen perehtyminen tarkoittaa sitä aikaa, jonka tilinpäätöksen laativa henkilö/henkilöstö käyttää lainsäädäntöön/ohjeistukseen ym. velvoitteisiin perehtymiseen, jotta tilinpäätöksen laatiminen olisi mahdol-

6 Sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt enintään yksi seuraavista rajoista:

1) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 7 300 000 euroa;

2) taseen loppusumma 3 650 000 euroa;

3) palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä.

lista. Kouluttautuminen puolestaan tarkoittaa yrityksen henkilöstölleen järjestämää tai palveluntuottajalta ostettua koulutusta tilinpäätöksen laatimiseen liittyen.

Tasekirjan laatimisella tarkoitetaan tässä sitä aikaa, jonka yritys joutuu käyttämään ns. fyysisen lopputuotoksen aikaan saamiseksi kun kaikki sisältö tilinpäätökseen on jo olemassa. Tasekirjan laatimiseen kuuluu esimerkiksi kielenhuolto, tekstin stilisointi ja kokoaminen yksiin kansiin. Tilinpäätöksen ohella tasekirjaan sidotaan toimintakertomus sekä luettelo kirjanpito- ja tositteiden lajeista.

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksyminen ja allekirjoitus tarkoittaa tässä sitä aikaa, joka yritykseltä kuluu tilinpäätösasiakirjojen viralliseen hyväksymiseen. Tavanomainen tapa tilinpäätösasiakirjojen hyväksymiseksi on järjestää hallituksen kokous ja yhtiökokous, joista molemmista laaditaan pöytäkirja. Joissakin erityisesti pienemmissä yrityksissä kokousten järjestäminen oli haastateltavien mukaan usein muodollisuus, eikä tilinpäätösasiakirjoja enää varsinaisesti käsitelty kokouksissa.

Raportin liitteenä on esitetty yksityiskohtainen taulukko yrityksille aiheutuvista kustannuksista em. työvaiheisiin liittyen. Seuraavassa työvaiheiden kustannuksia tarkastellaan segmentteittäin, kaikki työvaiheet yhteenlaskettuina.

4.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Tilinpäätöksen laatiminen aiheuttaa noin 207 miljoonan euron hallinnolliset kustannukset kaikille osake-, avoimille ja kommandiittiyhtiöille Suomessa vuosittain. Tilinpäätöksen laatiminen sisältää kuitenkin paljon sellaisia työvaiheita, joita yritykset tekisivät ilman lainsäädännön velvoitteitakin. Yrityksille tilinpäätöksen laatimisesta aiheutuva hallinnollinen taakka – työ, jonka yritysten arvioidaan tekevän pelkästään lakien velvoittamana – on noin 53 miljoonaa euroa, mikä vastaa neljäsosaa hallinnollisista kustannuksista.

Taulukko 7. Tilinpäätöksen laatimisen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset

Tiedon- anto- velvoite	Segmentti	Aika (h)/ yritys/vuosi	Kustannus/ yritys/vuosi (€)	Kokonais- kustannus/ segmentti (€)	Hallinnollinen taakka/ segmentti (€)	Hallinnollinen taakka/ segmentti (%)
Tilinpäätöksen laatiminen	Mikro	7,5	1 401	180 899 000	45 225 000	25 %
	Pieni	27,2	1 092	7 406 000	2 835 000	38 %
	Pieni (ulkoistanut)	11,1	1 700	11 748 000	3 076 000	26 %
	Keskisuuri	52,0	2 119	4 904 000	1 701 000	35 %
	Suuri	86,0	3 610	2 149 000	537 000	25 %
Yhteensä				207 106 000	53 374 000	26 %

Kirjanpitoasetuksen 2 luvun 7 b § velvoittaa yrityksiä liittämään tilinpäätökseensä lähipiiriliiketoimia koskevan liitetiedon. Liitetietona on esitettävä tiedot kirjanpitovelvollisen ja tämän lähipiiriin kuuluvien välisestä liiketoimista, jos ne ovat olennaisia eikä niitä ole toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin. Esitettäviin tietoihin tulee sisältyä: 1) kuvaus liiketoimesta, 2) liiketoimen arvo, 3) lähipiirisuhteen luonne, sekä 4) muut kirjanpitovelvollisen taloudellisen aseman arvioimisen kannalta välttämättömät tiedot liiketoimesta. Velvoite koskee tämän tutkimuksen yritysryhmistä keskisuuria ja suuria yrityksiä sekä konserneita.

Haastatteluiden perusteella näyttää siltä, että lähipiiriliiketoimia koskevan liitetiedon laatiminen on erittäin harvinaista. Yksikään haastatelluista yrityksistä ei ollut laatinut kyseistä liitetietoa. Tämä voi osittain selittyä sillä, että kyseinen säännös oli tullut voimaan samana vuonna kuin tutkimuksen haastattelut suoritettiin ja yrityksillä ei siis ollut haastatteluiden aikaan velvoitetta laatia tällaista liitetietoa. Asiantuntija-arvioiden mukaan liitetiedon laatiminen edellyttäisi vähäistä, noin 1–2 tunnin työmäärää.

Tilinpäätöksen laatimisen kokonaiskustannuksissa ei ole huomioitu omistuksia muissa yrityksissä tai konsernin kuulumista koskevaa liitetietoa. Käytännössä on erittäin hankalaa arvioida sitä yritysjoukkoa, joka laatii edellä mainitut liitetiedot.

Omistuksia muissa yrityksissä koskevassa liitetiedossa on esitettävä: 1) yhden viidesosan tai sitä suuremman omistusosuuden kohteena olevasta yrityksestä nimi, kotipaikka ja omistusosuus sekä viimeksi laaditun tilinpäätöksen mukainen oma pääoma ja tilikauden voitto tai tappio, sekä 2) yrityksestä, josta kirjanpitovelvollisella on rajoittamaton vastuu, 1 kohdassa mainitut tiedot sekä tieto yritysmuodosta.

Kotimaiseen tai siihen verrattavan ulkomaiseen konserniin kuuluvan yrityksen on puolestaan ilmoitettava liitetietona 1) sen emoyrityksen nimi ja kotipaikka, joka laatii suurimman sellaisen yrityskokonaisuuden konsernitilinpäätöksen, johon yritys kuuluu, 2) sen emoyrityksen nimi ja kotipaikka siinä alimmassa konsernitilinpäätöksen laativassa alakonsernissa, joka sisältyy 1 kohdassa tarkoitettuun konserniin ja johon yritys tytäryrityksenä kuuluu, 3) tieto siitä, mistä on saatavissa jäljennös 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuista konsernitilinpäätöksistä.

Käytännössä konsernin tietoja käsittelevä liitetieto on yrityksille nopea laatia, koska tavallisesti se saadaan suoraan edellisvuoden tilinpäätöksestä. Omistuksia muissa yrityksissä koskevan liitetiedon työläys vaihtelee sen mukaan, kuinka paljon yritys esimerkiksi ostaa ja myy muita yrityksiä vuoden aikana. Haastatelluissa yrityksissä omistustiedot eivät juuri muuttuneet vuosittain, mikä teki liitetiedon laatimisesta edellisvuoden tilinpäätöksen kopioimista.

Kirjanpitolain 3 luvun 11 § velvoittaa yrityksiä antamaan tilinpäätöksestään ja toimintakertomuksestaan jäljennöksen pyydettyäessä, jos 1) tilinpäätöksen vahvistamisesta tai sitä vastaavasta menettelystä on kulunut kaksi viikkoa, sekä 2) pyyntö on tehty ennen kuin tilinpäätös on ilmoitettu rekisteröitäväksi. Haastatteluiden perusteella jäljennöksen antaminen tällaisessa tilanteessa on erittäin harvinaista. Yhdessäkään haastatelluista yrityksistä jäljennöksen antamisvelvollisuus ei ollut realisoitunut.

4.1.1 Mikroyritykset

Tilinpäätöksen laatiminen maksaa yhdelle mikroyritykselle noin 1401 euroa vuodessa. Summasta noin 1000 euroa muodostuu tilitoimiston laskutuksesta ja loput yrityksessä tilinpäätöksen laatimisvaiheessa tehdystä työstä. Kaikille mikroyrityksille Suomessa kustannus on noin 181 miljoonaa euroa, joista hallinnollista taakkaa aiheutuu noin 45 miljoonaa.

Kaikki tutkimuksessa haastatellut mikroyritykset olivat ulkoistaneet taloushallintonsa. Tämä tarkoittaa sitä, että tilitoimisto laatii näille yrityksille myös tilinpäätöksen. Tilitoimiston laskun lisäksi tässä tutkimuksessa kustannuksiin lisättiin se aika, jonka yrityksen henkilöstö joutuu vuosittain käyttämään tilitoimiston avustamiseen tilinpäätöksen laatimisessa. Tilitoimiston avustamiseen kuluva ajassa oli jonkin verran vaihtelua yrityksittäin (mikroyrityksissä aikaa tilitoimiston avustamiseen käytettiin noin 3–10 h).

Mikroyrityksissä tavallisesti toimitusjohtaja on yhteydessä tilitoimistoon. Toimitusjohtajan aikaa kuluu esimerkiksi tilinpäätöksen tarkastamiseen tai joidenkin ongelmakohtien selvittämiseen (puuttuvat kirjaukset, täsmäytys). Vaikka kaikilta mikroyritysten edustajista kului aikaa tilitoimiston avustamiseen, haastateltavat katsoivat, että tilinpäätöksen laatiminen heidän näkökulmastaan ei näyttäytynyt työläänä. Mikroyritykset eivät tunnistanee yhtäkään työlästä liitetietoa tilinpäätöksessä. Myös tilinpäätöksen hyväksymismenettely on mikroyrityksissä suoraviivainen. Tavallisesti tilitoimisto laatii yhtiökokouksen pöytäkirjan, jonka toimitusjohtaja allekirjoittaa.

Raskaimmat ja samalla kalleimmat tehtävät tilinpäätöksen laatimisessa ovat taseen ja tuloslaskelman laatiminen. Noin 80 % tilitoimiston laskutuksesta kohdistui näihin tehtäviin.

4.1.2 Pienet yritykset

Tilinpäätöksen laatiminen maksaa pienelle yritykselle, joka ei ole ulkoistanut taloushallintoaan, noin 1092 euroa vuodessa. Kaikille pienille yrityksille, jotka laativat itse tilinpäätöksensä, hallinnolliset kustannukset ovat noin 7,4 miljoonaa euroa. Tästä summasta vajaa 40 prosenttia eli noin 2,8 miljoonaa on hallinnollista taakkaa. Tilinpäätöksen laatimiskustannukset yhdelle yritykselle ovat pienemmät verrattuna mikroyrityksiin ja sellaisiin pieniin yrityksiin, jotka ovat ulkoistaneet taloushallintonsa. Tämä selittyy osin sillä, että taloushallintonsa itse hoitavissa yrityksissä ei kulu aikaa tilitoimiston kanssa kommunikointiin. Haastattelujen mukaan mikroyrityksessä käytetään aikaa tilitoimiston avustamiseen (tilinpäätöksen tarkastus, ongelmatilanteiden selvittely, muut kyselyt) noin 7,5 h eli yhden työpäivän verran. Vastaava luku pienyrityksissä on noin 11 h. Vastaavasti kirjanpidon kustannukset ovat hieman suuremmat taloushallintonsa itse hoitavissa pienissä yrityksissä.

Haastatelluissa yrityksissä koettiin, että taseen ja tuloslaskelman laatiminen on hyödyllistä yritykselle itselleen. Haastatelluissa yrityksissä tase ja tuloslaskelma saatiin suoraan kirjanpitojärjestelmästä. Käytännössä yrityksillä kuluu aikaa taseen ja tuloslaskelman tarkistamiseen ja mahdollisten virheiden korjaamiseen. Liitetiedot nähtiin pääosin turhina ja sellaisina, jotka eivät tuo lisäarvoa yritykselle. Liitetiedot laadittiin pienyrityksissä pääosin vain koska lainsäädäntö velvoittaa niin.

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia erittelyitä koskeva liitetieto ja siihen liittyvät erittelyt koettiin työläinä ja hankalina laatia. Liitetieto ja erittely joudutaan kokoamaan manuaalisesti. Tämä liitetieto oli myös raskain ja kallein laatia kun yhteen lasketaan liitetiedon erittelyjen laatiminen. Kaikki muut liitetiedot saadaan suoraan kirjanpitojärjestelmästä tai edellisen vuoden tilinpäätöksestä.

Eniten kustannuksia aiheuttava työvaihe oli tilinpäätöksen laatimiseen liittyvä omaehtoinen perehtyminen ja kouluttautuminen. Velvoitteisiin perehtymisen ja kouluttautumisen kustannus pienelle yritykselle vuodessa oli noin 600 euroa, mikä on yli puolet tilinpäätöksen laatimisen kokonaiskustannuksista.

Pienet taloushallinnon ulkoistaneet yritykset

Tilinpäätöksen laatiminen maksaa taloushallintonsa ulkoistaneille pienille yrityksille noin 12 miljoonaa euroa vuodessa, joista hallinnollista taakkaa on neljäsosa, noin 3 miljoonaa euroa. Yhdelle yritykselle tilinpäätöksen kustannus on 1 700 euroa vuodessa. Summasta noin 1 200 euroa muodostuu tilitoimiston laskutuksesta ja loput yrityksessä tilinpäätöksen laadintaan tehtävästä työstä, johon kuluu vuosittain noin 11 tuntia. Raskaimmat eli kalleimmat tehtävät tilinpäätöksen laatimisessa olivat tuloslaskelman ja taseen laatiminen. Vajaa 80 % tilitoimiston kustannuksista kohdistui näihin työvaiheisiin.

Mikroyritysten tavoin kustannuksiin on laskettu mukaan sekä tilitoimiston laskutus että yrityksessä käytetty aika tilinpäätöksen laatimisen avustamiseen ja tarkastamiseen. Myös pienissä yrityksissä aikaa kuluu esimerkiksi tilinpäätöksen tarkastamiseen tai joidenkin ongelmakohtien selvittämiseen. Tilitoimiston pyynnöstä joudutaan myös hakemaan ja toimittamaan tarpeellista tietoa tilinpäätöksen laatimiseksi.

4.1.3 Keskisuuret yritykset

Tilinpäätöksen laatiminen maksaa tyypilliselle keskisuurelle yritykselle 2119 euroa vuodessa. Kaikille keskisuurille yrityksille aiheutuva kustannus on vuosittain noin 5 miljoonaa euroa, joista hallinnollista taakkaa on haastattelujen mukaan kolmasosa, noin 1,7 miljoonaa euroa.

Yrityksissä eri työvaiheisiin kuluva ajassa oli jonkin verran hajontaa. Hajonta selittyy pääosin yritysten erilaisilla taloushallinnon järjestelmillä. Esimerkiksi

rahoituslaskelma joudutaan laatimaan toisissa yrityksissä manuaalisesti kun taas toisissa toiminnot on automatisoitu⁷.

Raskain työvaihe tilinpäätöksen laatimisessa oli vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyitä koskevan liitetiedon laatiminen. Laatiminen koettiin yrityksissä hankalana ja työläänä, koska se joudutaan kokoamaan manuaalisesti. Käytännössä suurin osa kustannuksista aiheutuu liitetietojen erittelyjen laatimisesta, jota tarkastellaan tässä raportissa erikseen. Liitetietojen erittelyt koskevat kuitenkin juuri vakuuksia ja vastuusitoumuksia käsittelevää liitetietoa. Vakuudet ja vastuusitoumukset liitetiedon sekä sen erittelyjen laatiminen maksaa yhdelle keski-suurelle yritykselle vuosittain noin 372 euroa.

Kuten pienille yrityksille, myös keski-suurille yrityksille kustannuksiltaan kallein työvaihe oli perehtyminen ja kouluttautuminen, jonka kustannukset yhdelle keski-suurelle yritykselle olivat noin 600 euroa vuodessa.

4.1.4 Suuret yritykset

Tilinpäätöksen laatiminen aiheuttaa suurille yrityksille Suomessa noin 2 miljoonan euron kustannukset vuosittain. Tästä summasta noin puoli miljoonaa euroa on hallinnollista taakkaa. Yhdelle suurelle yritykselle tilinpäätöksen laatiminen maksaa noin 3610 euroa vuodessa. Työtunteja tilinpäätöksen laatimiseen kuluu suurelta yritykseltä keskimäärin noin 86 tuntia vuodessa.

Suurelle yritykselle velvoitteisiin perehtyminen ja kouluttautuminen aiheuttavat noin 1348 euron kustannukset vuosittain. Tilinpäätöksen sisällön laatimisessa raskain tehtävä on taseen laatiminen.

Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyitä koskeva liitetieto koettiin erityisen työläänä ja aikaa vievänä. Suurin osa tästä ajasta kuluu liitetiedon erittelyjen laatimiseen ja todistusten keräämiseen eri tahoilta (pankit, rahoituslaitokset jne.). Suurille yrityksille tämän liitetiedon ja sen erittelyjen laatiminen tuli halvemmaksi kuin esimerkiksi haastatelluille keski-suurille yrityksille. Osaltaan ero selittyy suurten yritysten tehokkaammalla taloushallinnolla. Toisaalta kyseisen liitetiedon työläisyys riippuu yrityksen vakuuksien ja vastuusitoumusten määrästä. Tässä suhteessa segmenttikohtainen tutkimustulos ei välttämättä anna täsmällistä kuvaa todellisista kustannuksista, koska on mahdollista, että satunnaisotannalla haastatteluihin valikoituneissa suurissa yrityksissä oli vähän vakuuksia ja vastuusitoumuksia omaavia yrityksiä.

Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksymismenettelyissä oli hajontaa. Osassa yrityksissä hyväksyminen on muodollisuus, jota ei tehtäisi ilman lainsäädännön velvoitteita. Tällaisessa yrityksessä aikaa hyväksymis- ja allekirjoitusmenettelyyn saattoi kulua vain 15 minuuttia. Toisissa yrityksissä tilinpäätösasiakirjoja

⁷ Rahoituslaskelman laatimiseksi haastatelluissa yrityksissä käytettiin työaika 1–7,5 tuntia. Vaihteluvälin yläpään yrityksessä rahoituslaskelman laatiminen tehtiin täysin manuaalisesti. Vastaavasti rahoituslaskelman tehokkaimmin laativassa yrityksessä laskelman tekeminen oli täysin automatisoitu.

käsitellään huolellisesti sekä hallituksen- että yhtiökokouksessa. Näissä yrityksissä hyväksymismenettelyä pidettiin tärkeänä. Näissä yrityksissä aikaa hyväksymismenettelyyn kului 3–8 tuntia. Hajonta selittyy prosessiin (valmistelu ja kokoukset) osallistuvien henkilöiden lukumäärällä.

4.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta

4.2.1 Mikroyritykset

Kaikki haastatellut mikroyritykset olivat ulkoistaneet kirjanpitoinsa ja tilinpäätöksen laatimisen. Tilitoimisto laatii tilinpäätöksen ja yrityksessä kuluu aikaa lähinnä tilinpäätöksen tarkastamiseen. Haastateltavat eivät kokeneet tilinpäätöksen laatimisen kuormittavan heitä liikaa.

Haastatellut yritykset eivät myöskään osanneet nimetä yhtäkään liitetietoa, joka olisi hankala laatia tai johon liittyen yritysten tulisi olla yhteydessä tilitoimistoon. Tilinpäätösasiakirjojen hyväksyttäminen nähtiin niin ikään vähäisenä vaivana. Käytännössä tilitoimisto tulostaa tasekirjan ja yrityksen toimitusjohtaja allekirjoittaa sen. Haastatellut mikroyritykset eivät esittäneet muutos- tai kehittämisehdotuksia tilinpäätöksen laatimiseen liittyen.

4.2.2 Pienet yritykset

Tilinpäätöksen laatiminen on taloushallinnon asiantuntijalle tuttu asia, eikä laatimista koettu hankalana. Tilinpäätöksen laatiminen ei haastatteluiden mukaan aiheuta merkittävää taakkaa pienissä yrityksissä, koska suurin osa tilinpäätöksen tiedoista on saatavilla suoraan kirjanpitojärjestelmästä. Liitetietojen laatiminen nähtiin kuitenkin turhana. Liitetietojen laatiminen koettiin tietojen siirtelynä paikasta toiseen. Mahdollisia tarkastuksia varten kaikki tiedot löytyvät kuitenkin yrityksen kirjanpitojärjestelmästä.

Kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimisen ulkoistaneet yritykset eivät kokeneet tilinpäätöstä taakkana. Tällaisissa yrityksissä ei myöskään esitetty muutos- tai kehittämisehdotuksia tilinpäätöksen laatimisvelvollisuuteen liittyen.

4.2.3 Keskisuuret yritykset

Taseen ja tuloslaskelman laatiminen koettiin haastatelluissa yrityksissä mielekkäänä liiketoiminnan kannalta. Yksi haastatelluista yrityksistä katsoi, että tilinpäätös ei tuo lisäarvoa yritykselle, koska yrityksessä on oma sisäinen talouden seuranta- ja järjestelmä. Tässäkin yrityksessä tase ja tuloslaskelma nähtiin hyödyllisinä, mutta liitetiedot pääosin turhina.

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskeva liitetieto koettiin turhana ja työläänä. Liitetieto ja sen erittelyt joudutaan laatimaan manuaalisesti, eikä laatiminen ole rutiinia yrityksille.

Keskisuurissa yrityksissä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksyminen näytti haastattelujen perusteella olevan useammin muodollisuus kuin suurissa yrityksissä. Varsinaisia kokouksia asiakirjojen hyväksymiseksi ei välttämättä järjestetty, vaan asiakirjat kiersivät eri tahoilla niiden allekirjoittamiseksi.

Tilinpäätöksen laatimiseen ei liittynyt erityistä ärsytystäakkaa. Toiset yrityksistä kokivat liitetiedot turhiksi ja tästä johtuen näiden laatiminen tuntui turhauttavalta. Kuitenkin suurin osa liitetiedoista on sellaisia, jotka saadaan suoraan kirjanpitojärjestelmästä tai kopioidaan edellisen vuoden tilinpäätöksestä. Nämä eivät siis ole erityisen työläitä toteuttaa. Jo mainittu vakuuksia ja vastuusitoumuksia käsittelevä tilinpäätöksen liitetieto ja sen erittelyt ovat työläitä ja nämä aiheuttivat yrityksissä ns. ärsytystäakkaa.

Kehittämisehdotukset

1. Menettelyjen ja prosessien yksinkertaistaminen/muuttaminen

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia käsittelevä liitetieto ja niihin liittyvät erittelyt nähtiin turhana ja työläänä tehdä. Yritysten näkemysten mukaan liitetiedot voitaisiin poistaa.

2. Selkeämpi ja parempi ohjeistus

Osa haastatelluista katsoi, että ohjeistukseen ei tarvitse esittää muutos- tai kehittämisehdotuksia. Muutamissa haastatteluissa nousi kuitenkin esiin toivomus Kirjanpitolautakunnan (KILA) ohjeistuksen tiivistämisestä ja selkeyttämisestä. Tällä tarkoitettiin erityisesti tulkinnanvaraisuuden vähentämistä ja konkreettisia esimerkkejä.

3. Lainsäädännön kehittäminen

Muutamissa haastatteluissa nousi esiin toivomus verotusta ja kirjanpitoa koskevan lainsäädännön harmonisoimisesta. Erityisesti poistot nähtiin hankalina.

4.2.4 Suuret yritykset

Kaikissa haastatelluissa yrityksissä koettiin taseen ja tuloslaskelman laatiminen yrityksen liiketoiminnan kannalta mielekkäänä. Myös rahoituslaskelman laatiminen nähtiin pääosin hyödyllisenä.

Tilinpäätöksen laatimisveloitteeseen ei sisältynyt juurikaan ns. ärsytystäakkaa. Haastateltavien mukaan tilinpäätöksen laatiminen on pääosin rutiinia ja yrityksille on pitkälti selvää, mitä asioita tilinpäätöksessä raportoidaan. Tilinpäätöksen laatimiseen liittyvä tieto on yrityksissä helposti saatavilla suoraan kirjanpitojärjestelmästä. Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskeva liitetieto ja erityisesti sen erittelyt on sitä vastoin manuaalista työtä vaativa liitetieto.

Kehittämisehdotukset

1. Menettelyjen ja prosessien yksinkertaistaminen/muuttaminen

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia käsittelevä liitetieto ja niihin liittyvät erittelyt nähtiin turhana ja työläänä tehdä. Yritykset olivat ko. liitetiedon poistamisen kannalla.

2. Selkeämpi ja parempi ohjeistus

Muutamissa haastatteluissa nousi esiin Kirjanpitolautakunnan ohjeistuksen tiivistäminen ja selkeyttäminen sekä luettavuuden parantaminen. Yritykset kokivat, että ohjeistuksen varmistamiseen kuluu paljon aikaa kun joudutaan selvittämään onko vaatimuksiin tullut muutoksia. Yritykset ehdottivat, että kaikki tilinpäätöksen laadintaa koskevat muutokset tulisi nostaa erikseen esiin esimerkiksi muutoslokina Kirjanpitolautakunnan verkkosivuilla.

5 Konsernitilinpäätös

Konsernitilinpäätös laaditaan konserniyritysten taseiden ja tuloslaskelmien sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuden aiheuttamia hallinnollisia kustannuksia kysyttiin tutkimuksessa neljältä konsernilta. Konsernitilinpäätöksen sisällön laatimiseen liittyen yrityksiltä kysyttiin ajankäyttöä seuraavien tehtävien suorittamiseksi:

1. Tilinpäätöksen laatimiseen liittyvä omaehtoinen perehtyminen ja koulutautuminen
2. Tilinpäätöksen sisällön laatiminen
 - o Konsernitaseen laatiminen
 - o Konsernituloslaskelman laatiminen
 - o Konsernin rahoituslaskelman laatiminen
 - o Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot
 - o Tytär ja osakkuusyrityksiä koskevat liitetiedot
 - o Muut konsernitilinpäätöksen liitetiedot
 - o Taseen vastaavia koskevat liitetiedot
 - o Taseen vastattavia koskevat liitetiedot
 - o Tuloveroja koskevat liitetiedot
 - o Vakuudet, vastuusitoumukset ja taseen ulkopuoliset järjestelyt
 - o Omistukset muissa yrityksissä liitetieto
 - o Liitetiedot tilintarkastajan palkkioista
 - o Liitetiedot henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä
3. Tasekirjan laatiminen
4. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksyminen ja allekirjoitus

Raportin liitteenä 2 on taulukko, jossa esitetään konsernitilinpäätöksen laatimiseen liittyvät säännökset.

Raportin liitteenä on yksityiskohtainen taulukko (liite 1), jossa on esitetty konserneille aiheutuvat kustannukset edellä mainituille tehtäville. Seuraavassa hallinnollisia kustannuksia käsitellään kokonaisuutena.

5.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Taulukossa 8 on esitetty konsernitilinpäätöksen laatimisen hallinnolliset kustannukset ensin yhdelle konsernille ja sitten kaikille Suomessa rekisteröidyille konserneille yhteensä. Konsernitilinpäätöksen laatiminen maksaa yhdelle konsernille keskimäärin noin 5797 euroa vuodessa. Kaikille konserneille aiheutuva kustannus on noin 32,8 miljoonaa euroa, joista hallinnollista taakkaa on kolmasosa, 10,8 miljoonaa euroa.

Taulukko 8. Konsernitilinpäätöksen laatimisen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset

Tiedonantovelvoite	Aika(h) / konserni /vuosi	Kustannus/ konserni/ vuosi (€)	Kokonaiskus- tannus (€)	Hallinnollinen taakka (€)	Hallinnollinen taakka (%)
Konsernitilinpäätöksen laatiminen	145,8 ¹	5797	32 805 000	10 800 000	33 %

1 Haastateltavien vastauksissa oli hajontaa konsernitaseen ja -tuloslaskelman laatimisessa. Konsernitaseen ja -tuloslaskelman laatiminen ovat konsernitilinpäätöksen raskaimmat työvaiheet. Noin 58 % konsernitilinpäätöksen käytetystä työajasta kuluu konsernitaseen ja -tuloslaskelman laatimiseen. Haastatellut konsernit käyttivät aikaa konsernitaseen laatimiseen 1–10 työpäivää. Konsernin tuloslaskelman laatimiseen käytettiin aikaa 0,5–10 työpäivää. Sekä taseen että tuloslaskelman osalta vaihteluvälin yläpään yritys (tase ja tuloslaskelma yhteensä 20 työpäivää) oli haastateltavien mukaan vanhentuneet taloushallinnon järjestelmät ja paljon työtä jouduttiin tekemään manuaalisesti. Muiden työvaiheiden kuin konsernitaseen ja -tuloslaskelman laatimisen osalta haastateltavien vastauksissa ei ollut merkittävää hajontaa.

Yhdelle konsernille aiheutuva kokonaiskustannus on viitteellinen, koska konsernit voivat olla hyvinkin erikokoisia. Lisäksi konsernin rakenne (esim. ulkomaiset/kotimaiset tytäryritykset) ja se, miten taloushallinto on järjestetty vaikuttavat laatimiskustannuksiin. Osa konserneista on järjestänyt taloushallintonsa niin, että konsernitaseella tehdään mahdollisimman vähän työtä. Tällöin tytäryhtiöt on ohjeistettu raportoimaan emoyritykselle siten, että konsernitilinpäätöksen laatiminen on vaivatonta. Vastaavasti toisissa konserneissa joudutaan käyttämään aikaa erityisesti taseen laatimiseen ja täsmäytyksiin, koska usein ulkomaiset tytäryhtiöt raportoivat epäyhtenäisesti tuloksiaan emoyhtiölle.

Haastateltavien vastauksissa oli hajontaa erityisesti konsernitaseen ja -tuloslaskelman laatimisessa. Kolme haastatelluista konserneista käytti aikaa taseen laatimiseen 1–2 työpäivää. Yksi haastatelluista yrityksistä oli selvästi muita suurempi tytäryhtiöiden määrällä tarkasteltuna. Tässä yrityksessä taseen laatiminen ja täsmäyttäminen vei aikaa yhteensä 10 työpäivää. Haastateltavien mukaan kyseisessä yrityksessä oli lisäksi vanhentuneet taloushallinnon järjestelmät ja suurin osa työstä oli tehtävä manuaalisesti.

Konsernin tuloslaskelman laatimiseen käytettiin haastatelluissa yrityksissä aikaa 0,5–10 työpäivää. Vaihteluvälin yläpäässä oleva yritys on sama kuin konsernitaseen vaihteluvälin yläpään yritys. Tällä yrityksellä kului aikaa konsernitaseen ja -tuloslaskelman laatimiseen yhteensä 20 työpäivää. Merkittävin syy näin suureen eroon ajankäytössä oli yrityksen vanhentuneet taloushallinnon järjestelmät.

Konsernitaseen ja -tuloslaskelman työajan standardoimiseksi haastateltiin taloushallinnon asiantuntijaa, joka on itse laatinut konsernitilinpäätöksiä useissa eri konserneissa.

Raskaimmat työvaiheet tilinpäätöksen laatimisessa olivat taseen ja tuloslaskelman laatiminen. Liitetiedoista raskain oli tilinpäätöksen tavoin vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyitä käsittelevä liitetieto ja sen eritelyt. Yrityksiltä kuluu aikaa aineistojen kokoamiseen (tytäryhtiöiltä, pankilta ja rahoituslaitoksilta).

5.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta

Kolme neljästä haastattelusta konsernista koki konsernitaseen ja tuloslaskelman laatimisen pääosin hyödyllisenä yrityksen liiketoiminnan kannalta. Yksi vastaajista oli kautta linjan sitä mieltä, että konsernitilinpäätöksen laatiminen ei juuri tuo lisäarvoa yritykselle ja se tehdään vain lain velvoittamana. Rahoituslaskelman kohdalla yritykset jakautuivat kahteen, kaksi vastaajista piti tätä hyödyllisenä ja kaksi muuta turhana veloitteena. Tilinpäätöksen tavoin myös konsernit kokivat vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyitä käsittelevän liitetiedon ja sen erittelyt turhana ja työläänä laatia. Aineistojen kokoamiseen kuluu aikaa, koska niitä pitää kerätä usealta eri taholta (tytäryhtiöiltä, pankilta ja rahoituslaitoksilta).

Yksi vastaajista koki työläänä liitetietona tilintarkastajan palkkioita käsittelevän liitetiedon. Kyseisessä konsernissa oli paljon tytäryhtiöitä, joiden kaikkien osalta tilintarkastajan palkkiot tuli selvittää ja koota yhteen. Myös henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevassa liitetiedossa koettiin olevan työtä silloin, kun konsernilla oli paljon tytäryhtiöitä. Tällöin aikaa kului tietojen keräämiseen ja yhdistelemiseen.

Kaiken kaikkiaan vastaajat kokivat, että konsernitilinpäätöksen laatiminen on tuplatyötä kun tytäryhtiöiden tilinpäätökset on jo tarkkaan tehty. Lisäksi haastateltavat katsoivat, että konsernitilinpäätöksen liitetiedoiksi pitäisi riittää yksittäisten tytäryhtiöiden liitetiedot, koska näiden yhdistely vie turhaa aikaa. Konsernitilinpäätöksen automatisointi tietojärjestelmillä on helpottanut työtä yrityksissä. Toisaalta kaikissa yrityksissä ei vielä ole tehokkaita tietojärjestelmiä käytössä, minkä takia moni asia joudutaan tekemään manuaalisesti.

Haastatteluissa tuli myös esiin palaute KHT-yhdistyksen tilinpäätösmalliin liittyen. Haastateltavien mukaan tilinpäätösmalli ilmestyy liian myöhään ja tästä syystä sitä on vaikea hyödyntää käytännön työssä. Haastatteluissa nousi esiin ihmettelyä uusien liitetietovaatimuksia kohtaan (tilintarkastajan palkkiot). Haastateltavien mukaan on vaikea ymmärtää, miksi tietoja kysytään ja mihin niitä tarvitaan. Vastaajat kritisoivat myös veloitetta, jonka mukaan emoyhtiön on aina laadittava konsernitilinpäätös, jos se jakaa osinkoa. Tämä velvoite koettiin turhana byrokratiana erityisesti silloin, kun konsernitilinpäätöksiä joudutaan laatimaan alakonsernien osalta.

Haastatteluissa kritisoitiin myös veloitetta laatia konsernitilinpäätöstä suomen tai ruotsin kielellä. Velvoite aiheuttaa käännöstyötä sisäisesti ja ostopalveluna. Lainsäädäntöön liittyvänä kehitysehdotuksena yritykset esittivät lainsäädännön harmonisointia kirjanpito-, vero- ja osakeyhtiölakien osalta.

6 IFRS konsernitilinpäätös

Pörssiyhtiön tulee laatia konsernitilinpäätöksensä kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen. Jos pörssiyhtiö ei ole konserni, sen tulee laatia tilinpäätöksensä kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja noudattaen. Käytännössä suurin osa Suomen pörssiyhtiöistä on konserneja. Tästä syystä tässä tutkimuksessa ei otettu huomioon mahdollisesti tilinpäätöksensä kansainvälisten standardien mukaan laativia yrityksiä ja näille aiheutuvia kustannuksia. Pörssiyhtiöille aiheutuvia kustannuksia mitattiin tutkimuksessa yleisemmällä tasolla verrattuna tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen laatimiseen. Tämä näkyi siinä, että yrityksiä pyydettiin arvioimaan IFRS standardien edellyttämien liitetietojen laatimiseen kuluva aikaa kokonaisuutena, ei jokainen liitetieto erikseen. Asian kysyminen näin oli mielekästä, koska standardit velvoittavat yrityksiä laatimaan osin eri liitetietoja riippuen yrityksen toimialasta.

IFRS konsernitilinpäätöksen sisällön laatimiseen liittyen yrityksiltä kysyttiin ajankäyttöä seuraavien tehtävien suorittamiseksi:

1. Tilinpäätöksen laatimiseen liittyvä omaehtoinen perehtyminen ja koulutautuminen
2. Tilinpäätöksen sisällön laatiminen
 - o Taseen laatiminen
 - o Tuloslaskelman laatiminen
 - o Laskelman oman pääoman muutoksista kauden aikana laatiminen
 - o Kauden rahavirtalaskelman laatiminen
 - o IFRS standardien vaatimien liitetietojen laatiminen
 - o Kirjanpitoasetuksen vaatimien ylimääräisten liitetietojen laatiminen
 - Omistukset muissa yrityksissä liitetieto
 - Liitetiedot tilintarkastajan palkkioista
 - Liitetiedot henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä
3. Tasekirjan laatiminen
4. Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksyminen ja allekirjoitus

Raportin liitteessä 2 on esitetty IFRS-konsernitilinpäätöksen laatimiseen liittyvät lainkohdat. Raportin liitteenä on yksityiskohtainen taulukko (liite 1), jossa on esitetty yrityksille aiheutuvat kustannukset edellä mainituille tehtäville. Seuraavassa kustannuksia käsitellään kokonaisuutena.

6.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

IFRS konsernitilinpäätöksen laatimisen hallinnolliset kustannukset ovat yhdelle pörssiyritykselle keskimäärin noin 53 842 euroa vuodessa. Tämä kustannus on

viitteellinen, koska pörssiyrityksiä on hyvinkin erikokoisia. Pörssiyrityksiä koskenaan populaatiolukuna tutkimuksessa käytettiin 137. IFRS konsernitilinpäätös aiheuttaa Suomen pörssiyrityksille noin 7,4 miljoonan euron hallinnolliset kustannukset vuosittain, joista noin neljäsosa eli 1,8 miljoonaa euroa on hallinnollista taakkaa.

Taulukko 9. IFRS konsernitilinpäätöksen laatimisen pörssiyrityksille aiheuttamat hallinnolliset kustannukset

Tiedonantovelvoite	Populaatio	Aika (h)/ yritys/vuosi	Kustannus/ yritys/vuosi (€)	Kokonais- kustannus (€)	Hallinnolli- nen taakka (€)	Hallinnolli- nen taakka (%)
IFRS konsernitilinpäätöksen laatiminen	137	1 397,0 ¹	53 842	7 360 000	1 820 000	25 %

¹ Haastattelujen tuloksissa hajontaa oli taseen, tuloslaskelman ja IFRS standardien vaatimien liitetietojen laatimisessa. Haastatelluilla pienillä pörssiyrityksillä taseen ja tuloslaskelman laatimiseen saattoi kuluu aikaa hieman alle 120 tuntia yhteensä kun keskisuurilla ja suurilla yrityksillä aikaa näihin työvaiheisiin kului yli 550 tuntia. Ero yritysten koossa näkyi myös liitetietojen laatimisessa. Pienessä pörssiyrityksessä aikaa liitetietojen laatimiseen kului neljännes (noin 160 h) liitetietojen laatimiseen kuluneesta keskimääräisestä työajasta (noin 637 h).

Haastateltavien vastauksissa oli hajontaa erityisesti taseen ja tuloslaskelman laatimisessa. Hajontaa selittää yrityksen kokoja se, miten yritys on järjestänyt taloushallintona suhteessa tytäryhtiöihin. Toisissa suurissakin pörssiyrityksissä tytäryhtiöt on ohjeistettu tarkasti ja ne tekevät suurimman työn myös konsernitilinpäätöksen aineistojen tuottamisessa. Tällöin yrityksessä kuluu konsolidointivaiheessa eli tytäryhtiöiden tilinpäätösten yhdistelyvaiheessa aikaa vain yksittäisten erityistapausten selvittämiseen ja tyttärien lukujen tarkistamiseen. Vastaavasti toisissa yrityksissä tytäryhtiöiden tilinpäätösten yhdistelyyn kuluu paljon aikaa kun tytäryhtiöt raportoivat epäyhtenäisesti ja joskus puutteellisestikin omia lukujaan.

Haastatelussa oli mukana muutama pieni pörssiyritys. Haastatelluilla pienillä pörssiyrityksillä taseen ja tuloslaskelman laatimiseen saattoi kuluu aikaa hieman alle 120 tuntia yhteensä kun keskisuurilla ja suurilla yrityksillä aikaa näihin työvaiheisiin kului yli 550 tuntia. Ero yritysten koossa näkyi myös liitetietojen laatimisessa. Pienessä pörssiyrityksessä aikaa liitetietojen laatimiseen kului neljännes (noin 160 tuntia) liitetietojen laatimiseen kuluneesta keskimääräisestä työajasta (noin 637 tuntia).

Haastattelujen tulosten standardoinnissa käytettiin apuna IFRS tilinpäätösasian tuntijaa. Kyseisellä henkilöllä on monen vuoden kokemus IFRS konsernitilinpäätöksen laatimisesta erilaisissa yrityksissä. Standardoidut ja laskennan perustana käytetyt kustannukset painottuvat keskisuurten ja suurten pörssiyritysten työmääriin ja kustannuksiin.

IFRS standardien edellyttämien liitetietojen laatiminen oli yrityksille raskainta. Liitetietojen laatimisen kustannus oli keskimäärin noin 23 558 euroa yhtä yritystä kohden. Taseen ja tuloslaskelman laatimisen kustannukset olivat noin 11 000 euroa molemmat eli yhteensä noin 22 000 euroa yhtä yritystä kohden. IFRS standardeihin

perehtyminen ja siihen liittyvä kouluttautuminen maksaa yhdelle pörssiyhtiölle keskimäärin 5391 euroa vuodessa.

6.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta

Kaikki haastatelluista pörssiyhtiöistä olivat sitä mieltä, että IFRS konsernitilinpäätös on hyödyllinen yrityksen liiketoiminnan kannalta ja se laadittaisiin pääosin nykyisessä muodossaan, vaikka lainsäädäntö ei tätä velvoittaisi.

IFRS standardien velvoittamien liitetietojen laatiminen on erityisen työlästä. Lisäksi IFRS konsernitilinpäätöksen laadintaa vaikeuttaa haastateltavien mukaan alati muuttuvat standardit ja vaatimukset. Yritykset joutuvat jatkuvasti etsimään tietoa ja päivittämään osaamistaan muuttuviin standardeihin liittyen.

Kansallinen lainsäädäntö edellyttää pörssiyhtiöitä sisällyttämään tilinpäätöksensä muutamia liitetietoja (tilintarkastajan palkkiot, omistukset muissa yrityksissä jne.). Näiden laatimista ei kuitenkaan koettu työlääksi vaan yrityksille hankalimmat liitetiedot löytyvät IFRS standardeista. Hankaliksi liitetiedoiksi haastatelluissa mainittiin mm. IAS 36: Aineettomat oikeudet, IAS 39: Tehokkuustestaukset ja IAS 12 Laskennalliset verot. Lisäksi etuuspohjaisia eläkkeitä koskeva liitetieto koettiin työläänä.

Lainsäädäntö velvoittaa myös pörssiyhtiöitä rekisteröimään IFRS standardien mukaan laaditun konserni- tai tilinpäätöksen suomen tai ruotsin kielellä. Tavallisesti pörssiyhtiöllä ei ole intressiä laatia kieliversioita englanninkielisen tilinpäätöksen rinnalle. Haastateltavat eivät kyenneet arvioimaan käännoistyöhön kuluvaan aikaan tai käännoistyön kustannuksia. Yrityksissä on myös erilaisia tapoja hoitaa kieliversioiden tekeminen. Joissakin yrityksistä käännoistoimisto kääntää tilinpäätöksen luonnoksen suomeksi ja myöhemmin kieliversioita täsmäytetään yrityksessä sisäisesti. Toisissa yrityksissä kieliversioita työstetään rinnakkain ja esimerkiksi vain toimintakertomus käännetetään käännoistoimistossa. Osa yrityksistä antaa tilinpäätöksen kääntäjän tarkastettavaksi sen valmistumisen jälkeen. Yrityksen koosta riippuen haastateltavat arvioivat, että sisäiseen käännoistyöhön kuluisi aikaa useista päivistä jopa kuukauteen asti. Erityisesti suurissa pörssiyhtiöissä käännoistyö vie useita viikkoja. Suurin vaiva kieliversioista aiheutuu muutosten päivittämisestä molempiin versioihin. Haastateltavien mukaan ilman lainsäädännön velvoitteita suomenkielinen versio jäisi tekemättä kokonaan.

Odotettavasti haastateltavien kehitysehdotukset kohdistuivat ensisijassa IFRS standardeihin, ei niinkään kansalliseen lainsäädäntöön. Haastateltavat kritisoivat IFRS standardien jatkuvaa muuttumista. Muutoksiin perehtymiseen joudutaan käyttämään yrityksissä paljon aikaa. Lisäksi IFRS standardien vaatimukset nähtiin tiukoina ja haastateltavien mukaan osaa edellytetyistä tiedoista on todella vaikea löytää tai tuottaa. Uudet vaatimukset ja standardien täydentäminen kuormittavat yrityksiä jatkuvasti enemmän.

Valuuttakurssien muutokset ja kieliversioiden laatiminen aiheuttavat työtä tilinpäätöksen laadinnassa. Erityisesti kieliversioiden tekemisen (suomi tai ruotsi) yritykset jättäisivät kokonaan pois. Lisäksi haastateltavien mukaan toimintakertomuksen tiedot ovat osin päällekkäisiä IFRS tilinpäätöksen kanssa (erityisesti IFRS tilinpäätöksen liitetiedoissa päällekkäisyyksiä suhteessa toimintakertomukseen). Haastateltavat eivät kyenneet erittelemään tarkkaan, mitkä tällaisia päällekkäisiä tietoja ovat, mutta olivat sitä mieltä, että toimintakertomuksen tietovaatimuksista voisi poistaa sellaiset tiedot, jotka mainitaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Haastateltavat kritisoivat muiden konsernien tapaan osakeyhtiölain velvoitetta, jonka mukaan alakonsernista tulee tehdä IFRS konsernitilinpäätös, jos alakonsernin emoyhtiö jakaa osinkoa. Tämä nähtiin aiheuttavan yrityksille turhia kustannuksia ja työtaakkaa. Yritykset ehdottivatkin osakeyhtiölain muuttamista tämän veloitteen osalta.

7 Toimintakertomus

Kirjanpitolain 3 luvun 1§ mukaan toimintakertomuksessa on arvioitava yrityksen toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita yrityksen liiketoiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja samoin kuin sen taloudellista asemaa ja tulosta. Arvion tulee sisältää keskeisimmät tunnusluvut yrityksen liiketoiminnan sekä taloudellisen aseman ja tuloksen ymmärtämiseksi. Tässä tarkoituksessa on myös esitettävä tunnusluvut ja muut tiedot henkilöstöstä ja ympäristötekijöistä sekä muista mahdollisista yrityksen liiketoiminnassa merkityksellisistä seikoista.

Lisäksi toimintakertomuksessa tulee esittää tiedot olennaisista tapahtumista tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen ja arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä selvitys tutkimus- ja kehitystoiminnan laajuudesta.

7.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Taulukossa 10 on esitetty toimintakertomuksen laatimisen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset keskiuurissa ja suurissa yrityksissä sekä pörssiyrityksissä. Konsernien kohdalla taulukossa on esitetty ne kustannukset, jotka konserneille syntyvät konsernia koskevien tietojen tuottamisesta emoyhtiön toimintakertomukseen. Toimintakertomuksen laatiminen aiheuttaa kaikille edellä mainituille yrityksille (joilla velvoite laatia toimintakertomus) ja konserneille Suomessa noin 2,4 miljoonan euron hallinnolliset kustannukset. Tästä summasta hallinnollista taakkaa on arviolta noin 0,9 miljoonaa euroa.

Taulukko 10. Toimintakertomuksen laatimisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Tiedonantovelvoite	Segmentti	Aika (h)/ yritys/ vuosi	Kustannus/ yritys (€)	Kokonais- kustannus/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (%)
Toimintakertomuksen laatiminen	Keskisuuri	6	120	279 000	209 000	75 %
	Suuri	18,8	904	541 000	135 000	25 %
	Pörssiyritys	138,8	5 804	795 000	199 000	25 %
Konsernin tiedot emon toimintakertomukseen	Konserni	3	134	759 000	379 000	50 %
Yhteensä				2 374 000	922 000	39 %

Keskisuurille yrityksille toimintakertomuksen laatiminen tuotti pääosin hallinnollista taakkaa. Toimintakertomuksen laatiminen maksaa kaikille keskiuurille

yrityksille Suomessa vuosittain noin 279 000 euroa, josta hallinnollista taakkaa on neljäsosa eli noin 209 000 euroa. Pörssiyhtiöissä ja suurissa yrityksissä toimintakertomus koetaan tärkeänä viestinnän välineenä ja sen laatimiseen käytetään aikaa. Suurille yrityksille toimintakertomus kustansi noin 541 000 euroa. Tästä summasta hallinnollista taakkaa oli 135 000 euroa. Pörssiyhtiöille toimintakertomuksen laatiminen tuli maksamaan noin 795 000 euroa, joista hallinnollista taakkaa oli 199 000 euroa. Pörssiyhtiöissä toimintakertomusta työstää tavallisesti usea eri henkilö. Esimerkiksi yrityksen viestintäosasto voi olla työssä mukana. Pörssiyhtiössä toimintakertomuksen suhteellisen suuria laatimiskustannuksia selittää joiltain osin se, että toimintakertomusta täydennetään, muotoillaan ja tehdään kieliasutarkistuksia useita kertoja ennen sen julkistamista.

Konserneissa nähtiin emoyhtiön toimintakertomuksen täydentäminen konsernin tiedoilla pääosin turhana. Konserneille emoyhtiön toimintakertomuksen täydentäminen konsernin tiedoilla maksoi noin 759 000 euroa, joista hallinnollista kustannusta oli noin puolet eli 379 000 euroa.

7.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta

Pörssiyhtiöt ja suuret yritykset kokivat toimintakertomuksen laatimisen tärkeänä oman liiketoimintansa kannalta. Toimintakertomus koettiin viestintävälineenä tärkeä ja virallisen tilinpäätöksen laajennusosana. Suurissa yrityksissä ja pörssiyrityksissä toimintakertomuksen laatimiseen käytetään paljon aikaa. Myös toimitusjohtaja ja talousjohtaja käyttävät tavallisesti aikaansa toimintakertomuksen sisällön miettimiseen ja tuottamiseen.

Keskisuurissa yrityksissä toimintakertomukseen suhtauduttiin vaihtelevammin. Suurin osa haastatelluista koki toimintakertomuksen laatimisen täysin turhaksi.

Konserneista kolme neljästä haastateltavasta piti konsernin tietojen kirjaamista emoyrityksen toimintakertomukseen täysin turhana. Yksi vastanneista yrityksistä kuitenkin koki toimintakertomuksen tärkeänä ja se tehdään kyseisessä yrityksessä huolella.

Kaiken kaikkiaan toimintakertomukseen ei liittynyt ns. ärsytystäakkaa ja sen laatiminen on yrityksille rutiinia. Pörssiyrityksen kokivat, että entisen Rahoitustarkastuksen ja nykyisen Finanssivalvonnan tarjoama ohjeistus toimii hyvänä apuna toimintakertomuksen laatimisessa.

Toimintakertomukseen liittyen yritykset eivät esittäneet kehittämisehdotuksia. Tietysti ne, jotka kokivat toimintakertomuksen turhana liiketoiminnan kannalta, kannattivat laatimisvelvoitteen poistamista.

8 Tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt

Tilinpäätöstä ja toimintakertomusta varmentamaan on laadittava tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt. Tase-erittelyinä on ryhmittäin luetteloitava taseeseen tilikauden päättyessä merkitty: 1) pysyvät vastaavat, 2) vaihtuvat vastaavat, 3) vieras pääoma, sekä 4) pakolliset varaukset. (Kirjanpitolaki (1336/1997) 3 luku 13 §)

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot, jotka on esitetty tilinpäätöksessä, on luetteloitava ryhmittäin. Lisäksi muutoksista tulee pitää luetteloa tai erillistä kirjanpitoa tilikauden aikana, jos tiedot eivät ilmene pääkirjanpidosta.

8.1 Tase-erittely

8.1.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Taulukossa 11 on esitetty yrityksille tase-erittelyjen laatimisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset. Mikroyritysten kohdalla tilitoimistojen haastatteluissa kävi ilmi, että tase-erittelyjen laatiminen edellyttää niin pientä työmäärää, ettei tätä lascuteta erikseen asiakkaalta. Käytännössä sekä tase- että liitetietojen erittelyt sisältyvät tilinpäätöksen laatimisen kokonaiskustannuksiin.

Tase-erittelyjen laatiminen aiheuttaa kaikille yhtiöille Suomessa noin 2,4 miljoonan euron hallinnolliset kustannukset. Haastatteluissa yritykset arvioivat kustannuksista noin 1,3 miljoonaa euroa hallinnolliseksi taakaksi.

Taulukko 11. Tase-erittelyjen laatimisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Tiedonanto-velvoite	Segmentti	Aika (h)/ yritys/uosi	Kustannus/ yritys/vuosi (€)	Kokonais- kustannus/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (%)
Tase-erittelyjen laatiminen	Mikro					
	Pieni	2,8	110	759 000	569 000	75 %
	Pieni (ulkoistanut)		100	691 000	346 000	50 %
	Keskisuuri	7,5	299	696 000	348 000	50 %
	Suuri	11,3	449	269 000	67 000	25 %
Yhteensä				2 415 000	1 330 000	55 %

Tase-erittelyjen laatimiseen käytetty aika vaihteli yrityksen taloushallinnon järjestelmien mukaan. Osassa yrityksistä tiedot jouduttiin keräämään manuaalisesti ja syöttämään taulukkolaskentaohjelmaan kun taas osassa yrityksistä tiedot saatiin suoraan kirjanpitojärjestelmästä.

Haastattelujen tuloksista voidaan nähdä, että mitä pienempi yritys, sitä suuremman hallinnollisen taakan tase-erittelyjen laatiminen aiheuttaa.

Haastatteluissa kävi ilmi, että osalla konserneista oli käsitys, jonka mukaan lainsäädäntö velvoittaa konserneja laatimaan tase-erittelyt konsernitaseesta. Kaksi haastatelluista konserneista teki tase-erittelyt myös konsernin luvuista. Konsernien mahdollisesti tase-erittelyihin käyttämää aikaa ei ole huomioitu tässä tutkimuksessa, koska lainsäädäntö ei velvoita niiden laatimista.

8.1.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta

Tase-erittelyn tekemistä ei nähty kovinkaan vaivalloisena työnä. Erityisesti suuret yritykset kokivat tase-erittelyt pääosin tärkeinä ja sellaisina, jotka yritykset tekisivät joka tapauksessa vaikka lainsäädäntö ei velvoittaisi. Pienet yritykset näkivät tase-erittelyt pääosin turhina tietoina oman liiketoimintansa näkökulmasta. Keski suurten yritysten ja konsernien kohdalla suhtautuminen tase-erittelyihin jakautui kahteen: puolet vastanneista koki tase-erittelyt täysin turhina kun taas kaksi muuta katsoi ne tärkeiksi liiketoiminnan näkökulmasta.

Tase-erittelyihin liittyen ei esitetty kehittämisehdotuksia. Yrityksille oli selkeää, mitä tietoja erittelyssä edellytettiin. Tase-erittelyissä esitettävät tiedot olivat pääosin helposti saatavilla yritysten liiketoiminnan näkökulmasta (riippuvainen yrityksen taloushallinnon järjestelmästä). Pysyvien vastaavien erittelemisen näytti aiheuttavan eniten työtä yrityksissä.

8.2 Liitetietojen erittelyt

8.2.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Taulukossa 12 on esitetty liitetietojen erittelyjen yrityksille aiheuttamat hallinnolliset kustannukset. Kaikille yhtiöille ja konserneille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset ovat vuosittain noin 3,6 miljoonaa euroa. Hallinnollista taakkaa on tästä summasta suurin osa (78 %), noin 2,9 miljoonaa euroa. Tilitoimistojen haastatteluiden mukaan liitetietojen erittelyjen laatiminen on vähäinen työ, että tästä ei aiheudu erillistä laskutusta mikroyrityksille tai pienille yrityksille. Työmäärä on huomioitu tilinpäätöksen laatimisen kokonaishinnassa.

Taulukko 12. Liitetietojen erittelyjen laatimisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Tiedonantovelvoite	Segmentti	Aika (h) / yritys/vuosi	Kustannus/yritys/vuosi (€)	Kokonaiskustannus/segmentti (€)	Hallinnollinen taakka/segmentti (€)	Hallinnollinen taakka/segmentti (%)
Liitetietojen erittelyjen laatiminen	Mikro					
	Pieni	2	80	552 000	552 000	100 %
	Pieni (ulkoistanut)					
	Keskisuuri	8,0	318	740 000	555 000	75 %
	Suuri	3,8	150	90 000	45 000	50 %
	Konserni	10,0	399	2 268 000	1 701 000	75 %
Yhteensä				3 650 000	2 853 000	78 %

Liitetietojen erittelyjen laatiminen oli kalleinta konserneille. Laatimisesta aiheutui yhdelle konsernille noin 399 euron kustannukset. Kaikille konserneille kustannus oli noin 2,3 miljoonaa euroa ja hallinnollinen taakka 1,7 miljoonaa euroa. Keskisuurille yrityksille aiheutuva kustannus noin 740 000 euroa oli suurempi kuin suurille yrityksille aiheutuva kulu 90 000 euroa. Yksi suuri yritys käytti erittelyjen laatimiseen noin puolet keskisuuren yrityksen käyttämästä ajasta. Tämä selittyy suurten yritysten tehokkaammalla taloushallinnolla.

8.2.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta

Suurin osa haastatelluista yrityksistä koki liitetietojen erittelyjen laatimisen täysin turhana ja epärelevanttina oman liiketoimintansa kannalta. Erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset sekä konsernit näkivät erittelyn turhana. Liitetietojen erittely koskee tilinpäätöksen vakuuksia ja vastuusitoumuksia käsittelevää liitetietoa (kirjanpitoasetus (1339/1997) 2 luku, 7 §) ja sen erittelyjä. Haastatellut yritykset kokivat myös kyseisen liitetiedon laatimisen työläänä ja turhana.

Vastuiden kirjaaminen (erityisesti leasingvastuut) ja erittelyjen laatiminen koettiin työläänä, koska työ joudutaan tekemään manuaalisesti eikä se ole muodostunut rutiiniksi. Lisäksi aikaa kuluu paljon tietojen hankkimiseen pankeilta ja rahoituslaitoksilta. Erityisesti konsernit kokivat aineistojen kokoamisen työläänä, koska aineistoja joudutaan keräämään useilta eri tahoilta (tytäryhtiöt, pankit, vakuutuslaitokset).

Vastaaajien joukossa oli muutamia yrityksiä, jotka kokivat liitetietojen erittelyjen laatimisen tärkeänä yrityksen liiketoiminnan kannalta. Erityisesti suurissa yrityksissä oli vastaajia, jotka pitivät liitetietojen erittelyä tärkeänä.

Yritykset eivät esittäneet varsinaisia kehittämis- tai parantamishdotuksia.

9 Tilinpäätösasiakirjojen toimittaminen Patentti- ja rekisterihallitukselle ja Verohallinnolle

9.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Tilinpäätösasiakirjojen toimittamista rekisteröitäväksi Patentti- ja rekisterihallitukseen ja Verohallinnolle (taseen ja tuloslaskelman toimittaminen tuloveroilmoituksen yhteydessä) kysyttiin kaikilta haastatetuilta yrityksiltä.

Patentti- ja rekisterihallitukselle toimitettavat asiakirjat:

Kaikki yritykset:

- 1 Tilinpäätös (tuloslaskelma, tase ja liitetiedot)
- 2 Toimintakertomus (toimintakertomusta vastaavat tiedot voidaan kuitenkin toimintakertomuksen sijasta ilmoittaa tilinpäätöksen liitetietoina, jollei kirjanpitolaista muuta johdu)
- 3 Tilintarkastuskertomus, jos tilit on tarkastettu
- 4 Hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan ilmoitus tilinpäätöksen vahvistamisen päivämäärästä ja yhtiön voittoa koskevasta yhtiökokouksen päätöksestä

Konserniyhtiöt, julkiset osakeyhtiöt ja laajamuotoista toimintaa harjoittavat osakeyhtiöt toimittavat lisäksi:

- 1 Konsernitilinpäätös, konsernitilintarkastuskertomus ja mahdollinen konsernirahoituslaskelma
- 2 Rahoituslaskelma julkisilta osakeyhtiöiltä sekä osakeyhtiöiltä, joilla ylittyy päätyneellä ja sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella vähintään kaksi kolmesta kirjanpitolain 3:9 §:n rajasta
- 3 Toimintakertomus, jos osakeyhtiön liikkeeseen laskemat arvopaperit ovat arvopaperimarkkina-alaissa tarkoitetun julkisen kaupankäynnin tai sitä vastaavan kaupankäynnin kohteena Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion lainsäädännön alaisessa arvopaperipörssissä tai jos osakeyhtiön päätyneellä ja sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt vähintään kaksi seuraavista rajoista (kirjanpitolaki 3:1 § ja 9 §)

Verottajalle veroilmoituksen yhteydessä toimitettavat asiakirjat ja niiden edelleen toimittaminen PRH:lle:

1. Verohallinto toimittaa Patentti- ja rekisterihallitukseen (PRH) julkistettavaksi seuraavat tilinpäätöstiedot tai -asiakirjat:
 - o Tuloslaskelma ja tase
 - o Tieto tilintarkastuksen suorittamisesta

- Tieto tilinpäätöksen vahvistamisesta
 - Verohallinnosta kaupparekisteriin toimitetaan lisäksi
 - Toimintakertomus, mikäli yhtiöllä on laatumisvelvollisuus
 - Tilintarkastuskertomus, jos se sisältää tilintarkastuslaissa tarkoitettuja kielteisiä lausuntoja
2. Veroilmoituksen kautta ei voi toimittaa
- Tilinpäätöksen liitetietoja
 - Konsernitilinpäätöstä
 - Yhtiökokouksen päätöstä voiton tai tappion käsittelystä
 - Tilintarkastuskertomusta

Verohallinnon kautta kaupparekisteriin välittyy tieto tilintarkastuksen suorittamisesta, itse tilintarkastuskertomus siirtyy sähköisesti kaupparekisteriin vain, jos se sisältää tilintarkastuslaissa tarkoitettuja kielteisiä lausuntoja.

Taulukossa 13 on esitetty rekisteröinnin kustannukset erikokoisille yrityksille.

Taulukko 13. Tilinpäätösasiakirjojen rekisteröimisen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset

Tiedonanto-velvoite	Segmentti	Aika (min)/ yritys/ vuosi	Kustannus/ yritys/vuosi (€)	Kokonais- kustannus/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (%)
Toimittaminen PRH:lle	Mikro					
	Pieni	10	7	49 000	49 000	100 %
	Pieni (ulkoistanut)					
	Keskisuuri	10	7	17 000	17 000	100 %
	Suuri	15	8	5 000	5 000	100 %
	Konserni	15	7	39 000	39 000	100 %
Toimittaminen verottajalle	Pörssiyritys	60	26	4 000	4 000	100 %
	Mikro					
	Pieni	10	7	49 000	49 000	100 %
	Pieni (ulkoistanut)					
	Keskisuuri	10	7	17 000	17 000	100 %
	Suuri	15	8	5 000	5 000	100 %
Yhteensä	Konserni	15	7	39 000	39 000	100 %
	Pörssiyritys	60	26	4 000	4 000	100 %
				228 000	228 000	100 %

Tilinpäätösasiakirjojen toimittaminen Patentti- ja rekisterihallitukselle sekä Verohallinnolle veroilmoituksen yhteydessä maksaa kaikille yrityksille vuodessa noin 228 000 euroa. Tästä kustannuksesta puolet aiheutuu toimittamisesta PRH:lle ja puolet Verohallinnolle. Koko mainittu summa on hallinnollista taakkaa, koska yritykset rekisteröivät asiakirjat lainsäädännön velvoittamana.

Ajankäytön arvioinnin lisäksi yrityksiä pyydettiin erittelemään, mitkä asiakirjat lähetetään Patentti- ja rekisterihallitukselle ja mitkä Verohallinnolle. Kaikki vastanneet yritykset lähettivät asiakirjat sekä PRH:een että Verohallinnolle postitse. Vaikka Verohallinnolle voi lähettää asiakirjat sähköisesti, koettiin sähköisen allekirjoituksen (KATSO-tunnukset) käyttöönotto vaivalloiseksi ja työlääksi ja tästä johtuen yritykset mieluummin kopioivat ja postittivat aineistot.

Suurin osa yrityksistä koki helpommaksi kopioida koko tasekirjan kun taas muutammat yritykset toimittivat PRH:lle vain ne asiakirjat, joita ei ollut mahdollista toimittaa Verohallinnon kautta (käytännössä liitetiedot ja tilintarkastuskertomus). Toimitettu aineisto ei vaikuttanut siihen, kuinka paljon aikaa arvioitiin toimittamiseen kuluvan. Rekisteröinti sisältää kaksi työvaihetta: asiakirjojen kopioinnin ja postittamisen.

Käytännössä lähes kaikki mikroyrityksistä ovat ulkoistaneet kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimisen tilitoimistolle. Tilitoimisto hoitaa siis tilinpäätösasiakirjojen rekisteröimisen Patentti- ja rekisterihallitukseen yritysten puolesta. Tilitoimistoilta rekisteröimiseen käytettyä aikaa tai hintaa kysyttäessä vastaajat totesivat, että rekisteröinti ei aiheuta erillistä laskuttamista yritykselle. Rekisteröimisen aiheuttama työmäärä on siis erittäin pieni ja se on huomioitu tilinpäätöksen laatimiskustannuksissa.

Kirjanpidon ja tilinpäätöksensä itse laativat pienet yritykset eivät mikroyritysten tavoin kokeneet tilinpäätösasiakirjojen rekisteröintiä Patentti- ja rekisterihallitukseen tai Verohallinnolle kovinkaan suurena vaivana. Tilinpäätösasiakirjojen rekisteröiminen Patentti- ja rekisterihallitukseen maksaa yhdelle pienelle yritykselle noin 7 euroa ja kaikille segmenttiin kuuluville pienille yrityksille noin 49 000 euroa vuodessa. Tilinpäätöstietojen toimittaminen Verohallinnolle veroilmoituksen yhteydessä maksaa saman verran.

Taloushallinnon ulkoistaneiden yritysten kohdalla erillisiä kustannuksia rekisteröimiselle ei voitu ilmoittaa. Tilitoimistojen haastatteluiden mukaan rekisteröimiseen kuuluva työmäärä on pieni, eikä aiheuta erillistä laskutusta yritykselle.

Yhdelle keskisuurelle yritykselle tilinpäätösasiakirjojen toimittaminen PRH:lle maksaa pienten yritysten tavoin noin 7 euroa. Kaikille keskisuurille yrityksille aiheutuva kustannus oli noin 17 000 euroa. Asiakirjojen toimittaminen Verohallinnolle maksaa yrityksille saman verran.

Tilinpäätösasiakirjojen toimittaminen PRH:lle maksaa suurille yrityksille noin 5 000 euroa vuodessa (8 euroa vuodessa/yritys). Suurissa yrityksissä oli sekä koko tasekirjan ja että vain osia siitä (liitetiedot, tilintarkastuskertomus) toimittavia yrityksiä. Toimittamiseen ja kopiointiin kuuluva aika oli molemmissa tapauksissa kuitenkin sama.

Yksi haastateltavista suurista yrityksistä ei toimittanut Patentti- ja rekisterihallitukselle mitään asiakirjoja. Tässä yrityksessä oli se käsitys, että Verohallinnon kautta välittyy kaikki tarvittava tieto myös PRH:lle. Kyseinen yritys toimitti Verohallinnolle koko tasekirjan veroilmoituksen liitteenä.

Konserneissa asiakirjojen rekisteröimisen kustannukset olivat samat kuin kesisuurilla ja pienillä yrityksillä vaikka tehtävän kertaluontoiseen suorittamiseen kuluva aika oli suurempi. Tämä selittyi tehtävän suorittaneen henkilön halvemmalla tuntihinnalla. Yhdelle konsernille aiheutuva kustannus asiakirjojen toimittamisesta PRH:lle oli noin 7 euroa ja vastaava luku kaikkien konsernien osalta oli 39 000 euroa.

Pörssiyrityksillä kului muita enemmän aikaa tilinpäätösasiakirjojen kopioimiseen, mikä selittää myös muita suuremmat yksikkökustannukset 26 euroa yhtä yritystä kohden (kopioimiseen ja toimittamiseen kuluva kokonaisaika pörssiyrityksillä oli 60 minuuttia⁸).

9.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta

Kaiken kaikkiaan yritykset eivät kokeneet tilinpäätösasiakirjojen toimittamista kovinkaan suurena taakkana, vaikka asiakirjoja tulee lähettää sekä Verohallinnolle että Patentti- ja rekisterihallitukselle. Yritykset, jotka toimittivat Verohallinnolle ja PRH:lle eri asiakirjat, kokivat hankalana sen, että viranomaisille tulee lähettää eri aineisto. Tällaiset yritykset katsoivat, että olisi helpompaa toimittaa samat asiakirjat kahteen kertaan molemmille viranomaisille kuin eritellä aineistoja. Kaikki yritykset katsoivat, että asiakirjojen lähettäminen vain kerran yhdelle viranomaiselle, olisi kuitenkin toivottava parannus ja vähentäisi työmäärän puoleen.

Useat haastatelluista yrityksistä kokivat Tilastokeskuksen kyselyihin vastaamisen erityisen hankalana ja työläänä. Ns. ärsytystäakka oli selvästi suurempi näihin kyselyihin liittyen. Tilastokeskuksen kyselyt koettiin työläinä, koska tietoa kysytään hieman eri muodossa kuin tiedot on esitetty tilinpäätösasiakirjoissa. Käytännössä Tilastokeskuksen kyselyihin vastaaminen edellyttää manuaalista työtä ja joidenkin lukujen uudelleen laskemista. Edelleen yritykset näkivät, että Tilastokeskuksen kyselyihin on joskus vaikea vastata, koska vastaajalle ei aina ole selvää, mitä tietoja lomakkeeseen halutaan. Lisäksi yritykset eivät ymmärtäneet, mihin tarkoitukseen Tilastokeskus tietoa kerää. Tämä johtaa joidenkin vastaajien mukaan siihen, että kyselyihin vastataan epätarkasti.

Tilinpäätösasiakirjojen rekisteröintiä ja verottajalle toimittamista koskeva palaute ei vaihdellut yrityksen koon mukaan. Osalla mikroyritysten tai pienten yritysten edustajista ei ollut näkemystä asiasta, koska tilitoimisto hoiti rekisteröinnin heidän puolestaan.

Kehittämisehdotukset

Päällekkäisten raportointivelvollisuuksien vähentäminen ja sähköisen asioinnin kehittäminen nousivat odotettavasti keskeisiksi kehittämisehdotuksiksi tilinpäätösasiakirjojen rekisteröintiin liittyen.

8 Kolme neljästä haastatellusta yrityksestä arvoi työajaksi 60 minuuttia. Yksi haastatelluista pörssiyrityksistä arvioi työajaksi sen sijaan 15 minuuttia.

1. Päälekkäisten raportointivelvollisuuksien vähentäminen

Vaikka päälekkäiseen raportointiin suhtauduttiin pääosin neutraalisti, yritykset olivat kuitenkin sitä mieltä, että olisi luontevampaa toimittaa asiakirjat kerran ja vain yhteen paikkaan. Useat yrityksistä ehdottivat, että olisi toivottavaa, jos myös Tilastokeskus ja muut viranomaistahot (Suomen Pankki, Asiakastieto, Tekes, Tulli) saisivat kaipaamansa tiedot suoraan muilta viranomaisilta.

Yhdessä ryhmähaastattelussa ratkaisuksi ehdotettiin ns. Tilinpäätös pankkia. Tilinpäätös pankista eri viranomaiset saisivat tarvitsemansa tiedot yhdestä tietokannasta, johon yritykset nämä toimittavat. Tilinpäätös pankki voisi olla esimerkiksi PRH:n tai Verohallinnon tietokanta. Yritys voisi itse määritellä, kuka voi pyytää tilinpäätösasiakirjoja yhteisestä tietokannasta (rahoituslaitokset, pankit, Garantia, vakuuslaitokset, Tekes).

Muutamit yrityksistä ihmettelivät, miksi julkisia hankintoja koskevan kilpailutuksen yhteydessä tilinpäätös joudutaan toimittamaan hankintayksikölle, vaikka tiedot on toimitettu kertaalleen Verohallinnolle ja PRH:lle.

2. Sähköisen asioinnin kehittäminen

Kaikki yritykset muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta olivat sitä mieltä, että sähköistä asiointia tulisi kehittää. Tällöin säästyttäisi turhilta kopioimis- ja postituskustannuksilta. Sähköisen asioinnin kehityksen tuloksena yritykset eivät halunneet uutta sähköistä lomaketta tms. täytettäväksi (vrt. Tilastokeskuksen tai Suomen Pankin lomakkeet). Yritykset kokivat tilinpäätösasiakirjojen toimittamisen esim. pdf-tiedostona mielekkäänä.

Sähköisen asioinnin kehittämiseen liittyen löytyi muutama poikkeuskin. Muutama yritys oli sitä mieltä, että siirtyminen mahdolliseen sähköiseen asiointiin tuntuu vaivalloiselta ja nykyinen toimittamistapa siten helpommalta noudattaa.

10 Kirjanpito

Kirjanpidon hallinnollisten kustannusten mittaamiseksi lainsäädännöstä tunnistettiin ns. kirjanpidon perustehtäviä, joiden osalta haastattelut ja kustannusten arviointi suoritettiin:

- Liiketapahtumien kirjaaminen
- Kirjausten varmistaminen
- Käteisen rahan kassakirja
- Täsmäyttäminen
- Arkistointi

Taulukossa 14 on esitetty yhteenveto kirjanpidon yrityksille aiheuttamista hallinnollisista kustannuksista ja taakasta. Tutkimuksessa tarkastellut kirjanpidon tehtävät aiheuttivat yrityksille noin 1,4 miljardin euron hallinnolliset kustannukset, josta hallinnollista taakkaa oli noin 6 prosenttia eli 90 miljoonaa euroa. Seuraavissa luvuissa on kuvattu tarkemmin kirjanpidon tehtävien hallinnolliset kustannusten jakautumista.

Taulukko 14. Kirjanpidon yrityksille aiheuttamat hallinnolliset kustannukset

Tiedonantovelvoite	Segmentti	Aika (h)/yritys	Kustannus /yritys (€)	Kokonaiskustannus / segmentti (€)	Hallinnollinen taakka/segmentti (€)	Hallinnollinen taakka/segmentti (%)	Kokonaiskustannus/ kaikki yritykset
Liiketa- pahtumien kirjaaminen	Mikro	2,5	534	827 807 000	0	0 %	1 194 262 000
	Pieni	37,5	1 171	97 072 000	0	0 %	
	Pieni (ulkoistanut)	15	1 006	83 388 000	0	0 %	
	Keskisuuri	184	4 669	130 272 000	0	0 %	
	Suuri	306	7 765	55 723 000	0	0 %	
Kirjauksen varmentami- nen	Mikro	0,02	51	78 853 000	59 140 000	75 %	86 628 000
	Pieni	0,7	21	1 726 000	431 000	25 %	
	Pieni (ulkoistanut)	0,2	55	4 577 000	1 144 000	25 %	
	Keskisuuri	1,5	38	1 062 000	266 000	25 %	
	Suuri	2,3	57	410 000	0	0 %	
Käteisen rahan kassakirja	Mikro	0			0		1 671 000
	Pieni	0,2	5	431 000	324 000	75 %	
	Pieni (ulkoistanut)	0,2	5	431 000	324 000	75 %	
	Keskisuuri	0,5	13	354 000	0	0 %	
	Suuri	2,5	63	455 000	0	0 %	
Täsmäyttä- minen	Mikro	0	100	12 911 000	0	0 %	16 101 000
	Pieni	7,5	299	2 069 000	517 000	25 %	
	Pieni (ulkoistanut)	0	100	691 000	173 000	25 %	
	Keskisuuri	4	125	290 000	0	0 %	
	Suuri	7,5	234	140 000	0	0 %	
Arkistointi	Mikro	2	107	13 872 000	6 936 000	50 %	16 489 000
	Pieni	7,5	234	1 618 000	809 000	50 %	
	Pieni (ulkoistanut)	0	50	346 000	173 000	50 %	
	Keskisuuri	7,5	190	443 000	221 000	50 %	
	Suuri	11,3	351	210 000	105 000	50 %	
Kirjanpitoon perehtyminen ja kouluttau- tuminen	Mikro	7,5	403	52 020 000	13 005 000	25 %	71 196 000
	Pieni	60	1 873	12 943 000	3 236 000	25 %	
	Pieni (ulkoistanut)	7,5	190	1 315 000	329 000	25 %	
	Keskisuuri	52,5	1 573	3 658 000	914 000	25 %	
	Suuri	67,5	2 107	1 260 000	315 000	25 %	
Yhteensä				1 386 347 000	88 362 000	6 %	

10.1 Liiketapahtumien kirjaaminen

Jokainen, joka harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa, on tästä toiminnastaan kirjanpitovelvollinen. Kirjanpitovelvollisen on pidettävä kahdenkertaista kirjanpitoa⁹. Kirjanpitovelvollisen on merkittävä kirjanpitoonsa liiketapahtumina menot, tulot, rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtoerät. Liiketapahtumat merkitään asian mukaan eri kirjanpitotileille.

Liiketapahtumat on merkittävä kirjanpitoon siten, että kirjausten yhteys tositemeesta peruskirjanpitoon ja pääkirjanpitoon sekä pääkirjanpidosta tuloslaskelmaan ja taseeseen on vaikeuksitta todettavissa. (Kirjanpitolaki 1336/1997, luvut 1–2.)

Liiketapahtumien kirjaamiseen liittyen haastateltavia pyydettiin arvioimaan kuinka paljon erityyppisiin kirjauksiin yrityksessä käytetään aikaa kuukaudessa. Ajankäyttöä kysyttiin pankkitilitapahtumien, myyntilaskujen, ostolaskujen, muistiotositteiden (oikaisu- ja siirtositteet, käteismaksut), arvostusten (alas- ja ylöskirjaukset) sekä palkkojen ja sosiaalisten menojen kirjauksessa.

10.1.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Taulukossa 15 on esitetty liiketapahtumien kirjaamisen kustannukset yrityksille kuukaudessa sekä kokonaiskustannukset segmenteittäin vuodessa. Liiketapahtumien kirjaaminen maksaa kaikille yrityksille (osakeyhtiöt, avoimet- ja kommandiittiyhtiöt) vuodessa noin 1,2 miljardia euroa. Haastatteluiden perusteella koko tämä kustannus on yrityksille ns. business as usual -kustannusta eli kirjaaminen ei johdu lainsäädännöstä vaan yrityksen omista tarpeista.

Taulukko 15. Liiketapahtumien kirjaamisen hallinnolliset kustannukset yrityksille

Tiedonantovelvoite	Segmentti	Aika (h)/ yritys/kk	Kustannus/ yritys/kk (€)	Kokonais- kustannus/ segmentti/ vuosi (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (%)
Liiketapahtumien kirjaaminen	Mikro	2,5 ¹	534	827 807 000	0	0 %
	Pieni	37,5 ²	1 171	97 072 000	0	0 %
	Pieni (ulkoistanut)	15 ³	1 006	83 388 000	0	0 %
	Keskisuuri	184 ⁴	4 669	130 272 000	0	0 %
	Suuri	306 ⁵	7 765	55 723 000	0	0 %
Yhteensä				1 194 262 000	0	0 %

1 Mikroyritysten kokonaiskustannuksesta 534 € suurin osa eli 400 € muodostuu tilitoimiston laskutuksesta. Kustannuksen loppuosa 134 € muodostuu mikroyrityksissä tilitoimiston avustamiseen kuluva ajasta.

2 Vaihteluväli: 5–60 h

3 Pienten, taloushallintonsa ulkoistaneiden yritysten kokonaiskustannuksesta 1 006 € yli puolet eli 675 euroa muodostuu tilitoimiston laskutuksesta. Kustannuksen loppuosa 331 € muodostuu yrityksissä tilitoimiston avustamiseen käytetystä ajasta.

4 Vaihteluväli: 66–311 h

5 Vaihteluväli: 174–502 h

9 Ammatinharjoittajien on mahdollista poiketa kahdenkertaisen kirjanpidon pidosta, mutta ammatinharjoittajia koskeva kirjanpitolain 7 luku oli rajattu tutkimusalueen ulkopuolelle.

Haastateltavien vastauksissa kirjaamiseen kuluva ajasta oli vaihtelua. Vaihtelu johtui kirjausten määrän vaihtelusta, joka puolestaan on riippuvainen esimerkiksi yrityksen toimialasta. Taulukossa esitetyt kustannukset on laskettu haastattelujen ja asiantuntija-arvioiden perusteella keskimääräisiksi kustannuksiksi kussakin segmentissä.

Sekä mikroyritysten että pienten taloushallinnon ulkoistaneiden yritysten osalta kokonaiskustannus sisältää tilitoimiston laskutuksen sekä tilitoimiston avustamiseen kuluvan ajan (esim. tositteiden toimittaminen tilitoimistoon). Mikroyritysten suhteellisen suuren määrän vuoksi liiketapahtumien kirjaamisen kustannukset nousivat suuriksi. Suuria kustannuksia selittää osaltaan myös se, että haastatellut mikroyritykset edustivat henkilöstömäärältään keskisuuria ja suuria mikroyrityksiä. Kirjaaminen maksoi kaikille mikroyrityksille noin 828 miljoonaa euroa vuodessa.

10.1.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta

Kaikissa haastatelluissa yrityksissä kirjanpito koettiin tärkeänä liiketoiminnan kannalta. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kirjanpito nähtiin yrityksen normaaliaksi liiketoiminnaksi ja rutiiniksi, ei lainsäädännöstä aiheutuvaksi byrokratiaksi.

Mikroyritykset

Mikroyrityksissä kirjanpito koettiin tärkeänä erityisesti sellaisissa yrityksissä, jotka kuuluivat kansainväliseen konserniin. Kirjanpito oli kaikissa haastatelluissa mikroyrityksissä ulkoistettu ja tästä syystä sitä ei koettu taakkana. Yksi haastatelluista mikroyrityksistä katsoi, että ilman verolainsäädännön vaatimuksia (alv- ja työnantajakmaksuihin liittyvät ilmoitukset) kirjanpitoa seurattaisiin ja ylläpidettäisiin harvemmin, käytännössä kvartaaleittain. Tässä yrityksessä katsottiin, että kirjanpidon ohella myös alv-ilmoitus tulisi antaa vain kerran vuodessa tai maksimissaan neljännesvuosittain. Tämä yritys koki, että kirjanpidon työmäärästä noin 90 % tulee verotuksesta.

Kaikissa haastatelluissa mikroyrityksissä kuitenkin koettiin, että kirjanpitoon liittyvä ohjeistus ja niiden saatavuus on hyvä. Lisäksi nähtiin, että kirjanpitoon liittyvä tieto on helposti saatavilla oman liiketoiminnan näkökulmasta. Toisaalta yhdessä haastatellussa yrityksessä ei ollut näkemystä kirjanpidon kehittämiseen tai taakkaan, koska yritys ei itse kuluttanut juuri aikaa kirjauksiin.

Pienet yritykset

Kaikissa haastatelluissa pienissä yrityksissä kirjanpito nähtiin tärkeänä liiketoiminnan kannalta. Haastateltujen joukossa oli kirjanpidon ulkoistaneita ja itse hoitavia yrityksiä. Kirjanpitolautakunnan ohjeistus koettiin osin tulkinnanvaraiseksi ja vaikelukuiseksi. Siitä huolimatta vastaajat kokivat pääosin kykenevänsä hyödyntämään ohjeistusta työssään. Ylipäänsä kirjanpito ja liiketapahtumien kirjaaminen ovat taloushallinnon ammattilaisille tuttuja asioita. Kirjanpidossa kerättävä tieto nähtiin tärkeänä liiketoiminnan näkökulmasta.

Yksi kirjanpidon ulkoistaneista yrityksistä koki, että yhteistyö tilitoimiston kanssa ei aina ole sujuvaa ja aikaa ohjeistukseen tai muuhun tukeen joudutaan käyttämään liikaa. Tällainen tilanne on erityisesti silloin, jos kirjanpitäjä ei tunne yrityksen liiketoimintaa.

Keskisuuret yritykset

Kaikki haastatellut keskisuuret yritykset kokivat kirjanpidon ja liiketapahtumien kirjaamisen tärkeänä tehtävänä liiketoiminnan kannalta. Muutama haastatelluista katsoi, että yrityksen sisäiset kirjanpitoon liittyvät vaatimukset ovat tiukempia kuin Suomen lainsäädännön vaatimukset.

Kirjanpito ja liiketapahtumien kirjaaminen nähtiin rutiinina. Haastateltavien mielestä myös muutoksiin liittyen oli tietoa saatavilla kattavasti. Liiketapahtumien kirjaaminen sekä kirjanpidon tarkkuus nähtiin normaaliin liiketoimintaan kuuluvina asioina. Suurin osa haastatelluista keskisuurista yrityksistä tekee enemmän kuin lainsäädäntö kirjanpidolta velvoittaisi.

Kirjanpitolautakunnan ohjeistus koettiin jossain määrin kapulakielisenä, mutta ohjeistuksen saatavuus hyvänä (Internet ja sähköposti). Yritykset käyttävät hankalissa tapauksissa tilintarkastajaa tiedon hakemiseen sen sijaan, että lähtisivät perkaamaan ohjeistuksia.

Suuret yritykset

Keskisuurien tapaan myös kaikki haastatelluista suurista yrityksistä pitivät liiketapahtumien kirjaamista normaalina liiketoimintana. Myös kirjanpitoon liittyvä ohjeistus koettiin selkeänä. Keskisuurien yritysten tapaan myös suurten yritysten sisäiset vaatimukset kirjanpitoon liittyen ovat usein tiukempia kuin lainsäädännön velvoitteet.

Kehittämisehdotukset

Haastatellut yritykset eivät esittäneet kehittämisehdotuksia liiketapahtumien kirjaamiseen liittyen. Kehittämisehdotukset koskivat pääosin kirjausten varmentamista, käteisen rahan kassakirjaa ja arkistointia. Tämä palaute on käsitelty kyseisiä kirjanpidon tehtäviä käsittelevissä luvuissa.

1. Selkeämpi ja parempi ohjeistus

Kirjanpitolautakunnan ohjeistuksen kaivattiin selkeyttä. Osa yrityksistä käyttää tilintarkastajan palveluita ohjeistukseen tutustumisen sijasta. Ohjeistus koettiin vaikealukuiseksi, mutta sen saatavuus nähtiin hyvänä.

2. Menettelyjen ja prosessin muuttaminen: frekvenssin vähentäminen

Kirjanpidon prosessin muuttaminen nousi esiin vain mikroyritysten kohdalla. Suurin osa haastatelluista mikroyrityksistä ei ollut näkemystä kehittämisehdotuksiin, koska kirjanpito oli ulkoistettu tilitoimistolle. Yksi haastateltavista kuitenkin nosti

esiin, että ilman verolainsäädännön vaatimuksia kirjanpitoa seurattaisiin ja pidettäisiin harvemmin. Käytännössä tämä yritys seuraisi talouttaan kvartaaleittain kuukausittaisen seuraamisen sijasta.

10.2 Kirjauksen varmentaminen

Jos kirjauksen perusteeksi ei saada ulkopuolisen antamaa tositetta tai kirjanpitoon joudutaan tekemään oikaisu- ja siirtokirjauksia, yrityksen on itse laadittava tosite varmentamaan kirjausta. Tositteessa tulee olla tieto siitä, mitä vienti koske. Selite voi olla vapaamuotoinen.

10.2.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Taulukossa 16 on esitetty yrityksille kirjausten varmentamisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset.

Taulukko 16. Kirjausten varmentamisen hallinnolliset kustannukset yrityksille

Tiedonanto-velvoite	Segmentti	Aika (min)/ yritys/kk	Kustannus/ yritys/kk (€)	Kokonais- kustannus/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (%)
Kirjauksen varmentaminen	Mikro	1	51	78 853 000	59 140 000	75 %
	Pieni	40	21	1 726 000	431 000	25 %
	Pieni (ulkoistanut)	10	55	4 577 000	1 144 000	25 %
	Keskisuuri	90	38	1 062 000	266 000	25 %
	Suuri	135	57	410 000	0	0 %
Yhteensä				86 628 000	60 981 000	70 %

Kirjausten varmentaminen aiheuttaa kaikille osake-, kommandiitti- ja avoimille yhtiöille Suomessa noin 86 miljoonan euron *hallinnolliset kustannukset* vuodessa. *Hallinnollista taakkaa* tästä summasta on 70 prosenttia eli noin 61 miljoonaa euroa. Haastateltavien vastaukset varmentamiseen käytetystä ajasta vaihtelivat sen mukaan, kuinka paljon yrityksessä muistiotositteita laadittiin.

Kirjauksen varmentaminen on kalleinta mikroyrityksille 79 miljoonaa euroa vuodessa. Mikroyritysten kustannus muodostuu pääosin tilitoimiston laskutuksesta.

10.2.2 Yhteenvedo laadullisesta palautteesta

Mikroyritykset

Kaiken kaikkiaan mikroyrityksissä muistiotositteita laaditaan vähän. Haastatelluissa mikroyrityksissä tositteita laadittiin noin 5–10 kappaletta vuodessa. Muistiotositteiden laatimista pidettiin turhana yrityksen liiketoiminnan kannalta.

Pienet yritykset

Mikroyritysten tavoin myös haastatelluissa pienissä yrityksissä muistiotositteita laaditaan pääosin vähän (5–10 tositetta vuodessa). Usean vastaajan mukaan muistiotositteiden laatiminen on harvinaista ja se tehdään vain jos esim. kuitti on hävinnyt. Tositteiden laatimista ei nähty taakkana pienyrityksissä eikä velvoitteeseen liittynyt ns. ärsytystäakkaa. Vaikka tositteita laadittiin vähän, pienet yritykset kokivat tositteiden laatimisen mikroyrityksiä tärkeämmäksi. Kolme viidestä vastaajasta koki, että tositteiden laatiminen on liiketoiminnan kannalta tärkeää ja se kuuluu normaaliin kirjanpitoon. Näiden vastaajien mukaan yritys laatisi tositteet, vaikka laki ei tätä velvoittaisikaan.

Keskisuuret yritykset

Keskisuurissa yrityksissä tositteiden laatimisen lukumäärä ja siihen käytetty aika vaihteli paljon. Haastatelluissa yrityksissä muistiotositteita laadittiin vuodessa 48–360 kappaletta. Muistiotositteiden laatiminen katsottiin yrityksen kannalta pääosin tärkeiksi ja usein yrityksen sisäinen tarkastus vaati kirjausten yksityiskohtaista varmentamista.

Suuret yritykset

Haastatelluissa suurissa yrityksissä muistiotositteita laadittiin paljon. Lisäksi tositteiden laatimiseen saattoi kulua paljon aikaa esimerkiksi silloin, jos joudutaan selvittämään liitetietoja tositteisiin liittyen. Muistiotositteiden määrä vaihteli suurissakin yrityksissä paljon. Määrään vaikuttaa keskeisesti yrityksen toimiala. Pääosin suuret yritykset näkivät muistiotositteet tärkeinä ja sellaisina, jotka tehtäisiin vaikka laki ei velvoittaisi tätä. Kaiken kaikkiaan suurissa yrityksissä tilinpäätökseen ja kirjanpitoon liittyvät velvoitteet tehdään jopa lainsäädännön edellyttämää tarkemmin omistajien ja rahoittajien toiveista johtuen.

Kehittämissuhteet

Kirjauksen varmentamiseen ja muistiotositteiden laatimiseen liittyen erityisesti mikroyritykset esittivät muistiotositteiden laatimisvelvollisuuden poistamista. Varsinaisia muita kehittämis- tai muutosehdotuksia yritykset eivät esittäneet.

10.3 Käteisen rahan kassakirja

Jos yrityksessä liikkuu käteistä rahaa, on kassakirja täytettävä päiväkohtaisesti vähintään kerran viikossa. Kassakirja on käteistapahtumien tiliotte.

10.3.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Taulukossa 17 on esitetty yrityksille käteisen rahan kassakirjan ylläpidon aiheuttamat kustannukset.

Taulukko 17. Käteisen rahan kassakirjan yrityksille aiheuttamat hallinnolliset kustannukset

Tiedonanto-velvoite	Segmentti	Aika(min)/ yritys/kk	Kustannus/ yritys/kk (€)	Kokonais- kustannus/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (%)
Käteisen rahan kassakirja	Mikro					
	Pieni	10	5	431 000	324 000	75 %
	Pieni (ulkoistanut)	10	5	431 000	324 000	75 %
	Keskisuuri	30	13	354 000	0	0 %
	Suuri	150	63	455 000	0	0 %
Yhteensä				1 671 000	648 000	39 %

Haastatelluissa yrityksissä haluttiin välttää käteisen käsittelyä ja siitä aiheutuvaa byrokratiaa. Haastateltavissa yrityksissä käteistapahtumia oli todella vähän, tavallisesti muutamia tapahtumia viikossa.

Käteisen rahan kassakirja ylläpitäminen maksaa kaikille osake-, kommandiitti- ja avoimille yhtiöille Suomessa vuosittain noin 1,7 miljoonaa euroa, josta hallinnollista taakkaa on hieman alle puolet, 0,6 miljoonaa euroa. Kokonaiskustannusten kohdalla on huomioitava, että luku on laskettu kaikkien Suomen yritysten (osake-, kommandiitti-, avoimet yhtiöt) kohdalla. Haastattelujen perusteella ei ole mahdollista arvioida, kuinka suurella osalla yrityksistä on käteistapahtumia. Tutkimuksessa haastatelluista yrityksistä alle puolella oli käteistapahtumia, mistä voidaan päätellä, että taulukossa esitetty kokonaiskustannus on todennäköisesti yläkanttiin.

Taulukossa ei ole lukuja mikroyritysten kohdalla, koska ryhmään kuuluvilla haastateltavilla ei kulunut aikaa kassakirjan ylläpitämiseen. Käteisen rahan kassakirjan ylläpitäminen on kalleinta pienille yrityksille 862 000 euroa (pienet että pienet ulkoistaneet yritykset yhteensä).

10.3.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta

Mikroyritykset

Kolmella neljästä haastatellusta mikroyrityksestä ei ollut käteiskassaa. Yhdellä haastatelluista yrityksistä oli hyvin pieni käteiskassa, jota ylläpidettiin lähinnä siksi, että jotkut asiakkaista haluavat maksaa käteisellä. Tämä oli kuitenkin harvinaista. Haastateltujen mikroyritysten mukaan käteiskassa aiheuttaa turhaa työtä ja tästä syystä käteisen rahan käsittelyä vältetään. Myös yritys, joka piti pientä käteiskassaa, katsoi käteisen rahan kassakirjan pitämisen turhana vaivana ja ylimääräisenä työnä.

Pienet yritykset

Kolmella kuudesta haastateltavasta ei ollut käteiskassaa ja lopuilla kolmella mikroyritysten tapaan hyvin pieni käteiskassa, joissa tapahtumia oli harvoin. Myös pienissä yrityksissä käteisen rahan kassakirjan pitäminen nähtiin pääosin turhana ja lainsäädännöstä aiheutuvana velvoitteena. Ne yritykset, jotka pitivät käteiskassaa, ihmettelivät, miksi käteisen rahan kassakirjaa tulee ylläpitää vaikka käteiskassa on hyvin pieni. Mikroyritysten tavoin myös muutama pienistä yrityksistä totesi, että käteiskassaa ei ole, koska tällä vältetään turha kirjanpidollinen työ.

Keskisuuret yritykset

Keskisuurissa yrityksissä käteiskassat ovat haastateltujen perusteella pienyrityksiä ja mikroyrityksiä yleisimpiä. Käteiskassan koko vaihtelee kuitenkin huomattavasti yrityksen toimialan mukaan. Yhdellä neljästä haastateltavasta ei ollut käteiskassaa ollenkaan. Myös keskisuurissa yrityksissä käteiskassaa pidetään mahdollisimman pienenä ja monissa yrityksissä vain muutama asiakas maksaa käteisellä viikossa. Yhdellä haastatelluista yrityksistä oli suuri käteiskassa liiketoiminnan luonteesta johtuen. Kaiken kaikkiaan keskisuuret yritykset pitivät käteisen rahan kassakirjan ylläpitämistä tärkeänä.

Suuret yritykset

Haastatelluista suurista yrityksistä kahdella oli käteiskassa ja kahdella ei. Yritykset, joilla ei ollut käteiskassaa, hoitivat muutoin käteisellä suoritettavia maksuja luottokorteilla. Näistä maksuista tehtiin muistiotositteet kirjanpitoon. Käteiskassan omaavat yritykset pitivät käteisen rahan kassakirjan ylläpitoa tärkeänä ja sellaisena, joka tehtäisiin vaikka laki ei tätä edellyttäisikään. Näissä yrityksissä käteisen kassaa seurattiin tarkasti. Myös suurissa yrityksissä käteiskassan koko oli riippuvainen yrityksen toimialasta.

Kehittämisehdotukset

Eryityisesti mikroyritykset ja pienet yritykset näkivät käteiskassan turhana ja katsoivat, että käteisen rahan kassakirjan laatimisvelvollisuus tulisi poistaa näiltä yrityksiltä sekä sellaisilta yrityksiltä, joilla on hyvin pieni käteiskassa.

10.4 Täsmäyttäminen

Osakirjanpito tai sen yhdistelmä on täsmäytettävä pääkirjanpitoon vähintään tilikausittain. Täsmäytyksessä on verrattava osakirjanpidon tilien saldoja pääkirjanpidon vastaavien tilien saldoihin.

10.4.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Taulukossa 18 on esitetty täsmäyttämisestä yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset. Kustannukset pitävät sisällään ainoastaan tilikauden lopun lakisääteisen täsmäytyksen. Useissa yrityksissä tilit täsmäytetään kuukausittain eli todellisten kustannusten selvittämiseksi taulukossa esitetyt luvut tulisi kertoa kertoimella 12.

Taulukko 18. Täsmäyttämisestä aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Tiedonanto-velvoite	Segmentti	Aika (h)/ yritys	Kustannus/ yritys (€)	Kokonais- kustannus/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (%)
Täsmäyttäminen	Mikro		100	12 911 000	0	0 %
	Pieni	7,5 ¹	299	2 069 000	517 000	25 %
	Pieni (ulkoistanut)		100	691 000	173 000	25 %
	Keskisuuri	4 ²	125	290 000	0	0 %
	Suuri	7,5 ³	234	140 000	0	0 %
Yhteensä				16 101 000	690 000	4 %

1 Vaihteluväli: 1,5–20 h

2 Vaihteluväli: 2–7,5 h

3 Vaihteluväli: 7,5–15 h

Täsmäyttäminen aiheuttaa yrityksille noin 16 miljoonan euron *hallinnolliset kustannukset* vuosittain (kuukausittaisen täsmäyttämisen kustannukset olisivat tällöin noin 196 miljoonaa euroa vuodessa). Tästä summasta noin 0,7 miljoonaa euroa on *hallinnollista taakkaa*. Kalleinta täsmäyttäminen on pienille yrityksille, jotka eivät ole ulkoistaneet taloushallintoaan. Täsmäyttäminen maksaa tällaiselle yritykselle noin 300 euroa kuukaudessa ja kaikille segmenttiin kuuluville yrityksille yhteensä 2 miljoonaa euroa vuodessa.

10.4.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta

Yhtä poikkeusta lukuun ottamatta kaikki haastatellut yritykset täsmäyttivät tilinsä kuukausittain. Suurimmassa osassa yrityksistä tilikauden lopun täsmäytys ei ole kuukausittaista täsmäytystä suuritöisempi. Muutamissa haastatteluissa yrityksissä tilikauden lopun täsmäytys oli työläämpi, koska tällöin täsmäytettiin joitakin ylimääräisiä tilejä.

Yrityksissä tilit täsmätettiin kuukausittain verolainsäädännön velvoitteiden takia (alv- ja työnantajamaksut) ja siitä syystä, että täsmäytyksen aiheuttaman työmäärän nähtiin pienenevän sen sijaan, että täsmäytys tehtäisiin vain tilikauden lopussa. Monissa yrityksissä täsmäytys tehtäisiin kuukausittain myös tuloksen seuraamisen mahdollistamiseksi.

Kaikissa kokoluokissa täsmäytys nähtiin liiketoiminnan kannalta pääosin tärkeänä ja sellaisena, joka tehtäisiin kuukausittain vaikka lainsäädäntö ei tätä velvoittaisi. Taloushallinnon ulkoistaneissa yrityksissä täsmäytyksen hoitaa luonnollisesti tilitoimisto. Ainoastaan muutama haastateltu pieni yritys katsoi, että täsmäytys tehtäisiin kevyemmin ilman lainsäädännön velvoitteita. Yritykset eivät kuitenkaan kyenneet täsmentämään, mitä tämä kevyemmin tekeminen tarkoittaisi.

10.5 Arkistointi

Kirjanpitolain 2 luvun 10 § mukaan yrityksen kirjanpitokirjat ja käyttöaikaa koskevin merkinnöin varustettu tililuettelo on säilytettävä vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä. Lisäksi tilikauden tositteet, liiketapahtumia koskeva kirjeenvaihto ja koneellisen kirjanpidon täsmäytys selvitykset on säilytettävä vähintään kuusi vuotta sen vuoden lopusta, jonka aikana tilikausi on päättynyt.

10.5.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Taulukossa 19 on esitetty arkistoinnin yrityksille aiheuttamat vuotuiset kustannukset. Luvut eivät sisällä yrityksen mahdollisia arkistointitilojen vuokria. Koko Suomen mittakaavassa arkistointitilojen vuokraaminen on harvinaista, mutta erityisesti suurissa kaupungeissa voi olla yrityksiä, joille aiheutuu kustannuksia tilavuokrasta.

Taulukko 19. Arkistoinnin yrityksille aiheuttamat hallinnolliset kustannukset

Tiedonantovelvoite	Segmentti	Aika (h)/ yritys/vuosi	Kustannus/ yritys/vuosi (€)	Kokonais- kustannus/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (%)
Arkistointi	Mikro	2	107	13 872 000	6 936 000	50 %
	Pieni	7,5	234	1 618 000	809 000	50 %
	Pieni (ulkoistanut)		50	346 000	173 000	50 %
	Keskisuuri	7,5	190	443 000	221 000	50 %
	Suuri	11,3	351	210 000	105 000	50 %
Yhteensä				16 488 000	8 244 000	50 %

Arkistointi aiheuttaa yrityksille noin 16 miljoonan euron *hallinnolliset kustannukset* vuosittain. Summasta noin puolet on *hallinnollista taakkaa* eli 8 miljoonaa euroa. Suurin osa kokonaiskustannuksista kohdistuu mikroyrityksiin, noin 14 miljoonaa euroa.

Valtaosa haastatelluista yrityksistä arkistoi kirjanpitoaineiston tiloissaan. Täysin sähköinen arkistointi näytti haastattelujen perusteella olevan harvinaista. Osa tositteista saatettiin säilyttää sähköisesti (esim. myyntilaskut), mutta yrityksissä kului edelleen aikaa tositteiden ja muun kirjanpitoaineiston järjestämiseen, arkistointiin ja hävittämiseen.

Mikäli yritys joutuu vuokraamaan tiloja arkistointia varten, aiheutuu tästä huomattava lisäkustannus arkistoinnille. Haastatteluiden perusteella yritysten arkistointitilojen kuukausivuokrat vaihtelivat 300–1200 euron välillä.

Sähköinen arkistointi vähentää huomattavasti yrityksen kirjanpitoaineiston ja tositteiden säilyttämisen kustannuksia. Yhdellä haastatelluista yrityksistä oli käytössään kehittynyt sähköinen arkistointijärjestelmä, joka vähensi arkistointiin kuluva työaikaa merkittävästi. Yrityksen sähköinen arkisto koski kaikkia tositteita. Ainoastaan tasekirja ja muistiotositteet säilytettiin paperiversioina yrityksessä. Yrityksessä käytettiin aikaa arkistointiin noin 55 minuuttia vuodessa kun muissa samankokoisissa yrityksissä arkistointiin kuluva aika oli noin 1 työpäivä eli 7,5 tuntia.

10.5.2 Yhteenvedo laadullisesta palautteesta

Haastatellut mikroyritykset säilyttävät suurimman osan kirjanpitoaineistosta yrityksessä. Tilitoimiston palvelimella säilytetään usein esimerkiksi sähköisessä muodossa olevat tositteet, palkanlaskentaan liittyvät tositteet sekä täsmäytys selvitykset. Mikroyrityksillä ei tavallisesti ole vuokrattuna erillistä tilaa aineistojen arkistoinniseksi. Haastatellut säilyttäisivät aineistoa ja erityisesti tositteita lyhyemmän ajan. Haastateltavat katsoivat, että liiketoiminnan kannalta olisi perusteltua säilyttää tositteita noin 2–3 vuotta lainsäädännön kuuden vuoden sijaan. Mikroyrityksissä toimitusjohtajalta kuluu usein aikaa tositteiden hakemiseen tilitoimistolta ja järjestämiseen yrityksessä. Muutamien vastaajien mukaan tositeaineistoa säilytettäisiin myös vähemmän. Arkistoinnin koettiin kuormittavan yritystä turhaan. Lisäksi kirjanpitoaineiston hävittäminen on kallista.

Haastateltujen pienten yritysten vastaukset arkistointiin olivat pitkälti samanlaisia kuin mikroyritysten vastaukset. Yritykset säilyttäisivät tositteita mikroyritysten tavoin vähemmän aikaa (2–3 vuotta). Kirjanpitokirjat säilytettäisiin suurimmassa osassa yrityksistä joka tapauksessa.

Myös suuret ja keski-suuret yritykset säilyttäisivät tositeaineistoja lyhyemmän ajan (3–4 vuotta). Sen sijaan kirjanpitokirjat ja tililuettelo säilytettäisiin joka tapauksessa.

Kehittämissuositukset

1. Menettelyjen ja prosessien yksinkertaistaminen/muuttaminen

Kaikki vastaajista olivat sitä mieltä, että kirjanpito- ja tililuettelon säilyttäminen ei ole ongelma, mutta tositteiden säilyttäminen 6 vuotta tuntuu turhalta velvoitteelta. Haastatellut yritykset olivat sitä mieltä, että yrityksellä olisi oma intressi säilyttää tositteita noin 2–4 vuotta.

10.6 Perehtyminen ja kouluttautuminen

Taulukossa 20 on esitetty kirjanpitoon perehtymisen ja kouluttautumisen kustannukset yrityksille vuosittain. Kustannukset eivät sisällä mahdollisten koulutusten hintaa.

Taulukko 20. Kirjanpitoon perehtymisen ja kouluttautumisen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset

Tiedonanto-velvoite	Segmentti	Aika (h)/ yritys/vuosi	Kustannus/ yritys/vuosi (€)	Kokonais- kustannus/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (€)	Hallinnolli- nen taakka/ segmentti (%)
Kirjanpitoon perehtyminen ja kouluttautuminen	Mikro	7,5	403	52 020 000	13 005 000	25 %
	Pieni	60	1 873	12 943 000	3 236 000	25 %
	Pieni (ulkoistanut)	7,5	190	1 315 000	329 000	25 %
	Keskisuuri	52,5	1 573	3 658 000	914 000	25 %
	Suuri	67,5	2 107	1 260 000	315 000	25 %
Yhteensä				71 196 000	17 799 000	25 %

Velvoitteisiin perehtymisen ja kouluttautumisen kokonaiskustannus kaikille yrityksille on vuosittain noin 71 miljoonaa euroa. Suurin osa kustannuksista ja yritysten käyttämästä ajasta kohdistuu velvoitteisiin omaehtoiseen tutustumiseen. Tämä tarkoittaa käytännössä esimerkiksi kirjanpitoon liittyvän ohjeistukseen tutustuminen säännöllisesti (Kirjanpitolausuntakunnan ohjeistus, lainsäädäntö, muut ohjeet ja hyvän kirjanpitotavan noudattaminen). Lisäksi joidenkin erityistilanteiden kirjaamiseen liittyen joudutaan hakemaan tietoa, jotta kirjaukset saadaan tehtyä oikein. Myös kirjanpitonsa ulkoistaneissa yrityksissä käytetään aikaa velvoitteisiin perehtymiseen. Haastatteluiden mukaan perehtyminen liittyy tavallisesti verotusasioihin.

10.7 Verotuksen aiheuttama lisätyö yritysten taloushallinnolle

Verotus aiheuttaa lisätyötä yritysten taloushallinnolle. Esimerkiksi veroilmoituksen laatimisessa joudutaan laskemaan erikseen poistot ja arvostukset. Tavallisesti näitä

laskelmia ei saada suoraan kirjanpitojärjestelmästä. Haastatteluissa yrityksiä pyydettiin arvioimaan poistoihin ja arvostuksiin liittyvän laskennan aiheuttamaa työmäärää veroilmoituksen laatimisen yhteydessä.

Mikroyrityksissä tilitoimisto hoitaa tavallisesti veroilmoituksen laatimisen ja siihen liittyvän laskennan. Veroilmoituksen laatiminen maksaa mikroyritykselle noin 135 euroa vuodessa. Pienissä yrityksissä veroilmoituksen laatimiseen kuluu noin 3–7,5 tuntia tehokasta työaikaa. Lisäksi yrityksissä joudutaan järjestämään koulutusta veroilmoituksen laatimiseen liittyen. Keskisuurissa ja suurissa yrityksissä arvostuksien ja poistojen laskentaan kuluu haastattelujen perusteella noin 1–1,5 työpäivää vuodessa (7,5–10,5 h).

Haastatteluissa kysyttiin verotuksen kirjanpidolle aiheuttamaa lisätyötä. Yrityksiä pyydettiin yksilöimään kirjanpidolle aiheutuvat toistuvat tehtävät ja arvioimaan näiden tehtävien suorittamiseen kuluvaa aikaa.

Verotus aiheuttaa yrityksille lisätyötä esimerkiksi täsmäyttämiseen liittyen. Tilit joudutaan täsmäyttämään yrityksissä kuukausittain alv- ja työnantajasuoritusten ilmoittamisen ja maksamisen takia.

Mikroyrityksissä verotuksen aiheuttamat lisäkustannukset sisältyvät tilitoimistojen kuukausimaksuihin. Kirjanpidon itse hoitavissa yrityksissä verovähennyskelpoiset ja -kelvottomat summat kirjataan eri tileille. Tämä aiheuttaa jonkin verran lisätyötä erityisesti silloin, jos verovähennyskelpoisuus ei ole selvä ja sitä joudutaan selvittämään. Yritykset arvioivat verotuksen aiheuttavan kirjanpidolle noin 1–2 tunnin lisätyön kuukaudessa eli noin 12–24 tuntia vuodessa. Aika sisältää yrityksestä riippuen kirjaukset eri tileille (vähennyskelpoisuuden mukaan) ja seurannan siitä, mitkä kirjanpitoon kirjatut kulut on vähennetty verotuksessa.

Kehittämisehdotuksena haastatteluissa nousi esiin verolainsäädännön ja erityisesti arvonlisäverolainsäädännön ja kirjanpitolainsäädännön harmonisointi poistojen osalta.

Haastatteluissa yritykset esittivät myös muuta, verotukseen liittyvää palautetta. Arvonlisäverokantojen muutokset nähtiin työläinä ja kalliina, koska yrityksissä joudutaan tekemään muutoksia taloushallinnon ohjelmistoihin. Vuoden 2010 voimaan astuvaan Verotiliuudistukseen liittyen yrityksille näytti olevan epäselvää, mitkä verotilin konkreettiset hyödyt tulevat olemaan. Osa yrityksistä myös koki, että verotilimuutoksesta on informoitu puutteellisesti. Esimerkiksi arvonlisäveron maksupäivän muuttuessa verotilin myötä, yritykset näkivät tämän aiheuttavan kirjanpidolle lisätyötä. Erityisesti pienet yritykset kokivat, että verotilin vaikutusten arviointi pienten yritysten näkökulmasta on ollut puutteellista tai vaikutuksia ei ole arvioitu juuri lainkaan.

11 Tilintarkastus

11.1 Yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Taulukossa 21 on esitetty tilintarkastuksen yrityksille aiheuttamat hallinnolliset kustannukset. Kustannukset sisältävät tilintarkastajalle maksettavan palkkion ja sen ajan, jonka yritys käyttää tilintarkastajan avustamiseen (esimerkiksi tiedon toimittaminen, kyselyihin vastaaminen, kokoukset). Konsernien kohdalla luku sisältää myös tyttären tarkastuksesta aiheutuvat kustannukset. Pörssiyhtiöiden osalta kustannuksissa on huomioitu emoyhtiölle tilintarkastuksesta Suomessa aiheutuvat kustannukset.

Tilintarkastuksen kustannuksiksi on tässä laskettu ainoastaan lakisääteisen tarkastuksen kustannukset sekä velvollisuus avustaa tilintarkastajaa. Käytännössä useat yritykset käyttävät tilintarkastajia tai muita taloushallinnon konsultteja myös neuvonantajina erilaisissa kirjanpitoon, verotukseen tms. taloushallintoon liittyvissä kysymyksissä.

Taulukko 21. Tilintarkastuksen yrityksille aiheuttamat hallinnolliset kustannukset

Tiedonantovelvoite	Segmentti	Aika (h)/yritys/vuosi	Kustannus/yritys/vuosi (€)	Kokonaiskustannus/segmentti (€)	Hallinnollinen taakka/segmentti (€)	Hallinnollinen taakka/segmentti (%)
Tilintarkastus ja tilintarkastajan avustaminen	Mikro	3,8	1 201	155 120 000	38 780 000	25 %
	Pieni	7,5	7 299	50 439 000	25 220 000	50 %
	Pieni (ulkoistanut)	7,5	7 503	51 845 000	12 961 000	25 %
	Keskisuuri	13,3	20 506	47 677 000	11 919 000	25 %
	Suuri	20,0	50 730	30 336 000	7 584 000	25 %
	Konserni	19,0	50 759			
	Pörssiyhtiö	127,5	345 271			
Yhteensä				335 417 000	96 464 000	29 %

Tilintarkastus aiheuttaa yrityksille (lukuun ottamatta pörssiyhtiöitä ja konserneja) noin 335 miljoonan euron *hallinnolliset kustannukset*. Tästä summasta *hallinnollista taakkaa* on noin 96 miljoonaa euroa. Summa sisältää sekä tilintarkastajan veloituksen että tilintarkastajan avustamiseen yrityksissä käytetyn ajan.

Asiantuntija-arvioiden mukaan tilintarkastajan veloitus lakisääteisestä tilintarkastuksesta on mikroyrityksille noin 1 000 euroa, pienille yrityksille noin 7 000 euroa, keskisuurille yrityksille 20 000 euroa ja suurille yrityksille 50 000 euroa.

Mikroyritysten osalta asiantuntija-arvioissa huomioitiin mikroyritysten painottuminen muutaman hengen yrityksiin.

Konsernien tilintarkastus maksaa noin 50 000 euroa ja pörssiyrityiden 340 000 euroa. Edellä luetellut summat tilintarkastuksen kustannuksiksi perustuvat haastatteluiden tuloksiin sekä täydentäviin asiantuntijahaastatteluihin. Kustannukset ovat suuntaa-antavia arvioita kullekin segmentille.

Mikroyrityksissä hallinnolliset kustannukset ovat vuositasolla tutkimuksen mukaa noin 1 200 euroa yritystä kohden. Kustannus koostuu tilintarkastajan veloittamasta noin 1000 sekä yrityksen tilintarkastajan avustamiseen käyttämästä ajasta, joka mikroyrityksillä oli keskimäärin 4 tuntia ja josta aiheutui mikroyritykselle noin 200 euron kustannus.

Kaikkien mikroyritysten osalta (yhteensä 129 110 mikroyritystä) hallinnolliset kustannukset ovat 155 miljoonaa euroa, josta hallinnollista taakkaa on 25 % eli 39 miljoonaa euroa.

Mikroyritysten osalta populaatiotiedoissa ei ole huomioitu sitä osaa yrityksiä, joilla ei ole tilintarkastusvelvollisuutta¹⁰. Tässä siis tilintarkastuksen kustannukset on laskettu koko mikroyritysten populaatiolle eli noin 129 110 yritykselle. Taulukossa esitetyt tilintarkastuksen hallinnolliset kokonaiskustannukset ovat siis tässä mielessä todellisuutta suuremmat. Täsmällisemmän luvun saamiseksi tarvittaisiin tieto sellaisista mikroyrityksistä, jotka eivät ole velvollisia tarkistuttamaan tilejään, eikä kyseistä tietoa ollut saatavilla.

Pörssiyrityksissä hintaa nostaa tavallisesti suuri tytäryhtiöiden määrä. Yhdelle pörssiyritykselle aiheutuva kustannus on viitteellinen ja se kuvaa pörssiyrityksen tilintarkastuksen keskimääräistä kustannusta. Keskimääräinen kustannus on laskettu huomioimalla erikokoisten pörssiyritysten määrä koko populaatiosta sekä emoyhtiön tilintarkastuksen kustannukset kotimaassa erikokoisille yrityksille.

Taulukossa esitetty tilintarkastuksen kokonaiskustannuksessa ei ole huomioitu pörssiyritysten ja konsernien kokonaiskustannuksia. Tämä johtuu siitä, että laskennan perusteena käytetyissä populaatiotiedoissa esiintyisi päällekkäisyyksiä, jos pörssiyrityiden ja konsernien luvut laskettaisiin mukaan. Konsernien ja pörssiyrityiden kotimaiset tytäryritykset sisältyvät osakeyhtiöiden populaatiotietoihin. Toisin sanoen useiden yritysten kohdalla (konsernien kotimaiset tytäryritykset) tilintarkastuksen kustannukset tulisi laskettua kahteen kertaan, mikä vääristäisi tuloksia huomattavasti. Haastattelujen mukaan konsernien ja pörssiyrityiden tilintarkastuspalkkiosta noin 20-25% aiheutuu konsernitilinpäätöksen tarkastuksesta.

10 Tilintarkastuslain 2 luvun 4 §:”Jollei muualla laissa toisin säädetä, tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta yhteisössä, jossa sekä päätyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on täyttynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä:

- taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa;
- liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa; tai
- palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä.”

11.2 Yhteenveto laadullisesta palautteesta

Kaikissa tutkimuksessa haastatelluissa yrityksissä suoritettiin tilintarkastus. Tilintarkastukseen ei liittynyt ns. ärsytystä vaan se koettiin tärkeänä asiana liiketoiminnan näkökulmasta.

Mikroyrityksissä aikaa tilintarkastajan avustamiseen kuluu vähän, koska tilintarkastaja asioi pääosin tilitoimiston kanssa. Sellaiset mikroyritykset, jotka kuuluvat kansainväliseen konserniin, kokivat tilintarkastuksen tärkeäksi ja sellaiseksi, jonka ulkomailta sijaitseva emoyhtiö edellyttäisi joka tapauksessa. Myös pienissä yrityksissä oli vastaavia tapauksia, joissa tilintarkastus nähtiin tärkeänä emoyrityksen valvonnan kannalta. Eräs vastaajista koki tilintarkastuksen tärkeänä keinona auditoida myös tilitoimiston tarjoamaa palvelua. Kuitenkin sekä mikroyrityksissä (kaksi viidestä vastaajasta) että pienissä yrityksissä (kaksi neljästä vastaajasta) oli niitä vastaajia, joiden mukaan suppeampi tarkastus olisi riittävä. Vastaajat eivät osanneet eritellä, millä tavalla tarkastus voisi olla suppeampi.

Keskisuuret yritykset jakautuivat vastakkaisille puolille tilintarkastuksen hyödyllisyyden suhteen. Kaksi neljästä vastaajasta katsoi tilintarkastuksen olevan tärkeä tehtävä liiketoiminnan kannalta. Kaksi muuta vastaajaa piti tilintarkastusta tärkeänä, mutta oli sitä mieltä, että se voitaisiin tehdä suppeammin. Vastaajat eivät osanneet eritellä mitä asioita tilintarkastuksesta voitaisiin jättää huomioimatta. Eriyisesti niissä yrityksissä, joissa kului paljon aikaa tilintarkastajan avustamiseen, tilintarkastus koettiin liian yksityiskohtaisena.

Suuret yritykset, konsernit ja pörssiyhtiöt pitivät tilintarkastusta tärkeänä liiketoimintansa kannalta.

On huomattava, että yritykset käyttävät tilintarkastajien palveluita myös muuhun kuin varsinaiseen tarkastukseen liittyen. Lähes kaikissa keskisuurissa ja suurissa yrityksissä sekä konserneissa ja pörssiyhtiöissä tilintarkastajaa käytettiin neuvonantajana ympäri vuoden erilaisissa hankalissa tai epäselvissä tilanteissa. Tilintarkastajia konsultoidaan esimerkiksi silloin kuin lainsäädäntö tai menettelytapa muuttuu.

Haastatellut yritykset eivät esittäneet tilintarkastukseen liittyviä kehittämisehdotuksia.

12 Yhteenveto tutkimuksen keskeisistä tuloksista

Valitun lainsäädännön viisi raskainta eli yrityksille eniten hallinnollisia kustannuksia aiheuttavia velvoitetta olivat liiketapahtumien kirjaaminen kirjanpitoon, tilintarkastus ja velvollisuus avustaa tilintarkastajaa, tilinpäätöksen laatiminen, kirjanpidon velvoitteisiin perehtyminen ja kirjausten varmentaminen (ks. taulukko 22.). Taloushallinnon raportoinnin hallinnolliset kokonaiskustannukset yrityksille ovat noin 2 miljardia euroa. Kustannuksista suurin osa muodostuu sellaisista kustannuksista, joita yritykset tekisivät omaehtoisesti ilman lainsäädännön velvoitteita osana oman liiketoimintansa tarpeita (ns. business as usual -kustannus) Taloushallinnon raportointi aiheuttaa yrityksille noin 256 miljoonan euron hallinnollisen taakan, mikä vastaa kokonaiskustannuksista 13 prosenttia.

Edellä luetellut viisi raskainta velvoitetta muodostavat noin 96 % koko tutkimusalueen hallinnollisista kustannuksista. Eniten hallinnollista taakkaa aiheuttivat tilintarkastuksen, tilinpäätöksen laatimisen, kirjanpidon kirjausten varmentamisen, kirjanpidon velvoitteisiin perehtymisen sekä konsernitilinpäätöksen laatimisen velvoitteet. Nämä hallinnolliselta taakaltaan raskaimmat velvoitteet muodostavat noin 93 % koko tutkimusalueen hallinnollisesta taakasta.

Taulukko 22. Taloushallinnon raportoinnin osa-alueet ja niiden hallinnolliset kustannukset yrityksille kokoluokittain

Tiedonantovelvoite	Segmentti	Populaatio	Aika/yritys (h)	Kustannus/yritys (€)	Kokonaiskustannus/segmentti (€)	Kokonaiskustannus/kaikki yritykset (€)
Tilinpäätös	Mikro	129 110	7,5	1 401	180 899 000	207 106 000 ¹
	Pieni	6 910	27,2	1 092	7 406 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	11,1	1 700	11 748 000	
	Keskisuuri	2 325	52,0	2 119	4 904 000	
	Suuri	598	86,0	3 610	2 149 000	
Konsernitilinpäätös	Konserni	5 679	145,8	5 797	32 805 000	32 805 000 ²
IFRS konsernitilinpäätös	Pörssiyhtiö	137	1397,0	53 842	7 360 000	7 360 000 ³
Toimintakertomus	Keskisuuri	2 325	6	120	279 000	2 374 000 ⁴
	Suuri	598	18,8	904	541 000	
	Konserni	5 679	138,8	5 804	795 000	
	Pörssiyhtiö	137	3	134	759 000	
Tase-erittelyt	Mikro	129 110			0	2 415 000 ⁵
	Pieni	6 910	2,8	110	759 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910		100	691 000	
	Keskisuuri	2 325	7,5	299	696 000	
	Suuri	598	11,3	449	269 000	
Liitetietojen erittely	Mikro	129 110			0	3 650 000 ⁶
	Pieni	6 910	2	80	552 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910			0	
	Keskisuuri	2 325	8,0	318	740 000	
	Suuri	598	3,8	150	90 000	
	Konserni	5 679	10,0	399	2 268 000	
Rekisteröinti PRH	Mikro	129 110			0	114 000 ⁷
	Pieni	6 910	10	7	49 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910			0	
	Keskisuuri	2 325	10	7	17 000	
	Suuri	598	15	8	5 000	
	Konserni	5 679	15	7	39 000	
	Pörssiyhtiö	137	60	26	4 000	
Rekisteröinti Verohallinnolle	Mikro	129 110			0	114 000 ⁸
	Pieni	6 910	10	7	49 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910			0	
	Keskisuuri	2 325	10	7	17 000	
	Suuri	598	15	8	5 000	
	Konserni	5 679	15	7	39 000	
	Pörssiyhtiö	137	60	26	4 000	

Liiketapahtumien kirjaaminen	Mikro	129 110	2,5	534	827 807 000	1 194 262 000 ⁹
	Pieni	6 910	37,5	1 171	97 072 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	15	1 006	83 388 000	
	Keskisuuri	2 325	184	4 669	130 272 000	
	Suuri	598	306	7 765	55 723 000	
Kirjausten varmentaminen	Mikro	129 110	0,02	51	78 853 000	86 628 000 ¹⁰
	Pieni	6 910	0,7	21	1 726 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	0,2	55	4 577 000	
	Keskisuuri	2 325	1,5	38	1 062 000	
	Suuri	598	2,3	57	410 000	
Käteisen rahan kassakirja	Mikro	129 110	0		0	1 671 000 ¹¹
	Pieni	6 910	0,2	5	431 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	0,2	5	431 000	
	Keskisuuri	2 325	0,5	13	354 000	
	Suuri	598	2,5	63	455 000	
Täsmäyttäminen	Mikro	129 110	0	100	12 911 000	16 101 000 ¹²
	Pieni	6 910	7,5	299	2 069 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	0	100	691 000	
	Keskisuuri	2 325	4	125	290 000	
	Suuri	598	7,5	234	140 000	
Arkistointi	Mikro	129 110	2	107	13 872 000	16 489 000 ¹³
	Pieni	6 910	7,5	234	1 618 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	0	50	346 000	
	Keskisuuri	2 325	7,5	190	443 000	
	Suuri	598	11,3	351	210 000	
Kirjanpidon velvoitteisiin perehtyminen	Mikro	129 110	7,5	403	52 020 000	71 196 000 ¹⁴
	Pieni	6 910	60	1 873	12 943 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	7,5	190	1 315 000	
	Keskisuuri	2 325	52,5	1 573	3 658 000	
	Suuri	598	67,5	2 107	1 260 000	
Tilintarkastus	Mikro	129 110	3,8	1 201	155 120 000	335 417 000 ¹⁵
	Pieni	6 910	7,5	7 299	50 439 000	
	Pieni (ulkoistanut)	6 910	7,5	7 503	51 845 000	
	Keskisuuri	2 325	13,3	20 506	47 677 000	
	Suuri	598	20,0	50 730	30 336 000	
	Konserni	5 679	19,0	50 759		
	Pörssiyhtiö	137	127,5	345 271		
Yhteensä						1 977 702 000

- 1 Populaatio: 154 853
- 2 Populaatio: 5 679
- 3 Populaatio: 137
- 4 Populaatio: 8 739
- 5 Populaatio: 145 853
- 6 Populaatio: 151 532
- 7 Populaatio: 151 669
- 8 Populaatio: 151 669

- 9 Populaatio: 145 853
- 10 Populaatio: 145 853
- 11 Populaatio: 145 853
- 12 Populaatio: 145 853
- 13 Populaatio: 145 853
- 14 Populaatio: 145 853
- 15 Populaatio: 145 853

Tilinpäätösasiakirjojen rekisteröintiä Verohallinnolle ja Patentti- ja rekisterihallitukselle pidettiin hallinnolliselta taakaltaan kuormittavimpina (100 %), vaikka hallinnollisen taakan kustannus ei euromääräisesti ollut merkittävän suuri. Euromääräisesti eniten hallinnollista taakkaa aiheutti tilintarkastus, keskimäärin vuositasolla 96 miljoonaa euroa, mutta tilintarkastusta kuvaavan hallinnollisen taakan prosenttiosuudeksi jäi vain kolmasosa, mikä viittaa siihen, että yritys suorittaisi tilintarkastuksen mukaisen toimen ilman lainsäädännön velvoitteita. Kirjanpidon perustehtäviin kuuluva kirjausten varmentamisen suhteen hallinnollisen taakan kustannus oli suhteellisen korkea - liki 61 miljoonaa - ja lisäksi hallinnollisen taakan prosenttiosuus nousi 70 prosenttiin. Tämä viittaisi siihen, että kirjausten varmentaminen aiheuttaa yrityksille kokonaisvaikutuksiltaan merkittävää rasitetta.

Taulukko 23. Taloushallinnon raportoinnista yrityksille aiheutuvat hallinnolliset kustannukset

Tiedonantovelvoite	Kokonaiskustannus (€)	Hallinnollinen taakka (€)	Hallinnollinen taakka (%)
Tilinpäätös	207 106 000	53 374 000	26 %
Konsernitilinpäätös	32 805 000	10 800 000	33 %
IFRS konsernitilinpäätös	7 360 000	1 820 000	25 %
Toimintakertomus	2 374 000	922 000	39 %
Tase-erittelyt	2 415 000	1 330 000	55 %
Liitetietojen erittely	3 650 000	2 853 000	78 %
Rekisteröinti PRH	114 000	114 000	100 %
Rekisteröinti Verohallinnolle	114 000	114 000	100 %
Liiketapahtumien kirjaaminen	1 194 262 000	0	0 %
Kirjausten varmentaminen	86 628 000	60 981 000	70 %
Käteisen rahan kassakirja	1 671 000	648 000	39 %
Täsmäyttäminen	16 101 000	690 000	4 %
Arkistointi	16 489 000	8 244 000	50 %
Kirjanpidon velvoitteisiin perehtyminen	71 196 000	17 799 000	25 %
Tilintarkastus	335 417 000	96 464 000	29 %
Yhteensä	1 977 702 000	256 153 000	13 %

Taulukossa 24 on tarkasteltu taloushallinnon aiheuttamia hallinnollisia kustannuksia erikokoisille yrityksille.

Taulukko 24. Taloushallinnon kustannukset erikokoisille yrityksille

Segmentti	Populaatio	Kustannus/ yritys (€)	Kokonaiskustannus (€)	Hallinnollinen taakka (€)	Hallinnollinen taakka (%)
Mikroyritykset	129 110	10 235	1 321 482 000	163 086 000	12 %
Pienet yritykset	6 910	25 342	175 113 000	34 591 000	20 %
Pienet (ulkoistaneet)	6 910	22 436	155 032 000	18 527 000	12 %
Keskisuuret yritykset	2 325	81 896	190 409 000	16 167 000	8 %
Suuret yritykset	598	153 166	91 593 000	8 798 000	10 %
Konsernit	5 679	57 088	35 946 000 ¹	12 804 000	36 %
Pörssiyritykset	137	404 592	8 127 000 ²	2 227 000	27 %

1 Kokonaiskustannuksissa ei ole huomioitu tilintarkastuksen kustannuksia

2 Kokonaiskustannuksissa ei ole huomioitu tilintarkastuksen kustannuksia

Taloushallinnon hallinnollinen kokonaiskustannus mikroyrityksille oli noin 1,3 miljardia euroa. Tämä on noin 67 prosenttia taloushallinnon raportoinnin kokonaiskustannuksista (2 miljardia euroa).

Seuraavassa on esitetty yhteenveto haastatteluissa esiin nousseista keskeisistä kehittämissuunnitelmista. On syytä huomata, että yritysten esittämät kehittämissuunnitelmat painottuvat erityisesti sellaisiin tehtäviin, jotka nähtiin oman liiketoiminnan kannalta turhina. Kehittämissuunnitelmat eivät siis keskity suoraan taloushallinnon raportoinnin kalleimpiin tai työläisiin tehtäviin. Esimerkiksi liiketapahtumien kirjaaminen ja tilintarkastus ovat tyypillisesti sellaisia tehtäviä, joiden suorittamiseen yrityksillä on oma intressi.

Lisäksi haastattelujen perusteella on havaittavissa, että yritykset pitivät taloushallinnon raportointia rutiininomaisena työnä, joka nähdään pääosin tärkeänä yrityksen liiketoiminnan kannalta. Osittain tästä syystä haastatteluissa ei esitetty konkreettisia keventämisehdotuksia velvoitteiden helpottamiseksi.

Kirjanpidon tehtävät

Edellisen taulukon perusteella hallinnollisen taakan keventämistoimet olisi järkevää kohdentaa mikroyrityksiin. Haastatteluissa kuitenkin juuri mikroyritykset esittivät vähiten kehittämissuunnitelmia tai muutosehdotuksia velvoitteisiinsa. Tämä johtui siitä, että yritykset olivat ulkoistaneet taloushallintonsa tilitoimistolle ja yrityksessä taloushallinnosta vastaavalla henkilöllä ei ollut näkemystä kehitettävien asioiden. Suurimmalle osalle haastateltavista taloushallinnon raportointiin liittyvät velvoitteet ja niiden yksityiskohdat olivat jokseenkin vieraita.

Haastattelujen perusteella mikroyritykset kokevat kirjanpidon tehtävien aiheuttavan eniten hallinnollista taakkaa liiketoiminnalleen. Liiketapahtumien kirjaamiseen liittyen haastatteluissa esitettiin kehittämissuunnitelma vähentämisestä. Ilman verolainsäädännön vaatimuksia kirjanpitoa seurattaisiin harvemmin kuin kerran kuukaudessa. Käytännössä yritykset seuraisivat talouttaan esimerkiksi kvartaaleittain kuukausittaisen seuraamisen sijasta. Mikroyrityksissä ja pienissä

y yrityksissä kirjausten varmentaminen ja käteisen rahan kassakirja nähtiin turhaa kuormittavina velvoitteina.

Keskisuurissa ja suurissa yrityksissä kirjanpito nähtiin normaaliin liiketoimintaan kuuluvana asiana eikä tehtäviin liittyen esitetty kehitysehdotuksia.

Tässä tutkimuksessa selvitettyjen velvoitteiden ohella myös verotus aiheuttaa taloushallinnolle ylimääräistä työtä noin 3–24 tuntia/vuodessa yrityksen koosta riippuen. Verohallinnolle tilitettävät ja ilmoitettavat kuukausittaiset alv- ja työnantajasuoritukset aiheuttavat yrityksille lisätyötä esimerkiksi tilien kuukausittaisessa täsmäyttämisessä.

Tilinpäätöksen laatiminen

Pienet, keskisuuret ja suuret yritykset sekä konsernit kokivat vakuuksia ja vastuusitoumuksia käsittelevän liitetiedon ja niihin liittyvät erittelyt (liitetietojen erittelyt) turhana ja työläännä tehdä. Yritykset ehdottivat kyseisen liitetiedon laatimisvelvollisuuden poistamista. Liitetieto erittelyineen nähtiin useissa haastatteluisissa yrityksissä sellaisena, joka laaditaan vain lainsäädännön velvoittamana, vaikka liitetiedolla on oma merkityksensä yrityksen aseman arvioinnissa.

Tilinpäätöksen laatimiseen liittyen toivottiin myös selkeämpää ja parempaa ohjeistusta. Kehittämisehdotukset liittyivät Kirjanpitolautakunnan ohjeistuksen tiivistämiseen ja selkeyttämiseen sekä luettavuuden parantamiseen. Tällä tarkoitettiin esimerkiksi erilaisten esimerkkien laatimista. Lisäksi yritykset kokivat, että ohjeistuksen muutosten seuraamiseen kuluu paljon aikaa. Yritykset ehdottivat, että kaikki tilinpäätöksen laadintaa koskevat tuoreimmat muutokset tulisi nostaa erikseen esiin esimerkiksi Kirjanpitolautakunnan verkkosivuilla.

Muutamissa haastatteluisissa nousi esiin kehitysehdotus verotusta ja kirjanpitoa koskevan lainsäädännön harmonisoimisesta. Erityisesti poistot nähtiin hankalina.

Tilinpäätösasiakirjojen rekisteröinti

Päällekkäisten raportointivelvollisuuksien vähentäminen ja sähköisen asioinnin kehittäminen nousivat odotettavasti keskeisiksi kehittämissuunnitelmuksiksi tilinpäätösasiakirjojen rekisteröintiin liittyen.

Vaikka päällekkäiseen raportointiin suhtauduttiin pääosin neutraalisti, yritykset katsoivat, että olisi luontevampaa toimittaa asiakirjat kerran ja vain yhteen paikkaan. Useat yrityksistä ehdottivat, että olisi toivottavaa, jos myös Tilastokeskus ja muut viranomaistahot (Suomen Pankki, Asiakastieto, Tekes, Tulli) saisivat kaipaamansa tiedot suoraan muilta viranomaisilta.

Yhdessä ryhmähaastattelussa ratkaisuksi ehdotettiin ns. Tilinpäätös pankkia. Tilinpäätös pankista eri viranomaiset saisivat tarvitsemansa tiedot yhdestä tietokannasta, johon yritykset nämä toimittavat. Tilinpäätös pankki voisi olla esimerkiksi PRH:n tai Verohallinnon tietokanta. Yritys voisi itse määrittellä, kuka voi pyytää tilinpäätösasiakirjoja yhteisestä tietokannasta.

Valtaosa haastatelluista yrityksistä oli sitä mieltä, että sähköistä asiointia tulisi kehittää tilinpäätösasiakirjojen rekisteröimiseen liittyen. Tällöin säästyttäisi turhilta kopiaimis- ja postituskustannuksilta. Sähköisen asiointin kehityksen tuloksena yritykset eivät halunneet uutta sähköistä lomaketta tms. täytettäväksi (vrt. Tilastokeskuksen tai Suomen Pankin lomakkeet). Yritykset kokivat tilinpäätösasiakirjojen toimittamisen esim. pdf-tiedostona mielekkäänä.

Arkistointi

Kaikki haastatelluista yrityksistä olivat sitä mieltä, että kirjanpidon tositteiden säilyttäminen 6 vuotta on liian pitkä aika. Yritysten mukaan tositteiden säilyttämiseen yrityksillä on oma intressi noin 2-4 vuotta. Vaikka tositteiden säilytysaikaa voitaisiin yritysten mielestä lyhentää, eivät yritykset nähneet tarvetta lyhentää kirjanpito- ja tililuetteloiden 10 vuoden säilytysaikaa.

Yksityiskohtaiset taulukot hallinnollisten kustannusten kohdistumisesta tietovaatimuksille

Tilinpäätöksen laatiminen

Taulukko 25. Tilinpäätöksen laatimisen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset (yksityiskohtainen taulukko)¹¹

Tiedonantovelvoite	Tietovaatimus	Segmentti	Aika/ yritys (h)	Kustannus/ yritys (€)	Populaatio	Kokonaiskustannus/ segmentti (€)	Kokonaiskustannus/kaikki yritykset (€)
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen	Tase	Mikro	1,1	457	129 110	59 042 000	63 578 000
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni	1,5	60	6 910	414 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni (ulkoistanut)	1,5	452	6 910	3 123 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Keskisuuri	7,5	299	2 325	696 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Suuri	12,7	506	598	303 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen	Tuloslaskelma	Mikro	1,1	457	129 110	59 042 000	63 194 000
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni	0,5	20	6 910	138 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni (ulkoistanut)	1,5	473	6 910	3 270 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Keskisuuri	7,5	299	2 325	696 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Suuri	2,0	80	598	48 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen	Rahoituslaskelma	Keskisuuri	3,8	150	2 325	348 000	527 000
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Suuri	7,5	299	598	179 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen	Laatimista koskevat liitetiedot	Mikro	1,1	97	129 110	12 563 000	13 612 000
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni	0,6	23	6 910	161 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni (ulkoistanut)	1,5	113	6 910	782 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Keskisuuri	0,8	30	2 325	70 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Suuri	1,5	60	598	36 000	

¹¹ Taulukossa esitetyt kokonaiskustannukset on pyöristetty. Pyöristyksistä johtuen kustannus/yritys per populaatioluku tulos poikkeaa hieman pyöristetystä kokonaiskustannuksesta

Tilinpäätöksen sisällön laatiminen	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	Mikro	1,1	97	129 110	12 563 000	14 316 000
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni	1,8	70	6 910	483 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni (ulkoistanut)	1,5	113	6 910	782 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Keskisuuri	3,3	133	2 325	309 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Suuri	7,5	299	598	179 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	Mikro	1,1	97	129 110	12 563 000	14 161 000
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni	0,9	37	6 910	253 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni (ulkoistanut)	1,5	113	6 910	782 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Keskisuuri	3,8	150	2 325	348 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Suuri	3,8	359	598	215 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	Mikro	1,1	97	129 110	12 563 000	13 951 000
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni	0,9	37	6 910	253 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni (ulkoistanut)	1,5	113	6 910	782 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Keskisuuri	2,8	113	2 325	263 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Suuri	3,8	150	598	90 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen	Tuloveroja koskevat liitetiedot	Keskisuuri	0,3	13	2 325	31 000	79 000
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Suuri	2,0	80	598	48 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen	Vakuudet ja vastuusitoumukset	Mikro	0,0				407 000
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni	1,0	40	6 910	276 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni (ulkoistanut)	0,0				
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Keskisuuri	1,4	54	2 325	125 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Suuri	0,3	10	598	6 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen	Tilintarkastajan palkkiot	Keskisuuri	0,1	3	2 325	8 000	12 000
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Suuri	0,2	7	598	4 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen	Lähipiiriliiketoimet	Keskisuuri					
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Suuri					
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Konserni					

Tilinpäätöksen sisällön laatiminen	Henkilöstö ja toimitilinten jäsenet	Mikro	1,1	97	129 110	12 563 000	13 340 000
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni	0,3	10	6 910	69 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni (ulkoistanut)	1,5	92	6 910	635 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Keskisuuri	0,6	24	2 325	56 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Suuri	1,0	29	598	17 000	
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen	Omistukset muissa yrityksissä	Mikro	0,0				
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni	0,3	10	na		
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni (ulkoistanut)	0,0				
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Keskisuuri	0,2	7	na		
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Suuri	0,3	10	na		
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen	Konserniin kuuluminen	Mikro	0,0				
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni	0,3	10	na		
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Pieni (ulkoistanut)	0,0				
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Keskisuuri	0,1	3	na		
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		Suuri	0,2	7	na		
Tasekirjan laatiminen		Mikro	0,0				1 571 000
		Pieni	1,0	40	6 910	276 000	
		Pieni (ulkoistanut)	0,0	150	6 910	1 037 000	
		Keskisuuri	2,0	80	2 325	186 000	
		Suuri	3,0	120	598	72 000	
Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksyminen		Mikro	0,0				2 020 000
		Pieni	3,3	137	6 910	944 000	
		Pieni (ulkoistanut)	0,6	80	6 910	554 000	
		Keskisuuri	3,0	161	2 325	375 000	
		Suuri	6,8	246	598	147 000	
Jäljennöksen laatiminen pyynnöstä			0,0				
Tilinpäätös: perehtyminen ja koulutus		Mikro	0,0	0	129 110	0	6 338 000
		Pieni	15,0	599	6 910	4 139 000	
		Pieni (ulkoistanut)	0,0	0	6 910	0	
		Keskisuuri	15,0	599	2 325	1 393 000	
		Suuri	33,8	1 348	598	806 000	

Tilinpäätöksen kokonaiskustannukset	Mikro	7,5	1 401	129 110	180 899 000	207 106 000
	Pieni	27,2	1 092	6 910	7 406 000	
	Pieni (ulkoistanut)	11,1	1 700	6 910	11 748 000	
	Keskisuuri	52,0	2 119	2 325	4 904 000	
	Suuri	86,0	3 610	598	2 149 000	

Konsernitilinpäätöksen laatiminen

Taulukko 26. Konsernitilinpäätöksen laatimisen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset (yhsityiskohtainen taulukko¹²)

Tiedonantovelvoite	Tietovaatimus	Aika/yritys (h)	Kustannus/yritys (€)	Populaatio	Kokonaiskustannus (€)
Konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Konsernitase	52,5	2 096	5 679	11 906 000
Konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Konsernituloslaskelma	30	1 198	5 679	6 803 000
Konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Konsernin rahoituslaskelma	15	599	5 679	3 402 000
Konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Laatimista koskevat liitetiedot	4	160	5 679	907 000
Konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Tytär ja osakkuusyhtiöitä koskevat liitetiedot	2	80	5 679	454 000
Konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Muut liitetiedot	2,5	100	5 679	567 000
Konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	2	80	5 679	454 000
Konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	3	120	5 679	680 000
Konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Tuloveroja koskevat liitetiedot	2	80	5 679	454 000
Konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Vakuudet ja vastuusitoumukset	5	200	5 679	1 134 000
Konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Tilintarkastajan palkkiot	2	80	5 679	454 000
Konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Henkilöstö ja toimielinten jäsenet	1,5	60	5 679	340 000
Konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Omistukset muissa yrityksissä	0,5	20	5 679	
Tasekirjan laatiminen		2	80	5 679	454 000
Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksyminen		6,8	246	5 679	1 397 000
Konsernitilinpäätös: perehtyminen ja koulutus		15	599	5 679	3 402 000
Yhteensä		145,8	5 797	5 679	32 808 000

¹² Taulukossa esitetyt kokonaiskustannukset on pyöristetty. Pyöristyksistä johtuen kustannus/yritys per populaatioluku tulos poikkeaa hieman pyöristetystä kokonaiskustannuksesta

IFRS konsernitilinpäätöksen laatiminen

Taulukko 27. IFRS konsernitilinpäätöksen aiheuttamat hallinnolliset kustannukset (yhsityiskohtainen taulukko¹³)

Tiedonantovelvoite	Tietovaatimus	Aika/yritys (h)	Kustannus/yritys (€)	Populaatio	Kokonaiskustannus (€)
IFRS konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Tase	275,6	11 006	137	1 508 000
IFRS konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Tuloslaskelma	275,6	11 006	137	1 508 000
IFRS konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Laskelma oman pääoman muutoksista	11,3	449	137	62 000
IFRS konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Rahavirtalaskelma	22,5	898	137	123 000
IFRS konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	IFRS standardien mukaiset liitetiedot	637,5	23 558	137	3 227 000
IFRS konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Tilintarkastajan palkkiot	7,5	403	137	55 000
IFRS konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Henkilöstö ja toimielinten jäsenet	11,3	417	137	57 000
IFRS konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Omistukset muissa yrityksissä	3,8	117	137	0
Tasekirjan laatiminen		7,5	299	137	41 000
Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksyminen		9,5	298	137	41 000
IFRS konsernitilinpäätös: perehtyminen ja koulutus		135	5 391	137	739 000
IFRS konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen	Suomen- tai ruotsinkielinen versio				
Yhteensä		1397,0	53 842	137	7 360 000

¹³ Taulukossa esitetyt kokonaiskustannukset on pyöristetty. Pyöristyksistä johtuen kustannus/yritys per populaatioluku tulos poikkeaa hieman pyöristetystä kokonaiskustannuksesta

Liite 2

Tutkimuksen piiriin kuuluvat lainkohdat

Tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja IFRS tilinpäätös sekä tilintarkastus

Taulukko 28. Tutkimuksen piiriin kuuluneet lainkohdat: tilinpäätös, konsernitilinpäätös, IFRS konsernitilinpäätös sekä tilintarkastus

Säädös	Tunniste	Säännös	Tiedontantovelvoite
Kirjanpitolaki	1336/1997	3 luku, 1§	Tilinpäätöksen laatiminen
Kirjanpitoasetus	1339/1997	1 luku, 6-7§	Taseen laatiminen
Kirjanpitoasetus	1339/1997	1 luku, 1-2 §	Tuloslaskelman laatiminen
Kirjanpitoasetus	1339/1997	2 luku, 1§	Rahoituslaskelman laatiminen
Kirjanpitoasetus	1339/1997	2 luku, 2§	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot
Kirjanpitoasetus	1339/1997	2 luku, 3§	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot
Kirjanpitoasetus	1339/1997	2 luku, 4§	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot
Kirjanpitoasetus	1339/1997	2 luku, 5§	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot
Kirjanpitoasetus	1339/1997	2 luku, 6§	Tuloveroja koskevat liitetiedot
Kirjanpitoasetus	1339/1997	2 luku, 7§	Liitetieto: vakuudet, vastuusitoumukset ja taseen ulkopuoliset järjestelyt
Kirjanpitoasetus	1339/1997	2 luku, 9§	Liitetieto: omistukset muissa yrityksissä
Kirjanpitoasetus	1339/1997	2 luku, 10§	Konserniin kuuluvaa kirjanpitovelvollista koskevat liitetiedot
Kirjanpitoasetus	1339/1997	2 luku, 7a§	Liitetiedot tilintarkastajan palkkioista
Kirjanpitoasetus	1339/1997	2 luku, 7b§	Liitetieto: lähipiiriliiketoimet
Kirjanpitoasetus	1339/1997	2 luku, 8§	Liitetiedot henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä
Kirjanpitolaki	1336/1997	3 luku, 5§	Tilinpäätös on esitettävä suomen tai ruotsin kielellä euromääräisenä
Kirjanpitolaki	1336/1997	3 luku, 1§	Toimintakertomuksen laatiminen
Kirjanpitolaki	1336/1997	3 luku, 7§	Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksyminen ja allekirjoitus
Kirjanpitolaki	1336/1997	3 luku, 8§	Tasekirjan laatiminen
Kirjanpitolaki	1336/1997	3 luku, 9§ 12§	Tilinpäätösasiakirjojen toimittaminen patentti- ja rekisterihallitukselle rekisteröitäviksi
Kirjanpitolaki	1336/1997	3 luku, 11§	Jäljennöksen laatiminen tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta
Kirjanpitolaki	1336/1997	3 luku, 13§	Tase-erittelyjen ja liitetietojen erittelyjen laatiminen
Kirjanpitoasetus	1339/1997	5 luku, 1§	Tase-erittelyjen laatiminen
Kirjanpitoasetus	1339/1997	5 luku, 2§	Liitetietojen erittelyiden laatiminen
Kirjanpitolaki	1336/1997	6 luku, 2§	Konsernitilinpäätöksen laatiminen Konsernitilinpäätöksen sisältö: 1. konsernituloslaskelma, 2. tase, 3. rahoituslaskelma 4. liitetiedot 5. toimintakertomus (mainittava konsernista toiminnan kehittämisestä tärkeät seikat ts. toimintakertomus on laadittava kuten laki määrää mutta konsernin näkökulmasta ei vain emon)

Kirjanpitoasetus	1339/1997	3 luku, 1§	Konsernituloslaskelman laatiminen
Kirjanpitoasetus	1339/1997	3 luku, 2§	Konsernituloslaskelman ekstra erät sekä tiedot
Kirjanpitoasetus	1339/1997	3 luku, 1§	Konsernitaseen laatiminen
Kirjanpitoasetus	1339/1997	3 luku, 3§	Konsernitaseen ekstra erät sekä tiedot
Kirjanpitolaki	1336/1997	6 luku, 2§	Konsernin rahoituslaskelman laatiminen
Kirjanpitoasetus	1339/1997	4 luku, 1§	Konsernitilinpäätöksen liitetietojen laatiminen
Kirjanpitoasetus	1339/1997	4 luku, 2§	Konsernitilinpäätöksen liitetiedot: Laatumista koskevat liitetiedot
Kirjanpitoasetus	1339/1997	4 luku, 3§	Konsernitilinpäätöksen liitetiedot: tytär ja osakkuusyrityksiä koskevat liitetiedot
Kirjanpitoasetus	1339/1997	4 luku, 4§	Konsernitilinpäätöksen liitetiedot: muut liitetiedot
Kirjanpitolaki	1336/1997	6 luku, 2§	Konsernin osalta tiedot (emon) toimintakertomukseen
Kirjanpitolaki	1336/1997	7a luku, 2§	Pörssiyhtiön konsernitilinpäätös laadittava IFRS standardien mukaan (tai jos pörssiyhtiö ei ole konserni niin tällöin yhtiön tilinpäätös on laadittava IFRS:n mukaan --> käytännössä harvinaista)
IAS		1.10.	IFRS standardien mukaan laadittavat konsernitilinpäätöksen sisältö
IAS		1.54. ja 1.55.	Taseen laatiminen IFRS tilinpäätökseen
IAS		1.81 ja 1.82	Tuloslaskelman laatiminen IFRS tilinpäätökseen
IAS		1.97 & 1.98	Tuloslaskelman laatiminen IFRS tilinpäätökseen
IAS		1.99 & 1.102	Tuloslaskelman laatiminen IFRS tilinpäätökseen
IAS		1.106	Laskelman laatiminen oman pääoman muutoksista
IAS		1.111	Rahavirtalaskelman laatiminen
IAS		1.112	Liitetietojen laatiminen IFRS tilinpäätökseen
Kirjanpitoasetus	1339/1997	5a luku, 1§	Kirjanpitoasetuksen soveltaminen IFRS tilinpäätökseen Liitetietojen laatiminen IFRS tilinpäätökseen
Tilintarkastuslaki	459/2007	1 luku, 4§	Tilintarkastusvelvollisuus
Tilintarkastuslaki	459/2007	3 luku, 18§	Velvollisuus avustaa tilintarkastajaa

Kirjanpito

Taulukko 29. Tutkimuksen piiriin kuuluneet lainkohdat: kirjanpito

Säädös	Tunniste	Pykälä	Kirjanpidon tehtävä
Kirjanpitolaki	1336/1997	1§	Liiketahtumien kirjaaminen
Kirjanpitolaki	1336/1997	2§	Liiketahtumien kirjaaminen
Kirjanpitolaki	1336/1997	4§	Liiketahtumien kirjaaminen
Kirjanpitolaki	1336/1997	2 luku, 1§	Liiketahtumien kirjaaminen
Kirjanpitolaki	1336/1997	2 luku, 3§	Liiketahtumien kirjaaminen
Kirjanpitolaki	1336/1997	2 luku, 4§	Käteisen rahan kassakirjan laatiminen
Kirjanpitolaki	1336/1997	2 luku, 5§	Kirjauksen varmentaminen
Kirjanpitolaki	1336/1997	2 luku, 6§	Liiketahtumien kirjaaminen
Kirjanpitolaki	1336/1997	2 luku, 7§	Liiketahtumien kirjaaminen
Kirjanpitolaki	1336/1997	2 luku, 10§	Kirjanpitoaineiston säilyttäminen

Liite 3

Tutkimuksen tiedonantovelvoitteiden alkuperä

Taulukko 30. Tutkimuksen tiedonantovelvoitteiden alkuperä

Tiedonantovelvoite	A ja B	C
	Osittain tai kokonaan EU-lainsäädäntö ja muu ylikansalliset velvoitteet	Kansallinen lainsäädäntö
Tilinpäätöksen sisällön laatiminen		
Taseen laatiminen	X	
Tuloslaskelman laatiminen	X	
Rahoituslaskelman laatiminen	X	
Liitetietojen laatiminen	X	
Tasekirjan laatiminen	X	
Tilinpäätösasiakirjojen hyväksyminen ja allekirjoitus	X	
Konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen		
Konsernitaseen laatiminen	X	
Konsernituloslaskelman laatiminen	X	
Konsernin rahoituslaskelman laatiminen	X	
Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	X	
Konsernin rahoituslaskelman laatiminen	X	
IFRS Konsernitilinpäätöksen sisällön laatiminen		
Konsernitaseen laatiminen	X	
Konsernituloslaskelman laatiminen	X	
Konsernin rahoituslaskelman laatiminen	X	
Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	X	
Tasekirjan laatiminen	X	
Tilinpäätösasiakirjojen hyväksyminen ja allekirjoitus	X	
Toimintakertomuksen laatiminen	X	
Tase-erittelyt ja liitetietojen erittelyt	X	
Tilinpäätösasiakirjojen toimittaminen viranomaiselle	X	
Tilintarkastus ja tilintarkastajan avustaminen	X	
Kirjanpito		
Liiketapahtumien kirjaaminen		X
Kirjausten varmentaminen		X
Käteisen rahan kassakirja		X
Arkistointi		X

Tekijät Författare Authors Ramboll Management Consulting, Deloitte Oy, Capgemini Finland Oy	Julkaisu-aika Publiceringstid Date Februari 2010 Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment
Julkaisun nimi Titel Title Utredning om administrativa kostnader som orsakar företagen – ekonomiförvaltningens rapportering	
Tiivistelmä Referat Abstract <p>Avsikten med utredningen var att kartlägga informationsförpliktelseerna i den lagstiftning som reglerar ekonomiförvaltningens rapportering och uppskatta de administrativa kostnader och den administrativa börda som dessa förpliktelser orsakar företagen.</p> <p>Administrativa kostnader är kostnader som orsakar företagen när de enligt lagstiftningens krav samlar in, bearbetar och lämnar in information av olika slag till myndigheter eller tredje parter, som t.ex. arbetstagare eller konsumenter. Den administrativa bördan består av insamlande av uppgifter som företaget inte behöver för sin egen affärsverksamhet och som således samlas in endast på grund av kraven i lagstiftningen.</p> <p>Undersökningen genomfördes med den internationella metoden Standard Cost Model (SCM), som baserar sig på företagsintervjuer. Syftet med metoden är inte att frambringa exakta och statistiskt giltiga mätresultat utan att ge riktiga skattningar av hur mycket iakttagandet av informationsförpliktelseerna i en viss lagstiftning kostar företagen per år.</p> <p>I utredningen identifierades de kostnadsintensivaste informationsförpliktelseerna i anslutning till ekonomiförvaltningens rapportering och från företagen samlades in kvalitativ information om varför förpliktelseerna är tunga. I rapporten presenteras också utvecklingsförslag som företagen har lagt fram i syfte att minska den administrativa börda som lagstiftningen orsakar.</p> <p>Enligt utredningen medför de förpliktelser i anslutning till ekonomiförvaltningens rapportering som mättes, företagen administrativa kostnader på totalt ca 2 miljarder euro. Den administrativa bördans andel av detta är 256 miljoner euro, vilket motsvarar ca 13 procent av de totala administrativa kostnaderna.</p> <p>Enligt rapporten anser företagen för det mesta att ekonomiförvaltningens rapportering är viktig för företagets affärsverksamhet. I ekonomiförvaltningens rapportering identifierades i anslutning till lämnande av information även sådana, administrativa bördor medförande förpliktelser som företagen inte skulle uppfylla på eget initiativ (t.ex. registrering av bokslutshandlingar). Som utvecklingsförslag framfördes främjande av samarbetet mellan myndigheterna i sambruk och förmedling av information, utveckling av den elektroniska kommunikationen samt utarbetande av tydligare och koncisare anvisningar.</p> <p>Kontaktperson vid arbets- och näringsministeriet: Avdelningen för arbetslivs- och marknadsfrågor/Niina Hannonen, tfn 010 604 7007</p>	
Asiasanat Nyckelord Key words företagens administrativa börda, ekonomiförvaltningens rapportering, lagstiftning, SCM-metoden	
ISSN 1797-3562	ISBN 978-952-227-344-4
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages 90	Kieli Språk Language Suomi, finska, finnish
Julkaisija Utgivare Published by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	Vain sähköinen julkaisu Endast som elektronisk publikation Published in electronic format only

Tekijät Författare Authors Ramboll Management Consulting, Deloitte Oy, Capgemini Finland Oy	Julkaisuaika Publiceringstid Date February 2010 Toimeksiantaja(t) Uppdragsgivare Commissioned by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy Toimielimen asettamispäivä Organets tillsättningsdatum Date of appointment
Julkaisun nimi Titel Title Study on administrative costs incurred by enterprises – Financial reporting	
Tiivistelmä Referat Abstract <p>The aim of the study was to chart statutory information obligations based on legislation regulating financial reporting, and to assess the related administrative costs and burden imposed on enterprises.</p> <p>Administrative costs are costs incurred by companies due to the statutory obligation to collect, edit and supply information of various types to authorities or third parties, such as employees or consumers. Administrative burdens arise through the compilation of information purely in response to statutory requirements but unnecessary to meeting the enterprise's business needs.</p> <p>The study was conducted using the international Standard Cost Model (SCM) method, based on interviews with enterprises. This method is not intended to produce accurate and statistically valid results, but indicative assessments of what compliance with certain statutory information obligations is costing companies on an annual basis.</p> <p>The study identified the financial-reporting-related information obligations with the highest administrative costs and collected qualitative feedback from enterprises on why these obligations are so heavy. In addition, the report presents development proposals made by enterprises for lightening the statutory administrative burden.</p> <p>The study reveals that the total administrative costs imposed on enterprises, due to financial reporting obligations measured, total some EUR 2 billion. Of this sum, the administrative burden's share totals EUR 256 million, equalling approximately 13 per cent of total administrative costs.</p> <p>According to the report, in the main enterprises find financial reporting important in terms of their business operations. However, obligations to supply information due to financial reporting that enterprises would not engage in on their own accord (e.g. registration of financial statements), and which create an administrative burden, were also identified. Development proposals included promoting cooperation between various authorities on the joint use and forwarding of information, the development of electronic communication and the preparation of clearer, more concise instructions.</p> <p>Contact person at the Ministry of Employment and the Economy: Labour and trade department/Niina Hannonen, tel. +358 10 604 7007</p>	
Asiasanat Nyckelord Key words administrative burden on businesses, legislation, financial reporting, SCM method	
ISSN 1797-3562	ISBN 978-952-227-344-4
Kokonaissivumäärä Sidoantal Pages 90	Kieli Språk Language Suomi, finska, finnish
Julkaisija Utgivare Published by Työ- ja elinkeinoministeriö Arbets- och näringsministeriet Ministry of Employment and the Economy	Vain sähköinen julkaisu Endast som elektronisk publikation Published in electronic format only

Selvitys yrityksille aiheutuvista hallinnollisista kustannuksista – Taloushallinnon raportointi

Selvityn tavoitteena oli kartoittaa taloushallinnon raportointia sääntelevän lainsäädännön tiedonantovelvoitteet ja arvioida niistä yrityksille aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia ja hallinnollista taakkaa.

Selvityksessä tunnistettiin hallinnollisten kustannusten ja hallinnollisen taakan osalta raskaimmat taloushallinnon raportointia koskevat tiedonantovelvoitteet. Yrityksiltä kerättiin myös laadullista palautetta siitä, miksi velvoitteet ovat raskaita. Raportissa esitetään yritysten esiin tuomia kehitysehdotuksia lainsäädännön aiheuttaman hallinnollisen taakan keventämiseksi.

Selvityksen tehtävänä on antaa kuva taloushallinnon raportoinnin yrityksille aiheuttamasta hallinnollisen taakan lähtötasosta Suomessa. Samalla se tarjoaa pohjan tarvittavien jatkotoimien pohdinnalle sekä hallinnollisten velvoitteiden keventämistarpeiden ja -mahdollisuuksia arvioinnille.

Verkojulkaisu
ISSN 1797-3562
ISBN 978-952-227-344-4

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY